

Acte sinodali

ale

baserecei romane de Alb'a Julia si Fagarasiu.

Date la lumina

de

Joane M. Moldovanu.

Tomu II.

Acte sinodali

1810

pasarecel romane de Alb' Jalia si Fagarasii.

Dans la langue

de

Joane M. Moldovanu.

Tom II.

Intru acestu tomu se cuprendu :

I. Actele sinodului dein 1869 pag. 1—62, dein originaria-le aflatoria in Archivulu Metropol'ei dein Blasiu.

II. Canonele sinodului dein 1833 pag. 63—8, dein originariu Ms, ce d. protopopu G. Crisianu a benevolitu a-mi impartasî.

III. Canonele sinodului dein 1821 p. 68—74, dein originariu impartasîtu de acumu numitulu d. protopopu.

IV. Acte despre sinodulu electorale dein 1772 pag. 75—80.

V. Actele sinodului dein 1739 sî una reprezentatiune a lui Klein catrà Maiestate pag. 81—92.

VI. Dein Sinodulu dela 1738 pag. 93—5.

VII. Canonele sinodului dein 1732 pag. 96—100.

VIII. Canonele sinodului dein 1728 pag. 101—107.

IX. Canonele sinodului dein 1725 pag. 108—114.

X. Actele sinodului dein 1700 pag. 115—124.

Funtanele Numeriloru IV—X suntu aratate la calcaniulu fia-carui dein Numerii acesti-a.

In câtu pentru form'a dein a fora a Numeriloru II, III, IX sî X cauta se observu, cumu cà am fostu necesitatu a o scaimbá sî a dá sî acesti Numeri in vesmentu latinu, pentru cà intru cele dein urma s'a aflatu, cumu cà tipograff'a dein Blasiu, unde am tiparitu acestu tomu, nu mai este prevediuta de ajunsu cu tipi ciriliani.

Cerculariulu,

prein care P. Metropolitu conchiama sinodulu.

Nr. 1880—1869.

Onorate in Christosu Frate!

In legatura cu cerculariulu nostru emanatu la 20/8 Augustu a. c. Nr. 1594, in carele incunoscentiandu-ni voi'a determinata de a tiené Sinodu diecesanu respective archidiecesanu, amu fostu apromisu, cà tempulu tienerei acelui-a se va incunoscentiá mai tardîu, nu intardiámu a aduce la cunoscenti'a Fratîloru vostre toturoru, cà noi de dupa cumpenirea toturoru cercustàrilor amu gasitu in Domnulu de a defige diu'a deschiderei Sinodului amentitu pre diu'a 20—8 Octobre a. c.

Dreptu ace'a, dupa ce la acelu Sinodu, in carele se voru pertractá mai vertosu obiecte diecesane base-recesci, au de a luá parte numai Preuti diecesanii, se lasa Fratîloru vostre, cá potendu fi mai curendu, su presidiulu Protopopului seau a V. Protopopului respective a Administratoriului oficiului protopopescu respectivu, se se tiena unu Sinodu eparchialu, in carele se se alega unu representante alu Clerului eparchiale, carele un'a cu Protopopulu seau V. Protopopulu re-

spective Administratoriulu oficiului protopopescu se vina la Sinodulu archidiececanu, asiá inse, cá pre diu'a 19—7 pre la miedia-dî, mai tardîu pre 2 ore dupa miedia-dî se se afle aici in Blasiu, cá asiá pre 3 ore dupa amiedia-di se pota stá fia-carele in a-antea comisiunei verifcatorie. In privinti'a speseloru de catoría sí de alte plase, de cumu-va ar' aduce necesitatea cu se-ne a le luá anticipate, se va poté face provisiune dein vestiar'á Basereceloru, seau in casu de lipsa prein repartitiune, dara in tota intemplanca cu cea mai mare parsimonia, in care privintia mai apriatu se va defige in Sinodu cinosur'a, ce va fí de observatu facia cu spesele recerute.

Dandu-ve binecuventare archieresca sí oftandu-ve ajutoriulu Domnului in tote, remanemu in curtile Castelului nostru.

Blasiu 25—13 Sept. 1869.

binevointe

Ioanu Vancea m. p.

Archiepiscopulu sí Metropolitulu de Alb'a-Julia.

PROGRAM'A

*observanda la tienerea Sinodului archidiececanu, ce se va deschide
in 20—8 Octobre 1869.*

§. 1. In diu'a 19 Octobre a. c. dupa amiedia-di la 3 ore voru convení toti in sal'a resiedintiei metropolitane dela porta, unde prein una comisiune de 5. membri, a càrei'a preside va fí unu Canonicu, se voru luá in a-ante verifcàrile, a càror'a resultatu se va propune in siedinti'a prima dupa deschiderea Sinodului.

§. 2. In 20 Octobře, cá diu'a deschiderei Sinodului, la 7½ ore demâneti'a se va celebrá sant'a Liturgiá cu „Imperate cerescu," pontificandu Metropolitulu, pre langa asistenti'a acelor'a, carii voru poté concelebrá, celi-alalti fiendu toti de facia.

§. 3. Dupa sant'a Liturgiá la 9 ore voru conveni toti la resiedenti'a metropolitana amentita in §. 1., unde venindu apoi Metropolitulu va deschide Sinodulu cu una cuventare.

§. 4. Fiendu deschisu Sinodulu numai decátu se va propune resultatulu verificárilor indicate in §. 1.

Dupa ace'a se va propune operatulu dedusu despre obiectele, ce voru veni la pertractare.

§. 5. Siedinti'a va durá pâna la 12 ore, dupa carea la 1 ora voru conveni toti la prandiu in resiedinti'a metropolitana.

§. 6. Dupa prandiu la 3 ore era se va tiené siedintia durandu pâna la 6 ore.

§. 7. In 21 Octobře se va tiené s. Liturgiá la 7 ore demineti'a, la carea voru luá parte toti, celebrandu câti voru volí.

§. 8. La 9 ore se va incepe siedinti'a, in carea mai antâiu se voru autenticá decretule siedintiei prime, dupa ace'a se voru continuá pertractárele pâna la 12 ore, candu apoi voru merge toti la locuintiele lor.

§. 9. La 3 ore dupa amiedia-di era se va tiené siedintia pâna la 6 ore.

§. 10. Tienendu Sinodulu sí in 22 Octobře tote voru fi cá in diu'a 21 cu ace'a destingere, cá de cumu-va diu'a 22 va fi diu'a ultima a Sinodului, atunci prandiulu era va fi in residinti'a metropolitana, tienendu la 1 ora dupa amiedia-di.

Blasiu in 10 Octobře 1869.

Stefanu Manfi

Notariu Consistoriale.

Protocolulu comisiunei verificatorie

pentru sinodulu dela 20 Octobre 1869.

S'a luat marti in 19 Octobre 1869. La 3 ore dupa amiedia fiendu presenti invitatii la sinodu, Rssmulu d. canonicu metrop. *Constantinu Pappalvi* descopere, cumu cá este in-sarcinatu dein partea Ven. Consistoriu metropolit. a duce presidiulu comisiunei verificatorie sî provoca pre membrii sinodului, cá in sensulu programului se aléga o comisiune dein 4 membri sî unu actuariu, carea se plenésca lucrarea verificării.

Se alegu prein aclamatiune:

Rssmulu d. *Joane Antonelli*, vic. *Fagarsiului*.

„ „ *Simeonu Balinth*, prot. *Bistrei*.

„ „ *Joane V. Rusu*, prot. *Sabiniului*.

„ „ *Augustinu Popu*, prot. *Albei Julie*.

sî *Joane M. Moldovanu*, profesoriu cá actuariu.

Acesti-a ocupandu-si locul, presedintele provoca pre celi alesi pentru sinodu, se-si dè chartiele adevitoriale.

S'au prezentatu pentru

Tractulu Blasiului (Protop. canoniculu *J. Fekete*.)

Joane Olteanu, parochulu *Bucerdei granose*, se verifica.

Corpulu profesoralu dela gimnasiulu locale :

Joane M. Moldovanu sî *Alesandru M. Micu*, ambi profesori gimnasiali, se verifica.

Corpulu profesoralu dela seminariulu archidiececanu :

Joane Balintu profesoriu de teologia, de sî pâna aci nu a fostu in usu, cá corpulu profesoralu dela seminariulu domesticu se fia representatu de osebi in sinodu, totu-si comisiunea aflandu cuvenientiosu, cá sî profesorii de teologia se fia reprezentati, verifica pre alesulu, cu acelu adausu: cá acest'a se nu se considere de casu precedente sî ven. sinodu se reguleze pentru venitoriu reprezentarea profesoriloru dela tote institutelu dein *Blasiu*, cá a unui singuru corpu.

Superiorulu munastirei Basilitoru dein Blasiu:

- Tom'a Ieronimu Albani, se verifica.
- Tractulu Albei Julie:* (Prot. Aug. Popu.)
- Nicolau Popu, parochu in Siardu, " "
- Tractulu Alecusiului:* (v. prot. Joane Copacianu.)
- Jacobu Castorianu par. in Turdasiau, " "
- Tractulu Aniudului:* (v. prot. Demetriu Stoianu.)
- Demetriu Corneli, par. Decei, " "
- Tractulu Armeniloru:* (admin. Absolonu Siarlea.)
- Maximu Hulea, par. Armeniloru, " "
- Tractulu Bagaului:* (admin. Elia Luc'a.)
- Teodoru Fodoru, par. Bagaului, " "
- Tractulu Bistrei:* (prot. Simeonu Balintu.)
- Augustinu Coltoru, par. Bistrei, " "
- Tractulu Cutului:* (prot. Joane Deacu.)
- Alesandru Sieusianu, par. Sieusiei, " "
- Tractulu Uiorei:* (prot. Leontiu Leonteanu.)
- Nicolau Simonfi, par. Desiei, " "
- Tractulu Biei:* (v. prot. Joane Ignatu.)
- Zacharia Branu, par. Sancelului, " "
- Tractulu Ernotului:* (v. prot. Joane Gerasimu.)
- Alesandru Valerianu, coop. in Lascudu, " "
- Tractulu Ibasfalaului:* (admin. Joane Tile.)
- Josifu Popu par. Ibasfalaului, " "
- Tractulu Sionfalaului:* (vedi *Tractulu Alecusiului.*)
- Teodoru Almasianu, par. Boziasiuului, " "
- Tractulu Vaidacutei:* (admin. Georgiu Redutiu.)
- Joane Montani, par. Tirimiei mari, " "
- Tractulu Beiului:* (v. prot. Georgiu Lazaru.)
- Nicolau Moldovanu, par. Ticudului, " "
- Tractulu Ludosiului:* (admin. Joane Grauru.)
- Joane Boeriu, par. Lechintiei, " "
- Tractulu Pogacelei:* (v. prot. Georgiu Crisianu.)
- Basilu Majoru, par. Chimitelnicului, " "

- Tractulu Pociagai:* (v. prot. Samuilu Vl. Laslo.) se verifica.
Jacobu Bordanu, par. Hagimasiului, „ „
- Tractulu Reginului:* (prot. Michaliu Crisanu.)
Simeonu Crainicu, par. Urisiului de diosu, „ „
- Tractulu Turdei:* (v. prot. Jacobu Lugosianu.)
Petru Ratiu, par. Turdei vechie, „ „
- Tractulu Catinei:* (admin. Joane Moldovanu.)
Nicolau Cosm'a par. Jucului de susu, „ „
- Tractulu Clusiului:* (prot. Joane Pamfilii.)
Nicolau Popu, par. Fenesiului sasescu, „ „
- Tractulu Cosiocnei:* (admin. Demetriu Sabo.)
Basiliu Orosz, par. Rediului, „ „
- Tractulu Faragàului:* (v. prot. Gabriilu Chetianu.)
Teodoru Pop'a, par. Faragàului, „ „
- Tractulu Margàului:* (admin. Basiliu Porutiu.)
Alesandru Fodoru, par. Margàului, „ „
- Tractulu Morlacei:* (v. prot. Anania Popu.)
Joane Petrisioru, par. Bologei „ „
- Tractulu Palatcei:* (v. prot. Andreiu Albonu.)
Elia Florianu, par. Velcheriului, „ „
- Tractulu San-Martinului:* (prot. Gregoriu Elekes.)
Joane Muresianu, par. Chiciudului, „ „
- Tractulu Dersiei:* (admin. B. Popu *absente*.)
Basiliu Munteanu, par. Vaidahazei, „ „
- Tractulu Milvanului:* (admin. Alesandru Casianu.)
Joane Masimu, par. Buciumului, „ „
- Tractulu Venetiei:* (vic. Joane Antonelli.)
Filemonu Cab'a, par. Ohabei, „ „
- Tractulu Voilei:* (vedi Tractulu Venetiei.)
Petru Florianu, par. Racovitiei, „ „
- Tractulu Ariesiului:* (prot. Elia Farago)
Stefanu Colciariu, par. Mohaciului, „ „
- Tractulu Gurgeului:* (prot. Aronu Boeriu.)
Mich. Dobranu, par. Tulghesiului, „ „

<i>Tractulu Muresiului:</i> (prot. Josifu Nyulasi.)	se verifica.
Basiliu Hossu, capelanu in M. Osiorheliu,	„ „
<i>Tractulu Odorheliului:</i> (admin. Ales. Boeriu.)	
Joane Siandoru, par. S. Ersebetului,	„ „
<i>Tractulu Trei-Scaunelor:</i> (admin. Moise Boeriu.)	
Joane Solnai, par. K. Polianului	„ „
<i>Tractulu Mediasiului:</i> (admin. Joane Popescu.)	
Mich. Marculetiu, par. in Bazn'a,	„ „
<i>Tractulu Sabiniului:</i> (prot. Joane V. Rusu.)	
Joane Popu, par. Oinei,	„ „
<i>Tractulu Cichendealului:</i> (admin. D. Aronu <i>absente.</i>)	
Joane Fekete, parochulu Noului rom., neavendu creden- tionali, nu se verifica.	

Dr. Gregoriu Silasî vice-rectoriu seminariului g. c. dein Vien'a sî Dr. Joane Ratiu prof. de teologia in Blasiu, susternendu litererele convocatorie ale Es. Sale D. Metropolitu cu d. 25/18 Sept. N. 1880—1869 ceru a se verificá. — Fiendu cá dupa pracs'a constitutiunale-sinodale a baserecei nostre pâna acumu asemeni chiamári nu au fostu in usu, pentru esta data se verifica, inse fora de a poté sierbí de casu precedente.

Cu acestea opulu verificarei fiendu terminatu, s'a inchiatiu siedenti'a suscriendu-se protocolulu

Blasiu 19 Octobre 1869.

Constantinu Pappalvi m. p. Pres. comis. verific.
 Joane Antonelli m. p. vicariulu Fagarasiului.
 Simeonu Balinth m. p. protopopulu Bistrei.
 Augustinu Popu m. p. protopopulu Albei Julie.
 Joane V. Rusu m. p. protopopu.
 Joane M. Moldovanu m. p. prof., actuariu.

Protocolulu

sinodului archidiecesei arhiepiscopesci-metropolitane g. catolice de Alb'a Julia — Fagarasiu, carele in urm'a convocatorieloru arhiepiscopesci-metropolitane de datulu Blasiu 25 — 13 septembrie N. 1880 — 1869 s'a tîenutu la Blasiu in 20
Octobre a. D. 1869.

Siedenti'a I.

1. Miercuri in 20° /₃ Octobre dupa ce s'a invocatu ajutoriulu Spiritului santu celebrandu-se s. liturgia de insu-si Escelenti'a Sa Parentele Metropolitu si mai multi concelebranti, la 10 ore dandu-se semnu cu campan'a cea mare membrii sinodului convenira in resiedenti'a vechia si alesera numai de catu una deputatiune de 12 membri, carea se invite pre Es. Sa la sinodu.

2. Escelenti'a Sa intrandu fu salutat cu viue strigari de bucuria si ocupandu-si locul tîenù una cuventare, in carea arata, catu de necesaria suntu sinodele, cu dorere constatandu, cumu novercitatea temporeloru de unu diumetate de seculu in coce nu ne-aliertatu asemeni conveniri; mai de parte cu voce emotionata intona autonomi'a baserecei nostre, carea nu de multu standu sub una diecesa de una credentia, dara de ritu si disciplina diversa, adi sta incorunata

cu demnitatea unei Metropolie dependenti nemidilocitu dela Patriarchulu Romei, supremulu capu vediutu alu baserecei catolice; in fine amentî, cà lipsele baserecei nostre suntu, ce e dereptu, multe, unele inse dein aceste taliandu in sfer'a congresului baserecescu autonomicu, aici nu se potu vindecá, cè remanu a se pertractá in congresulu convocandu, câtu se va poté mai curendu, er' aici se voru luá in ainte numai cele, ce se tienu de sfer'a sinodului diecesanu. Prein acest'a dechiarà sinodulu de deschisu.

Cuventulu de deschidere fù de repetîte ori intre-ruptu cu aclamàri aprobatorie sî preste totu primitu cu entusiasmu forte mare.

3. La cuventarea archipastoresca respunse dein partea clerului dr. Gregoriu Silasî aratandu in cuventarea sa, cà amesuratu principialoru proclamate de crestinismu, dupa cari chiaru sî in sfer'a gubernarei politice sî baserecesci, voli'a absoluta a unui-a se stemperà prein contielegere reciproca intre gubernante sî gubernati, sinodalitatea a fostu sî este un'a dein cele mai vechie sî mai nesuplenivere institutiuni ale baserecei universali preste totu, sî ale baserecei nostre in specialu, a carei restatorire deplena in intrega provinci'a baserecesca clerulu sî poporulu nostru o cere in cercustàrile de adi cá unic'a anghira a mantuirei; intonà mai de parte, cà cele 10 puncte dein sinodulu alegatoriu dela 1868 formeza dupa convingerea totoror basea pentru reconstituirea baserecei nostre; in fine, clerulu doresce cu sete deschiderea congresului

baserecescu, la carele cá se participe intregu corpulu baserecei noastre, Es. Sa se benevoliesca a se folosi de puterea sa metropolitana, ce i-o dau canonele, spre a se deprende si acolo sinodalitatea.

4. Dupa aceste Es. Sa Parentele Metropolitu propune alegerea a 3 notari.

Se alegeu prein aclamatiune: dr. Gregoriu Silasi, Joane M. Moldovanu prof. gimn. si Joane Moldovanu adm. protop. in Catin'a.

5. Comisiunea verificatoria se provoca dein partea presidiului a-si face reportulu.

Prof. Joane M. Moldovanu reporta in numele acestei comisiuni, si sinodulu aproba lucrarea comisiunei cu reservele cuprense in Protocolulu ei, carele se alatura.

6. Es. Sa P. Metropolitu descopere, cumu ca spre usiorarea agendelu sinodulu, dein dorintielele manifestate in sinodele protopesci s'au formulatu 10 proiecte, cari le pune pre mes'a veneratulu sinodu si poftesce, ca se se dechiare, in ce modu voliesce a se lua in pertractare?

Se decide, ca acele grupate dupa omogenitatea materielu, se se de la 3 comisiuni spre esaminare si reportare.

7. Protopopulu Balintu cere cuventu spre a face una propunere.

Es. Sa P. Metropolitu dechiara, cumu ca ori-ce propusetiune are de a se presentá mai antaniu presidiului.

In urmarea acestei-a protop. Balintu strapune Escelentiei Sale propunerea sa remanedu, cá ea se se puna la ordine mai tardîu.

8. Es. Sa P. Metropolitu pune la ordinea dîlei alegerea celor 3 comisiuni, si pentru intielegere pre-
via suspende siedentia pre unu patrariu de ora.

9. Reluandu-se firulu siedentiei

Se alegu prein aclamatiune

in comisiunea I

pentru afacerile de cultu:

Presiedente: canoniculu Const. Papfalvi.

Membri: protopopulu Augustinu Popu,

„ Leontiu Leonteanu,

„ Arone Boeriu,

doctoriu Joane Ratiu,

parochulu Augustinu Coltoru,

adm. prot. Basiliu Porutiu,

„ „ Demetriu Sabo,

v. protop. Gavriilu Chetianu.

in comisiunea a II-a

pentru conservarea edificialoru:

Presiedente: canoniculu Elia Vlas'a.

Membri: protopopulu Joane Deacu

v. protop. Jacobu Lugosianu,

parochulu Zacharia Branu,

„ Nicolau Popu,

protopopulu Elia Farago,

parochulu Jacobu Castorianu,

v. protop. Samuilu Vlas'a,
" Anania Popu.

in comisiunea a III-a

pentru pregatirea unei legi electorali:

Presedente: canoniculu Timoteu Cipariu.

Membri: canoniculu Gregoriu Mihali,
vicariulu Joane Antonelli,
protopopulu Sim. Balintu,
" Joane V. Rusu,
profesoriulu Joane M. Moldovanu,
doctoriulu Gregoriu Silasî,
protopopulu Gregoriu Elekes,
" Joane Pamfilu,
" Michaliu Crisianu,
profesoriulu Alesandru Micu,
adm. prot. Joane Popescu,
parochulu Joane Popu,
" Nicolau Cosm'a,
v. protop. Joane Ignatu.

10. Dupa acestea Es. Sa inchiaia siententi'a, facundu cunoscutu, cumu ca pentru ca comisiunile se pota termina agendele sale, siententi'a mai de aproape se va tiené mâne la 9 ore.

Siententi'a a II.

11. Joi in 21 Octobree la 9½ ore fiendu invitatu Es. Sa, intre salutatiuni ocupa presidiulu si dechiara siententi'a a dou'a de deschisa.

12. Cetindu-se Protocolulu sientiei antânie cu ore-cari modificări stilistice se autentica. Cuventulu de deschidere alu Es. Sale la rogarea sinodului, făcuta in urm'a propunerii protop. Aug. Popu, se va alaturá intregu la Protocolu.

13. Es. Sa intreba, terminat'a comisiunea de cultu lucrarea sa?

Presedintele canoniculu C. Pappalvi descopere, cumu cà lucrările acelei comisiuni sunt terminate și reportatoriulu ei este dr. Joane Ratiu.

Reportatoriulu cetesce reportulu seu. Sectiunea I „despre regularea tinerii cultului divin,“ fora desbatere generale se lià la pertractare speciale.

14. La § 1. Vicariulu Antonelli propune, cá pentru uniformarea și regularea cantàrilor baserecesci aici in centru se se faca una scola de cantàri.

Es. Sa P. Metropolitu dechiara, cumu cà spre suplenirea acestei lipse semtite, s'au luat primele mesure corespundietorie, lucrulu este inceputu, unu cantaretiu va propune cantàrile la tote institutele și prein aceea se va ajunge apoi uniformitate și regularitate.

Vic. Antonelli se dechiara multumitu cu respunsulu acestu-a.

§ 1. se accepteza cu modificarea comisiunei.

15. § 2. se primesce.

16. § 3. se accepteza cu modificarea comisiunei.

17. § 4 se primesce.

18. § 5.

Dr. Silasî propune a se face atenti spiritualii la detorenti'a de a pregatî pre teneri mai tempuriu la susceperea sacramentului penitentiei, cumu sî la oservarea mai acurata a reguleloru restitutiunei, in tribunalulu penitentiale.

Paragrafulu modificatu in sensulu acestu-a se primesce.

19. § 6 se primesce.

20. § 7. Partea 1-a se primesce, era dein a 2-a despre Matricule, se decide a se face paragrafu destinsu, cu ace'a modificare, cá preste smentele se se traga cu pen'a re-manendu legibili, — apoi se se faca indereptarea sî se se insemne in oservâri.

21. § 8 p. d) se sterge punendu-se in loculu dinsului la p. a) cuventele „avendu in vedere curati'a.“

22. § 9 la capetu, se modifica: „S. Liturgia se nu se celebreze in ainte de prandiulu micu.“

23. § 10 se primesce.

24. § 11 lit a) se modifica: „in casu de cerbicia se va oprî preutul delu comitarea mortiloru in cemetieru.“

25. § 12 se primesce.

26. § 13 lit a) stergundu-se cuventele: „care e colorea de gele“ se primesce.

lit. b) in locu de „particele“ se pune:
„sfermature“ sî se accepteza.

27. § 14 sî 15 cu puține modificări
stilistice se accepteza.

28. Sectiunea a 2 „despre indemnarea poporu-
lui la frecuentarea baserecei“ asisderea se primesce
fora desbatere generale. La desbaterea speciale

29. § 16 lit. b) la urma se adauga:
„pre celi ce suntu in ore-care oficiu basere-
cescu“ sî se primesce.

30. § 17 se primesce adaugundu-se
la lit. c) „de câtu nunte fora petrecheri sco-
motose.“

31. § 18 sî 19 se primescu, cestu dein
urma cu adausulu comisiunei.

32. Sectiunea a 3 „despre predicarea cuventu-
lui lui Ddieu“ cetindu-se, in desbaterea generale sî
speciale

§ 20—27. Se primescu in intregu cupren-
sulu seu.

33. Sectiunea a 4 „despre promovarea morali-
tătii in cleru sî poporu,“ in desbaterea generale se
primesce, in desbaterea speciale

34. § 28 se primesce.

35. § 29

Prof. Joane M. Moldovanu propune, cá
aline'a dein urma a paragrafului se se intre-
gesca respective modifice „că nece unu pre-
utu aflatoriu in functiune baserecesca se nu
pota portá deregutoria comunale seau de

statu, — seau dein contra sî de unele sî de altele.“

Se incinge una desbaterê viua, la care lieu parte protop. Balintu, prot. Augustinu Popu, dr. Silasî, vicariulu Antonelli, protop. Arone Boeriu, capel. Basiliu Hossu, par. Nic. Cosm'a.

Es. Sa descopere, cumu cà cu ducerea oficialoru comunali prein preuti s'au intemplatu abusuri, cari nu se mai potu suferî; ce se tiene de oficia-le de statu, desfasiurandu conceptulu incompatibilitâtii, supune propusetiunea la votisare sî contravotisare, — fiendu tote voturile pentru sî numai unulu contra

Propusetiunea de a nu portá preutii aflatori in functiune baserecesca nece oficia comunali nece de statu se primesce sî Şulu se modifica in sensulu acestu-a.

36. Şii 30—33 se primescu.

37. § 34 se primesce cu adausulu la fine: „for'a capetá benecuventare archieresca.“

38. § 35—38 se primeseu.

39. Es. Sa P. Metropolitu fiendu tempulu inaintatu la 1 ora dupa amiedia, dechiara s'iedenti'a inchiaata, sî pune s'iedenti'a urmatoria la 3 ore dupa amiedia.

S'iedenti'a a III.

40. Dupa amiedia la tempulu prefiptu convenindu membrii sinodului sî Es. Sa deschiediendu s'iedenti'a impartasî cuprensulu unui telegramu dela in-

tielegenti'a deîn Naseudu, in carele dupa salutarea cordiale a sinodului -si respica ferbentea dorintia de a vedé câtu mai curendu intrunita la unu congressu in-trega provinci'a metropolitana.

Acesta impartasîre causà multa placere sinodului sî fù aclamata.

41. Es. Sa P. Metropolitu incunoscentiandu, cà presedintele comisiunei a 2-a este morbosu, întreba: deca s'au terminatu lucràrile acelei comisiuni? La care v. protop. Jacobu Lugosianu respunde, cumu cà comisiunea si-a finitu lucràrile sî cu reportarea loru a insarcinatu pre parochulu Zacharíá Branu.

Referentele dà cetire reportului comisiunei a su-pr'a sectiunei a 5-a „despre cladirea edificialoru baserecesci, parochiali sî scolastece, sî conservarea loru,“ — sectiunei a 6-a „despre manipularea averiloru baserecesci, parochiali sî scolastece,“ — sectiunei a 7-a „despre imbunetatîrea starei marteriali a preutiloru.“ — a apendicei la acesta sectiune „despre impartîrea veniteloru la casu de vacantia a cutarei parochíe între erediî remasi de parochulu beneficiatu, sî între administratoriulu parochíei in tempu de vacantia, sî parochulu fitoriu,“ — sectiunea a 8-a „despre regula-rea parochíeloru sî procurarea midiloceloru materiali pentru preutiî receruti.“ — Comisiunea proiectele aceste le afla corespundietoria scopului sî in principiu le primesce de ale sale, inse in pertratarea loru meritoria nu afla cu cale a se demite, fiendu cà le con-

sidera a se tiené strinsu de sfer'a congresului autonomiu metropolitanu; pentru aceea

propune veneratului sinodu, cá luandu in considerare motivele deduse in protocolulu dinsei tote proiectele aceste se le relege la laudatulu congresu autonomiu metropolitanu.

Sinodulu pimesce propunerea comisiunei.

42. Es. Sa P. Metropolitu reflecta, cumu cá doue modure de purcedere s'aru poté oservá facia cu obiectele, ce se judeca tienetoria de competentia congresului: au afacerile acele luandu-se la pertractare in sinodulu de facia sí resultatulu apoi, candu ambii factori voru fí adunati propunendu-se cá dorintie ale clerului; au amenandu-se desbaterea loru cu totulu in sfer'a congresului.

Protop. Balintu propune: cá pertractarea acestoru obiecte se se relege cu totulu la congresu, cá se nu apara cá sí candu sinodulu acestu-a ar' vré se chame la desbaterea loru pre celu alaltu factoru, cá la unu lucru gat'a, avendu sí altu feliu — amesuratu scurtimei tempului — alte obiecte mai de urgentia.

Sinodulu primesce propunerea protop. Balintu.

Presidiulu oserva, cumu cá contragerea parochiéloru sí in legatura cu acest'a institutululu moralistiloru, — mai in colo impartírea proventeloru intre antecesoru

sî respective erediî acestor-a, sî succesori in beneficia, s'aru tiené de competentî'a acestui sinodu.

A supr'a lucrului se incinge una prea viua debatare, la carea lieu parte pentru sustinerea institutului moralistiloru dein oportunitate: vicariulu Antonelli, sî protopopii Balintu sî Rusu, — contra: Dr. Silasî sî prot. Arone Boeriu.

Prof. Joane M. Moldovanu propune: Sinodulu se recunosca in principiu necesitatea contragerii parochieloru sî se comende veneratului Ordinariatu esecutarea, pre câtu se va poté fora daun'a sufletesca a benecredentiosiloru. Era pentru provederea parochieloru mai reu dotate, lucrulu se remania comisu prudentiei veneratului Ordinariatu.

Dr. Silasî e pentru contragere in sensulu acestu-a, inse contr'a institutului moralistiloru; cà-ce prein contragere unii parochi aru devení mai bene dotati, sî asiá parochiloru dein parochiele reu prevediute li s'ar' poté dá ajutoriu mai abundante dein fondure.

Admin. Joane Popescu e pentru reducerea parochieloru, sî cá in parochiele estu feliu afiliate, deca ar' cere trebuintî'a, se se asiedie capelani moralisti.

Protop. Joane Pamfilu pentru ascurarea susistentiei preutiloru sî in contr'a moralistiloru.

Canoniculu Joane Fekete partenesce propunerea adm. Popescu.

Protopopulu Aug. Popu dîce, cà neincetandu cau-

s'a susceperii moralistiloru, cauta se se suscepa si in venitoriu.

Cestiunea fiindu lamurita se enuncia:

1-o. Sinodulu enuncia in principiu necesitatea contragerei parochieloru, si comenda cu totu adensulu veneratului Ordinariatu esecutarea ei, pre catu se va pote fora daun'a sufletesca a credentiosiloru si fora scadiementulu baserecei.

2-o. Parochiele, ce nu se voru pote contrage, fiindu posibile una dotare cuvenintiosa, se se prevedia cu clerici.

3-io. Unde nece contragerea, nece prevederea ori dotarea cuvenintiosa, nu ar' fi posibile, se se aplece moralisti inse numai in esceptiune.

44. Dupa aceste se incinge desbatere despre calificatiunea celoru suscepdi la teolog'ia morale si despre pregatirea loru la preutia.

Protop. Rusu propune, ca se nu se suscepa, de catu absoluti de a IV clase gim.

Canoniculu Papfalvi e de opiniune, ca in venitoriu se nu se mai preutiesca, de catu dupa pregatire esacta, spre care scopu se se tiena si invetie aici in locu nu numai 2, ce si 4—6 ani.

Dr. Silasî propune, se se suscepa numai dein a 6-a clase si se invetie impreuna cu teologii dein seminariulu archidiecesanu.

Canoniculu Vestemeanu e cu totulu in contr'a acestei propuneri, dîcundu, cà prein aceea ar' scadé vedi'a seminariului sî a teologiloru, sî prein acest'a s'ar' pune stavila nobilei emulatiuni a teneriloru bene sî deplenu pregatiti pentru cursulu teologicu.

Cestiunea fiendu de ajunsu lamurita se enuncia:

cá se se suscepa numai de celi, ce au terminatu celu pucinu 4 clâsi gimnasiali; a-cesti-a se invetie aici la scaunu pàna la deplena pregatire, — sî fiendu suscepti deîn necesitatea unoru anumite parochie, se remana legati de parochiele acele, — meritele speciali singure voru face exceptiune.

45. Se liá la pertratate distribuirea venitureloru intre antecesori sî respective eredií acestoru-a sî sucesori in beneficia.

Se dà cetire proiectului sî se primesce in intregu cuprensulu seu.

46. Cu acést'a siententi'a se dechiara de inchiusa, nunciandu-se siententi'a mai de aproape pre mâne dî, candu se va dá semnu spre acest'a.

Siententi'a a IV-a.

47. Veneri in 22 Octobre la 10 ore, Es. Sa invitatu de una deputatiune ocupa presidiulu sî dechiara siententi'a deschiusa.

48. Cetindu-se protocolulu siententieloru II sî III se verifica cu pucine modificàri.

49. „Es. Sa intreba: terminat'a comisiunea a 3-a lucrarea sa?

Presedintele acestei comisiuni, canonicul T. Ci-pariu descopere, că lucrările acestei comisiuni sunt terminate, și prof. A. M. Micu este reportatoriul ei.

Se cetesce reportulu și proiectulu de lege electorale.

La propunerea can. J. Fekete se trece peste desbaterea generale, și proiectulu comisiunei se liá la desbatere speciale.

50. La titlu protop. J. Pamfilu propune, că in locu de „lege“ se se dîca „regulamentu.“

Dein considerare, că in titlulu proiectatu de comisiune e adausu cuventulu „provisoria,“ se accepteza testulu proiectatu.

51. La § 1. Eselenti'a Sa propune, că in locu de „provinci'a nostra“ se se dîca „provinci'a baserecesca gr. cat. de Alb'a-Julia.“

§ 1 se primesce cu modificarea acest'a.

52. La § 2 Protop. Aug. Popu propune, că la lit. c) se se numesca diecesele sufragane de Orade, Gherl'a și Lugosiu.

Se primesce.

Totu la acestu paragrafu, canoniculu Mihali propune, se se faca unu adausu in favorea reprezentatiunei manastiriloru.

Se primesce la § 2 adausulu: „f) și dein câte unu reprezentante alu manastiri-

loru de ordulu S. Basiliu dein Blasiu sî dein Bicsadu.

Cu modificàrile aceste § 2 se primesce

53. § 3. Canon. Papfalvi propune, cá mirenii se fia reprezentati in numeru egale cu reprezentantii clerului.

Eselenti'a Sa P. Metropolitu consultandu adunarea pentru intielegere previa o straforma in conferentia, dupa aceea reluandu firulu siedentiei, dein caus'a tempului inaintatu, dechiarà siedenti'a de inchiusa sî pre-fipse tienerea urmatoriei pre dupa amiedia.

Siedenti'a a V.

La 3 ore dupa amiedia Eselenti'a Sa dechiarà siedenti'a deschiusa.

La ordinea dilei e desbaterea a supr'a Şului alu 3-lea dein proiectulu de lege electorale.

Liá cuventulu protop J. Rusu sî dupa una deductiune istorica interesante comenda primirea neschimbata a Şlui dein motivele: spiritulu democraticu, in florirea sî prosperarea baserecei nostre, — principiulu progresarei de presente pre terenulu baserecescu, imbracisiarea caldurosa sî a mireniloru, a fratîniloru sî cosangeniloru nostri.

Can. Const. Papfalvi e in contr'a Şlui dein principiulu egalitătii sî fratîetătii aducundu in ainte, cá sî in propunerile dein sinodele protopopesci, — ba chiaru sî unu punctu dein sinodulu alegatoriu dela 1868 inca e pentru paritate; totu asemenea e si opiniunea diecesei gherlane.

Protop. Balintu explica Şulu proiectului sî arata, cã in sensulu lui congresulu nu va fî compusu chiaru dein 2 de 3 pãrti mireni, cè dein Archidieceasa voru fî 18 dein cleru sî 24 mireni.

Neinsinuandu-se altii la vorbire, Presidiulu su-pune Şulu votisarei.

§ 3 se primesce dupa proiectulu comisiunei cu majoritate forte insemnata.

Es. Sa P. Metropolitu dà spresiune mangaiarei, ce semte pentru acestu semnu de iubire intre membrii baserecei; spera, cã acest'a va fî reciprocata dein partea seculariloru, inchiaia dîcundu: „unde e iubire, a colo darulu lui Ddieu nu pote defî.“

54. § 4 sî 5 se primescu.

55. § 6 se primesce cu adausulu „era celi domiciliati a fora de teritoriulu provinciei, in comun'a, ce le va fî mai indemâna.“

56. § 7 Parochulu Bas. Munteanu propune, cá in locu de „30 ani“ se se dîca: „maiorenitate.“

Propunerea se respinge, era Şulu se primesce dupa proiectu.

57. § 8, 9, 10, 11, 12 sî 13 se accepteza.

58. § 14. Protop. Aug. Popu cere, cá se se esplice cuventulu „curatoratu.“

Canoniculu Vlas'a propune, cá in locu de „curatoratulu“ se se punia: „curatoriulu primariu sî notariulu Curatoratului.“

§ 14 se primesce cu modificarea acest'a.

59. § 15, 16 sî 17 se primescu.

60. La propunerea Es Sale comisiunei acestei-a, cumu sî celoru alalte comisiuni sinodali, se voteza multiumita.

61. Presedintele comenda spriginirea caldurosa a infientiandei scole normali dein Turd'a, cumu sî in legatura cu acest'a spriginirea opului intitulatu „Istori'a revelatiunei“ de prof. Gavriilu Popu, cumu sî a altoru opure tienetorie de sfer'a literaturei baserecesci.

62. In conformitate cu cerculariulu convocatoriu presidiulu aduce in ainte spesele de calatori'a la sinodu sî intreba: de voliesce sinodulu a regulá obiectulu a-cestu-a definitivu, au numai pentru acumu?

Se decide, cá regularea se se faca numai pentru acumu.

63. Protop. J. Rusu propune, cá pentru crutiarea basereceloru sî altu cumu serace spesele se se acoperia dein ce-va fundu de aici, sî numesce fundulu intercalariu; era deca aceea nu s'ar' poté, atunci „vomu sacrificá cá sî pàna ací.“

Es. Sa face cunoscutu, cumu cà fundulu intercalariu inca nu a venitu in despunerea Ordinariatului.

Canon. Vlas'a propune, cá spesele se se acoperia dein venitele basereceloru, facundu fia-care protopopu pentru se-ne sî deputatulu seu particulariu moderatu, carele se-lu asterna Ordinariatului spre limpedîre.

Canon. J. Fekete e de opiniune, cá pentru unu protopopu e de ajunsu diurnulu de

4 fl in tempulu calatorfei, pentru deputatu
3 fl, — pentru tempulu petrecerei la sinodu
unui protopopu se i se dè 3 fl. era deputa-
tului 2 fl. — Totu una data dede deslucire
despre starea fundului intercalariu, carele
pàna acumu are pusi in cas'a clerului 13000
sî mai suntu a fora, asiá câtu preste totu fun-
dulu intercalariu pote va suí la 21—22000.

Canon. Papsalvi nu e pentru diurnu
fiptu, cè fia-carele se specifice conscientiosu
tote spesele efective.

Se incinge desbatere pentru prejuntura, la carea
lieu parte Antonelli, dr. Silasî, v. protop. Lugosianu,
canon. Mihali, admin. Popescu.

Sinodulu consultatu de presidiu accepteza:

cá fia-care protopopu se aiba diurnu de
4 sî respective de 3 fl., era deputatii de 3
respective de 2.; a fora de aceea se i se re-
bonifice spesele de prejuntura aivea avute.

64. Prof. Joane M. Moldovanu ceren-
du-si cuventu face urmatori'a propunere:

„La casulu nedoritu, candu convocarea
congresului provinciale metropolitanu ar' in-
tempiná greutàti sî nu s'ar' poté esecutá a-
siá tempuriu, cumu ceru necesitàtile santei
nostre baserece, in casulu acest'a Es. Sa Pa-
rentele Metropolitu se convoce amesuratu
puncteloru sinodali dela 1868 sî numai dein
sinulu Archidiecesei estu feliu de adunare

compusa dein cleru sî laici, carea se reguleze celu pucinu afacerile acestei pàrti dein provinci'a Albei Julie.“

Dr. Silasî comenda cu totu adensulu sinodului primirea acestei propunerii.

Sinodulu intregu o primesce sî redica la valoare de conclusu.

Es. Sa dechiara, cà facultatea pentru atare adunare se dà dela locurile mai inalte. A staruitu sî pàna acumu sî va staruí sî de aci in ainte, cá se se pota tiené congresulu provinciale metropolitanu; era nepotendu-se cumu-va tiené acelu-a, va staruí pentru aceea adunare mai strimta.

65. Dr. Silasî luandu cuventulu, face una reprivire istorica preste desbinàrile cele de tanguitu dein sinulu baserecei universali, ale caroru cosecentie funeste forte multu apesara gentea nostra romana. In fine romanii se adunara era la sinulu mamei baserece a Romei, primindu in pactulu unirei cele 4 puncte dogmatece sî pestrandu-si ritulu sî disciplin'a nevetemate, cari dein pietate càtra stramosi sî dein necesitatea impregiuràrilor le-au aperatu sî le voru aperá in totu tempulu sî cu tota ocasiunea. Adversarii nostri de aici-si luara sî-si lieu ansa de a ne suspiciuná sinceritatea catolicitàtii nostre. Protesta dara serbatoresce in numele sinodului contr'a ataroru suspectàri; cà-ce romanii de sî voru a-si pestrá cu scumpetate disciplin'a sî ritulu loru, suntu chiaru asiá de buni catolici, sî chiaru asiá de alipiti càtra scaunulu apo-

stolescu alu Romei, cá ori-cari altii pre rotogolulu pamentului. Roga pre Es Sa se benevoliesca aceste manifestări sî omagiali sentiemente filiesci a le susterne Santității Sale capului vediutu alu baserecei, sî poftesce cá acesta dechiarare se se induca in protocolu.

Es. Sa -si esprime bucurí'a pentru acesta dechiarare, carea va fí cá sî unu balsamu de mangaiare pentru ânem'a S. nostru Parente. In legatura cu acest'a comenda, cá spre contestarea aderintiei nostre se se eterniseze memori'a reintemeliatoriului s. uniuni, Metrop. Atanasiu, sî dechiara, cá spre acestu scopu va conferí sî staruí dein parte-si.

Protopopulu Rusu dein partea clerului dà resunetu acestei dechiarări intempinate cu viua aprobare dein partea sinodului.

66. Es Sa P. Metropolitu intonandu necesitatea sustinerii principiului confesiionalității cu respectu la scole, descopere, cá dein partea regimului se ceru senate comunali sî ppesci; sî cá spre satisfacere s'a elaboratu unu Normativu.

Sinodulu incuvenientieza relegarea acelui Normativu la congresulu provinciale; inse pentru a satisface prescrieriloru mai inalte, Normativulu acel'a sî pàna atunci se se puna in lucrare pre calea Ordinariatului.

67. Vicariulu Antonelli propune alegerea unei comisiuni custatorie dein barbati de specialitate dein tote diecesele, cari se se insarcineze cu codificarea sî prelucrarea unei

procedure. In codificare cu deosebire se se liè in privire legelatiunea celor 8 secli ali baserecei anatolice sî preste totu Pravil'a, fîresce cu reformele recerute.

Es. Sa: Se se esprime dorinti'a sinodului in acestu respectu, sî se se incredentieze Metropolitulu, cà se luere intru a colo, câtu candu va conveni sinodulu provinciale se-i se pota propune sustrate in privinti'a aceea.

Prot. Rusu se unesce cu propunerea vicariului Antonelli, inse dîce, cà mai antâniu ar' fi a se compune dereptulu canonicu sî istori'a baserecei. — Deci sî lucrarea acest'a se se impreune cu cea propusa de vic. Antonelli.

Es. Sa dechiara, cà pentru codificare e competente sinodulu provinciale, era pentru istori'a sî dereptu profesorii respectivi.

Cu care dechiarare vic. Antonelli sî prot. Rusu se multiumescu pre deplenu.

68. Es. Sa dà spresiune bucuriei, ce semte pentru bun'a intielegere, ce a domnitu in totu decursulu acestui sinodu, de câtu care mai buna abiá se pote cugetá; care buna intielegere se pote recugetá cà unu daru a lui Ddieu imploratu la inceputulu sinodului. Deci fiendu acumu la capetulu pertractàrilor se cuvene cà se aducemu multiumita fierbente induratului Ddieu pentru ajutoriulu, ce ni l'a datu in decursulu consultàrilor. — Spera cumu cà cele depusa in Pro-

tocolu intru una contielegere asiá frumosa, nu voru fire lasate se remania litera morta, fora voru fi adusa cu tota energí'a la realisare, cá se pota produce efectele salutaria, ce s'au tientitu de toti in unamitate, — spre ce se recere sî benecuventarea induratului Ddieu.

Vic. Antonelli respunde multiumindu Es. Sale a-tâtu pentru staruinti'a, prein carea a facutu, cá se ne potemu aduná la acestu sinodu, câtu sî pentru conducerea prea intiepleta prein carea singura s'au potutu castigá rezultatele imbucuratoria ale acestui sinodu. Termineza urandu Es. Sale fericirea de a poté conduce tempu indelungatu adunàrile sinodali ale acestei baserece, sî de a infientiá sî congresulu metropolitanu autonomiu.

Cuventarea vicariului Antonelli fù primita cu aclamàri scomotose.

69. Es. Sa intreba, fi-va de facia intregu sinodulu la verificarea de mâne, seau insarcineza cu acést'a una comisiune?

Sinodulu primesce alternativ'a a dou'a cá verificarea se se faca prein una comisiunè compusa dein membrii capitulului metropolitanu sî dein celi alalti membrii ali sinodului, cari pre tempulu verificàrii se voru aflá in locu sî voru volí a luá parte.

Dupa cari Es. Sa P. Metropolitu ese intre salutiunile cele mai entusiastice, era membrii sinodului se despartu cu imbracisiàri fratiesci.

Blasiu in 23—11 Octobre 1869.

Dr. Gregoriu Silasi m. p.

Joane M. Moldovanu m. p.

Joane Moldovanu m. p. adm. prot. in Catin'a notarii sinodului.

Cuventarea

parentelui Metropolitu,

cú carea deschise sinodulu archidiecesanu
la 20/8 Octobre 1869.

„Unde suntu doi seau trei in numele mieu, acolo sum eu in midiloculu loru.“ S. Mat. 18. v. 20.

Beneveniti se fiti venerati in Christosu Frati! de trei ori beneveniti! carii ve ati adunatu in numele Domnului!

Cu aceste cuvente ve salutezu eu in Domnulu pre toti, carii ati venitu la acestu sinodu archidiecesanu. Dar' de una data Ve sî fericitезu pre toti, cá sî Domnulu inca va fî cu voi sî va luá parte la acesta adunare sacra, luá-va parte prein darurele spiritului santu: prein darulu „intieptiunei,“ deca o veti cere dela Ddieu, cá pre cumu díce s. ap. Jacobu „o dá spre indestulirea toturoru, carii o ceru dela dînsulu“ s. Jacobu c. 1. v. 5.; luá-va parte prein darulu „intielegerei,“ de veti avé docilitatea receruta; — fi va de facia sî prein darulu „consiliului,“ de veti contestá ascultarea, ce o ascépta.

Luá-va Domnulu parte via la acesta adunantia mareta, ca-ce toti suntemu aici in numele lui, fiendu adunati in trebile santei Baserece, cá se ne consultámu cu ânima curata, cá celi ce suntemu chiamati, alesi sî tramesi dela Domnulu, a colucrá spre marirea lui Ddieu, sî a in a-ântá lucrulu sublimu alu mantuirei sufleteloru credentiosiloru. Sî in adeveru! cumu ar' fî cu potentia, cá se nu fía sî aici de facia acel'a, carele a dísu: „Unde suntu doi seau trei in numele mieu, acolo sum eu in midiloculu loru.“

Acesta apromisiune divina avendu-o in a-antea ochiloru parentii poporaloru crestine — superiorii in Baserec'a lui Christosu — dela inceputulu crestinatatei s'au adunatu la olalta totu de un'a, candu vedeáu a subversá lips'a pre terenulu baserecei.

Conveneáu aceli-a „cá se intaresca ce erá slobonogu; se vindece ce erá morbosu; se lege ce erá struncinatu, se readuca, ce erá retacitu si se caute, ce erá peritu.“ Ezech. c. 34 v. 16.

Cà de sî baserec'a lui Christosu e indefectibile in conservarea adevureloru divine, sî infalibile in propunerea acelor'a avendu cu se-ne pre Domnulu, carele a disu: „*eca eu cu voi sum pâna la capetulu vecului.*“ s. Mat. c. 28 v. 20 totu-si fiendu baserec'a una societate statatoria dein omeni fideli Evangeliiului, carii cá atari in vieti'a loru suntu supusi multoru giurstári scaimbatiose, supervinu-sî intre crestini multe lipse sî neajunse, cari receru nu numai tota atentiunea superioritatei baserecesci, ce o meriteza, fora totu de una data sî lucrarea factica a acestei-a spre suplenirea sî acoperirea aceluor-a; cá asiá sî lipsele inse-si — prein una acoperire tempurá sî ni-merita inca se contribueze la prosperarea sî bunastarea societatei baserecesci.

Cà sî in vieti'a baserecei se intempla adesu, ce dîce marele Pontifice Benedictu XIV-a „*mutantur in dies hominum mores, mutantur rerum circumstantiae, ut quod uno tempore utile erat, postea inutile, et quandoque perniciosum evadit.* (Moravurele omeniloru se scaimba dein di in di, stramuta-se si cercustárele lucrureloru, si ce folosea intr'unu tempu, devine dupa ace'a nefolositoriu, ma chiar' un-ori si periculosu. ¹⁾

Acesta scaimbatate a giurstárilor cumpanindu-o sî antenatii Parenti, fostii capi ai baserecei nostre sî Archiereii acestei Diecese dein tempu in tempu s'au consultatu cu fratii sei, pre carii li-a datu Domnedieu, cá se li intinda mâna de ajutoriu in menirea trebiloru spirituali; sî au adusu asiedia-mente salutaria dupa cerinti'a giurstárilor sî esiginti'a lipse-loru intrevenite.

Volîndu inse a marturisi totu adevurelu, nu potemu retacé

¹⁾ Benedictu XIV de Syn. dioec. L. V c. 3, n. 7.

aici nece ace'a cercustare, cà de unu tempu in coce aproape la diumetate de seculu nu s'au mai tienutu atari adunàri sinodali.

Caus'a acestei intrelasàri-mi place a o repune in novercitatea tempului, carele de multe ori impiedeca realisarea sî a celoru mai salutarie intentiuni. Inse dedupa convictiunea mea, ce e bunu sî salutaru, de sî prein nescari cercustàri nepartinitorie, s'ar' impiedecá sî amená pre unu tempu, nu debue pentru ace'a intrelasatu, fora e de luatu la realisare in data ce giurstàrile se vedu a-i favorí; cá asiá benele ambiatu de mente, aprobatu in conscientia, sî apretiuitu de convictiune, se-si pota conprobá poterea creatrice, ce e dedatu a o desface in realitate.

Dein acestu punctu de vedere purcediendu am judecatu a se recere, cá se ne folosimu de tempulu de sî scurtu, ce ne mai resteza dein tomn'a anului curente, cá amesuratu chiamàrii nostre, se ne nisuimu a profí, — câtu s'ar' poté mai multu — de dupa pucinetatea poteriloru, ce ni s'au datu in mesura restrinsa.

Spre acestu scopu amu convenitu noi adi la acestu sinodu archi-diecesanu; sî eca ce scaimbare maretia! ce evenimentu diferente! intre tempulu trecutu sî celu presente!

Ce'a ce erá mai in a-ânte sufraganea unei metropolie de altu ritu de sî asemenea catolicu, adi stà mandra incununata cu demnitate a unei Metropolie independenti dela alt'a asemenea siesi . . . ; — ce'a ce in a-ânte de ast'a cu 20 ani susterneá causele sale cá subordinata unui foru de disciplina diferente, adi primesce ea causele sororiloru sufragane, cá se le decida cu potere de dereptu apelabilu numai la Foru papale delegatu de s. scaunu apostolicu dein tempu in tempu.

Asiá Venerati in Christosu Frati! ascultati numai, ce dîce Bull'a pontifica canonizatoria emanata la 24 Novembre 1853, in ace'a intre altele ocure sî urmatoriulu pasagiu: „*Motu proprio, certa scientia, ac matura deliberatione Nostra, deque apostolicae potestatis plenitudine Dicecesim Fogarasiensem in Transylvania, quae jam inde a sua*

institutione metropolitico juri Archiepiscopi Strigonensis ad haec usque tempora obnoxia fuit, ab eodem jure et subjectione ejusdem metropolitani antistitis, . . . auctoritate apostolica eximimus et dissolvimus ita, ut ipsius Dioecesis Antistites graeci ritus catholici uniti, quaeque inibi existunt Ecclesiae . . . a pristina, cui antea suberant Metropolitanae Strigonensis jurisdictione et quavis alia potestate et praerogativa jurisdictionali, in perpetuum pariter exemptae sint et liberatae . . . Porro huic novae metropolitanae Ecclesiae Fogarasiensi tamquam sufraganeas eadem apostolica auctoritate etiam perpetuo addicimus et attribuimus tum Ecclesiam episcopalem Magno-Varadinensem in Hungaria, tum novas per Nos erectas episcopales Ecclesias Lugosiensem scilicet et Armenopolitanam. Pont. Max. Papa Pius IX. Bulla Can. Metrop. Alba-Jul. pag. 3—7.

Aceste suntu cuventele santului Parente Pap'a Piu IX, ale unui-a deintre celi mai mari Pontifici, cari au cuprinsu candu-va scaunulu s. apostolu Petru.

Acest'a e una institutiune apostolica, acest'a e unu asiementu sacru perenatoriu in Baserec'a nostra. Sî ore ce vomu aduce noi, carii detorimu atât'a s. scaunu apostolicu pentru tote lucrârile aplice, ce le-a facutu pentru noi, cà acel'a ne a facutu sî fundatiuni sî donatu sî clenodie de mare pretiu? vomu aduce ace'a, ce avemu mai pretiuitu, aduce-vomu tesaurulu ânimeloru nostre, sî anume: multiumita omagiale sî obedientia devota; supunere canonica sî liubire ferbinte, alipire eterna sî unire neviolabile; — aceste, ce le posedemu, le oferimu, aducemu, sî le devovimu santîei sale Sumului Pontifice Pap'a Piu IX-a sî s. scaunu apostolicu; — aceste le consacramu noi mamei nostre „Rom'a eterna“ cà stranepoti fideli sî nescaimbati in iubire càtra dîns'a! Acumu dara adunati aici cà archidiecesani se avemu in a-ântea ochiloru ace'a, ce o accepta dela noi s. Parente, cà a nume conformu chiamarei unui sinodu diecesanu se ajutamû promovirea binelui santei baserice, sî in florirea acestei archi-diecese, — se tienemu in vedere glori'a, ce si-o pretinde una archi-diecesa, carea e chia-

mata, că sî pre acestu campu de activitate inca se dee esemplu demnu de imitatu; se aduca decrete conforme spiritului baserecei catolice sî se asiedie regule de fapte edificatorie, carii tote se insuffle sî in ânimele contrariloru sentiu de apretiuire sî respectu, sentiu de stima sî pietate.

Sciu eu prea bene Frâtiloru! că dedupa pusetiunea, ce o are unu archipastoriu, doue căli se deschidu mai vertosu, pre carii se pote mai securu inaintâ prosperarea trebiloru eclesiastece; sî anume un'a e calea visitatiunei canonice, alt'a e campulu sinodului diecesanu. Dara sî ace'a inca recunosc, că pre candu calea visitatiunei canonice e mai lunga in lucrare sî mai restrinsa in efectu: pre atunci campulu sinodului diecesanu se vede a fi mai productivu in multe privintie; fiendu că pre acest'a factorii decumv'a suntu insufletiti de intentiune curata, condusi de spiritu basericescu, sî indreptati de unu zelu discretu, avendu in vedere sî greutatea tempului, in carele se gasescu aceli-a, sî asiâ cerenti'a imperativa de a produce ce-va bunu, in restempu de câte-va dile potu procurá leacu unoru bole secularie sî potu deschide sboru la una prosperare adeverata, ce vá se reverse fericire preste generatiuni intregi.

Eu pre lunga dorinti'a fierbente de a calcá calea visitatiunei canonice, pre carea dupa impregiurâri amu amblatu sî pâna acumu, am aflatu totu de una data a pasî sî pe campulu manosu alu sinodului diecesanu.

Sî pentru ace'a nu am intrelasatu nemic'a; nece amu intardiatu a pregatî tote, ce se vedeáu a se recere la unu pasiu asiâ momentosu, prein carele se potemu ajunge la scopulu doritu.

Dein acesta privintia ni-amu datu tota nisuinti'a, că obiectele lucrâriloru nostre se fia câtu mai precisate, că asiâ sî in restempu mai scurtu se se pota luá la pertractare câtu mai multe obiecte sî se se pota asiediâ câtu mai numeroase lucruri, ce s'aru gasi a se tiené de competenti'a unui sinodu diecesanu.

Obiectele pertractande le ati insemnatu sî V. Fr. Vostre, sî dupa ce intre acele multe s'au gasitu a se tiené de activitatea sinodului diecesanu, acele s'au sî registratu spre a se luá la pertractare aci; era altele vediendu-se a taliá in sfer'a de activitate a unui congresu autonomiu-provinciale, la carele se lié parte sî barbatii mireni, fideli baserecei nostre, aceste s'au relegatu la tempulu tienerei amentitului congresu; — câte-va s'au aflatu a se tiené de agendele unui sinodu provinciale, aceste s'au rezervatu activitatii acelu-a; — sî unele pucine cadu su competentia a unui conciliu ecumenicu, pentru ace'a nece potú fí luate in privintia aici.

Obiectele, ce vinu a fí pertractate la acestu sinodu, suntu anotate de dupa categoríele, de cari se tienu; — nece pare in acesta privintia a se recere, cá se se mai amentesca alt'a, de câtu numai ordinea, ce o ofteza natur'a acelu-a.

Deci purcediendu dedupa demnitatea sî momentositatea obiectelu pertractande, acele s'au ambiatu spre pertractare in ordinea urmatoria:

1. Regularea unoru privintie in tienerea cultului divinu;
2. Promovirea frecuentarei poporului la s. basereca;
3. Predicarea cuventului lui Ddieu;
4. Promovirea moralitatii in cleru sî poporu;
5. Conservarea edificialoru bas. sî cladirea acelu-a;
6. Prosperarea averii baserecesci;
7. Inbunetátirea subsistentiei preutíloru;
8. Regularea parochíelu;
9. Regularea stolei;
10. Esmiterea unei comisiuni sinodali spre a prelucrá una lege electorale seau unu proiectu, de a conchiamá congresulu provinciale.

Nu resteza dara alt'a V. Frati! de câtu cá, dupa pi'a invocare a Spiritului santu intru ajutoriu la lucrulu, ce avemu alu perface, se ne apucámu de elu, animati de un'a sî ace'asi intentiune santa, petrunsi de spiritulu baserecei cat., a carei

membrii suntemu; sî condusi de unu zelu discretu, se avemu la ânima cerinti'a benelui santei baserece, care in aceste zile de cercetare grea, recere colucrarea unita a tuturoru sî spre departarea pericleloru, ce o amenintia, deci in lucràrile nostre se urmâmu consiliulu s. ap. Paulu, carele dîce: „*Ve rogu pre voi Fratiloru! pentru numele Domnului nostru I. Christosu, cá toti se graiti un'a, sî se nu fia intre voi inparechiãri, cè se fiti intemeliati intru unu cugetu sî intru una intielegere.*“ s. Paulu I. Cor. c. 1, 10—11, cá asiã ce vomu asiediã spre inflorirea archidiecesei „*se nu fia intru intieptiunea omeniloru, cè in poterea lui Domnedieu.*“ Totu a colo c 2, 5.

Se ne incepemu dar' lucràrile in numele Tatalui, sî alu Fiului sî alu Spiritului Santu! — intru alu carui-a santu nume sî onore sinodulu acestu-a se dechiara de deschisu.

CANONELE

Sinodului santei baserece archidiececane gr. c. rom.

de **Alb'a Julia-Fagarasiu,**

carele s'a ținutu la Blasiu în 20—22 Octobree anulu Domnului 1869.

Sectionea 1.

Despre regularea ținerei cultului divin.

Canonulu 1. Uniformitatea și desteritatea receruta la esecutarea functiunilor cultului divin pretende, că atâtu preții câtu și cantorii se aiba corecta cunoscenti'a tipicului baserecei orientali, și a cantàriloru sacre. Deci recomandandu-se cu deadinsulu cetirea diligente și oservarea esacta a tipicului toturoru personeloru baserecesci, cari suntu în functiuni, pre venitoriu toti aceli-a, cari se voru infacisiá la primirea ss. orduri, voru fi indetorati a petrece în Blasiu la Metropolía, *) unde sub conducerea spiritualului despusu, voru invetiá practice tipiculu toturoru functiuniloru baserecesci, și-lu voru deprende sierbindu în baserec'a catedrale, până candu voru fi în stare a depune esamene în aintea comisiunei — ordinate de Ven. Ordinariatu — dein tote functiunile baserecesci, întielegundu-se acolo și tipiculu și cunoscenti'a cantàriloru baserecesci.

La conferirea statiuniloru cantorali, fia acele impreunate cu cele docentiale ori ba, pre lunga portarea esemplaria se va luá deosebita privintia la cunoscenti'a esacta și deplena a tipicului și a cantàriloru baserecesci, și la tonulu carele se indulcesca pre poporu.

*) Sinodulu dela 1700, punct. 2.

Era cantorii numai asiá se voru poté constitui de protopopulu in calitate de atari, deca mai antâniu voru trece prein unu esamenu despre agendele cantorali, tipicu sî cantâri in aintea scaunului protopopescu.

Can. 2. Santele Sacramente asiediate de Domnulu Christosu spre mantuirea sufleteloru, fiendu lucrurile cele mai sante, preutii se le administreze poporului credentiosu cu cuvenita pietate avendu in conferirea acelor'a intentiunea de a face ceea, ce face Baserec'a; form'a santeloru Sacramente se o rostesca respectivu sî de una data cu aplecarea materiei. Modesti'a preutului in portare sî in vorbe, curatî'a in vestimente sî in santele vasa se descepte in credentiosi sentimente de pietate sî de credentia viua.

Can. 3. Se-si aduca a mente preutii, cá nu potu amená indelungatu botezarea prunciloru fora periclitarea mantuirei sufletesci. Dereptu aceea for' amenare se boteze pre pruncii nascuti, ori-candu i-aru aduce; era pre poporu se-lu invetie, cá botezulu preste optu dîle la nece una intemplare se nu-lu amêne. Botezulu, luandu a fora casurele de necesitate extrema, se se faca in s. basereca. *)

S. Miru in totu anulu se se cera nou dela Metropolia prein protopopulu eparchialu ori in persona, ori pre lunga scrisoria tramesa prein espresu. Primindu preutii dela protopopu mirulu nou-santitu ramasî'ta dein anulu trecut se o ardia pre una láspele curata. Apoi s. miru impreuna cu oleulu catechumeniloru se se pestreze in vasa destinate spre aceea, in s. basereca in locu cuvenientiosu.

Can. 4. Deosebita grige se porte preutii, cá s. Eucharistia se se prefaca dein prescura de grâu cu-

*) Can. 59 dela Trul'a.

ratu, gatita prein una muliere mai adulta cu portări cuvenioase, numita spre aceea, — sî dein vinu, bene conservatu, nece una data intrebuintiandu spre scopulu acest'a vinu inacritu, mestecatu cu alte beuturi, ori altu-cumu stricatu.

S. Eucharistía la morbosi se se duca prein preutulu, *) era nece candu prein altii, sî in vasa-le orenduite spre aceea, punendu-se in chil'a morbosului pre mesa asternuta cu facia curata sî aprendiendu lumina.

S. Eucharistía pregatita spre pestrare pentru morbosi, se se asiedie in pisida de metalu, carea va stá pre s. altariu in basereca sî nu in cas'a preutului. **) Pisid'a de metalu in câtu se va poté, se se repuna in tabernacule de lemnu gatinde spre acel'asi scopu. Mare grige va portá preutulu, nu cumu-va Santele se se strice.

Can. 5. Fiendu Penitenti'a sacramentulu celu mai de lipsa pentru toti, cari dupa primirea s. Botezu au cadutu in pecate, preutii voru intrebuintiá tote midilocele zelului loru celui pastorale, spre a administrá sacramentulu acestu-a cu fruptu, câtu se pote mai mare. Deci voru grigi, se nu se intemple, cá pof-tindu bani pentru ascultarea marturisirei se instraineze pre pecatosi dela midiloculu celu mai puternicu de indereptare; er' la impunerea canonului, avendu in aintea ochiloru facerea destulu pentru pecate sî indereptarea moravureloru pecatosului, se voru ferí de ori-ce mesura, prein care aru vení in prepusu de plecare spre dobenda spurcata, cè mai vertosu voru staruí a indemná pre celi indereptati la fapte bune de indurare crestinesca.

*) Sinodulu dein 1732 p. 10.

**) Sin. 1725 p. 7.

Prentii se facu atenti la detorenti'a de a pregati pre teneri mai tempuru la susceperca sacramentului acestui-a, cumu si la oservarea mai acurata a reguleloru restitutiunei, in tribunalulu penitentiale.

Can. 6. Dupa ce s. sacramentu alu Ungerei celei dein urma (Maslu) s'a infientiatu de Domnulu nu numai spre usiorarea sufletului in lupt'a mortii, ce si spre ajungerea sanetatii trupului morbosu, de cumuva aceea ar' fi spre folosulu mantuirei sufletului: preutii se invetie despre acest'a pre poporaniiloru, ca se nu lase a se infrica dela primirea acestui s. sacramentu, sub prejudeciulu ca si cumu acestu-a ar' grabi sosirea mortei.

Oleulu santitu intrebuintiatu la conferirea acestui s. sacramentu se nu se folosesca spre scopure profane.

Can. 7. De ora ce celi ce vreu a pasi la s. sacramentu alu Casatoriei, trebue se de spre aceea involirea sa libera, ca se nu dica dein frica, ca li place ceea, ce urescu, si se urmeze relele, ce provinu dein casatorie silit: parochii in ainte de a cununá pre casatorindi voru intrebuintia tote midilocene spre a rescu cu temeliu, ore miretei nu suntu siliti la acea casatoria. A nume de tempuru voru chiami in ainte atatu pre mirele singuru fora se fia altulu de facia, catu si pre mires'a singura, fora se scia unulu de altulu, si-i voru intrebá despre liberá involire a loru; care actu se va repeti apoi in aintea marturiloru, candu se va face documentulu de libera involire dupa formulariulu prescriendu.

La cea mai mica impotrivire, ce voru oserva in vre-una parte a casatorindiloru voru diferi cunun'a, pana la luminarea lucrului; *) nece voru cuteza a-i cununá la rogarea seau amenintiarea parentiloru, a

*) Pravit'a P. I capu 95.

tutoriloru seau a altor'a, cari au putere preste casa-
torindi; cè dein contra voru dosiení pre acesti-a cu
totu zelulu, se inceteze a sílí pre miretei sí asiá a
causá profanarea santului Sacramentu, sí a lucrá la
nefericirea fiiloru, amenintiandu-i cu pedepsele s. Ba-
serece.

Dela miri se va poftí se aiba cunoscenti'a ele-
mentelor credentiei, sí se scia rogatiunile de lipsa.

Can. 8. Matriculele atátu ale cununatiloru, câtu
sí ale botezatiloru sí mortiloru, se se duca de preuti
cu cea mai mare esactitate implenindu tote rubricel
prescrise, sí ferindu-se de ori-ce rasura, stergere, mu-
tilare, schimbare a acestoru documente publice; sí
deca s'ar' intemplá se gresiesca cu inscrierea, se nu
sterga nece se radia cele smentite, cè se traga cu pen'a
preste dinsele remanendu legibili, — apoi se faca in-
dereptarea sí se insemne in observári.

Can. 9. La s. Liturgiá cá partea cea mai de
frunte sí centrulu cultului divin, preutii se voru
apropiá:

a) curatíti de pecate de morte prein s. Marturisire,
seau nefiendu de indemana preutu, cu infrangerea cea
deplinita, sí avendu in vedere curatí'a, cá nu cumu-
va „se manance sí se bè loru-si judecata, nesocotindu
trupulu Domnului.“ *)

b) Se voru apropiá padíndu ajunulu naturale, dela
amiedia nopte pâna dupa s. Liturgiá negustandu man-
care nece beutura, dein reverintia cátra Domnulu.

c) Voru sierbí s. Liturgiá totu deaun'a imbracati
in reverenda, adeca in vesmente lunge **) conforme
statului preutiescu, sí curati sí pre dein afora.

*) S. Paulu I Cor. 11, 29.

**) Sinodulu dela 1700 p. 8. Sinodulu dein 1725 p. 5.

d) Se voru retené dela pipatu in aintea serbarei s. Liturgié. *)

Can. 10. Tempulu tienerei cultului divinu se pote socoti dela resaritul sorelui pâna la apusu, asiá câtu preste totu Inseratul nece candu se tiena dupa apusu, nece Manecarea se se incepa in ainte de resaritu, — a fora de casurele prevediute in tipicu.

Cá nu cumu-ya poporul, dimisu fiendu dupa Manecare, se se resipesca, nece se vena la s. Liturgiá, ar' fí de oftatu, cá acést'a totu deaun'a se se tiena impreunata cu Manecarea. **) Apoi pentru mai mare comoditatea poporului s. liturgiá se nu se celebreze in ainte de prandiulu micu.

Can. 11. Cantàrile baserecesci se nu se prea lungesca, cè fora grabirea cea necuveniosa se se cante respicatu sí spre zidirea poporului, cu viersu dulce. Tenerii cu viersu placutu si descepti dein prunciá se se dedè la cantàrile baserecesci.

Can. 12. Cá locurile destinate spre cultulu divinu se se pota tiené ***) in curatienia, se recere:

a) Cá cemeteria-le sí baserecele, monastirile se fia ingradite, nece se pasca a colo vite. 1) In comunele, cari nu se voru ingrigí de aceste sí nu voru avé pietatea acést'a càtra locurile santíte sí unde jacu osa-le stramosiloru, in casu de cerbicía se va oprí preutul dela comitarea mortiloru in cemeteriu.

b) Baserecele in lun'a lui Juliu a fia-càrni anu se se curatiesca preste totu de pulvere, de paing'ni, de tina; vasa-le baserecesci tote se se curatiesca de picature de cera, de rugina, de funingine, de mucediela sí altele.

*) Sin. dein 1700 p. 22.

**) Sin. dein 1728 p. 21.

***) Vedi Indereptariulu legei c. 64.

1) Inderept. legei c. 140.

c) Baserecele nedepinse totu la trei ani se se albesca dein laintru sî dein a fora.

d) In preser'a fia-carei Serbatorie, pre cumu sî dupa Ineratulu fia-carei Dominece ori serbatorie se se mètùre, sî se se sterga pulverea.

e) Prein gravnic'a reparare a spatureloru se se impedece intrarea paseriloru sî a altoru animaria in basereca.

Can. 13. Vasa-le sacre, recerute la cultulu di-vinu amesuratu prescrieriloru ritului, tote se se procureze pre sam'a basereceloru numai prein Ordinariatu, sî inca estu feliu, câtu

a) De acumu in ainte numai potire provediute cu cupa de argentu se se santiesca sî folosesca.

b) Potirele de metalu pàn' acumu procurate se se inauresca dein laintru, in data ce incepe a se vedé, cà s'a stersu in ele auritur'a.

c) Discosulu cu steu'a, linguriti'a cu lancea inca se fia de argentu, ori de metalu bene auritu, in baserecele mai serace potendu fí sî de argentu de Chin'a. Cá se nu se sterga auritur'a de pre discosu, particellele de pomenire nece candu se se taie pre discosu, cè pre altu taiariu ori lemnu curatu.

d) S. Eucharistía se se pestreze in pisida de metalu auritu, sî se se porte la morbosu in vasu de metalu auritu, pregatitu a nume spre aceea, adeca provediutu cu discosu sî cu linguritia.

e) S. Miru sî oleulu catechumeniloru se se conserve in vasa de glasia intogmite in alte vasciore de metalu auritu, gatite spre acel'asi scopu.

Can. 14. Ornatele baserecesci inca numai prein Ordinariatu se se procureze, sî

a) La fia-care basereca se fia doue renduri de vemente sacre preutiesci, unulu negru ori venetu, sî celu alaltu de colore deschisa, impreuna cu ornatele potirului, pre cumu suntu: velulu, aerulu, ripid'a.

b) Antimisele cele folosite se se schimbe cu altele noua procurate prein Ordinariatu, sî sub s. Liturgiá se nu se lase sfermature dein s. Cuminecatura pre ele; cè aceste se se stringa cu cuvenintia in potiru prein discosulu sî buretele consacratu spre acel'asi scopu.

c) Sticharia seau camesie albe se fia la fia-care basereca celu pucinu câte doua renduri, stergaria câte doua, pensature pre potiru câte patru, facie albe pre altariu câte doue, sî aceste tote se se spele celu pucinu de 4 ori preste anu. *)

d) Altariulu dupa santele sierbiri totu deaun'a se se acoperia, cá se se pota tiené curatu.

Can. 15. Vasa-le sacre insîrate in Can. 13 sî ornamentele dein Canon. 14, se se pestreze pre câtu se pote in vestiaria sub incuiatoria. Vestmentele sacre, ce s'aru aflá in stare struncinata se se repara; era de cumu-va nece s'aru mai poté repará. se nu se folosesca spre trebuintie profane, cè acele se se ardia.

Pentru inaintarea decorei altarialoru se se infientieze una reuniune de mulieri pie, pre lunga statute aprobate de Ordinariatu, avendu reuniuni filiali in fia-care parochia.

Can. 16. De acumu inainte potendu fi, numai baserece de petra cu boltitura se se zidesca; sî paretii basereceloru giuru impregiuru dein a fora se fia scutiti in contr'a picatureloru ploiei prein canalu pardositu cu petri, avendu decugere a fora dein cemetriu. Acoperisiulu se fia de tiegle, sî in urma totu edificiu se se asecureze in contr'a focului.

Sectiunea 2.

Despre indemnarea poporului la frecuentarea baserecei.

Can. 17. Spre indemnarea poporului la padîrea s. baserece este de lipsa, cá tote faciele baserecesci,

*) Sinodulu dein 1700 N. 25. —

aducundu-si a mente de pedeps'a canonului 80 dela Trul'a, se premerga cu esemplulu celu mai bunu in frecuentarea cultului divinu. Dereptu aceea

a) Preutii infacisiandu-se cu esactitate la tote functiunile cultului, voru grigi, cá in Serbatorie sî Dominece tota famili'a loru se fia de facia la s. Liturgía, asemenea sî sierbitorii loru, cari nu voru fi de lipsa spre padírea casei, — acesti-a apoi se merga la Inseratu.

b) Cantorii, fetii, curatorii, inspectorii scolari, betranii comunei baserecesci asemenea se se indetoreze facia cu familiile loru, altu cumu, dupa a dou'a admonitiune facuta de parochulu locului la casu de neindereptare se se deferesca protopopului, carele pre celi ce suntu in ore-care oficiu baserecescu. se-i pota sî lipsí de deregutoría cu sententi'a scaunului seu.

c) Invetiatorii asemenea in Dominece sî Serbatorie adunandu pruncii scolari la scola, cu aceli-a regulatu se se infacisieze la s. Liturgía sî la Inseratu sî pre prunci se-i dedè la cantàrile baserecesci.

Can. 18. Pentru a impuciná ocasiunile, ce se ambieau poporului spre a absentá dela basereca,

a) Ordinariatulu in contielegere cu locurile mai inalte se midilocesca strapunerea tergureloru, ce aru cadé in serbatorie, pre dílele urmatorie;

d) se opresca adunarea poporaniloru pre la ospetarie, pàna dupa Inseratu. *)

c) Parochii se nu cunune in ajunulu serbatorieloru ori Sâmbat'a, de cátu nunte fora petreckeri scototose;

d) se opresca jocurile publice pàna dupa Inseratu;**)

e) se nu tiena claca in dí de serbatoria;

*) Vedi Approb. Const. P. V. Edict. 51 de anno 1619, sî decret. gubern. de 17 Dec. 1816 N. 5807.

**) Sinodulu dein 1700 p. 28.

f) se scutesca pre poporani dela detorenti'a de a se infacisiá in aintea tribunaleloru in díle de serbatoria.

Can. 19. Preutii se tiena in totu anulu cu deosebire la Intrarea in basereca a santei Vergure Mari'a sî la Intempinarea Domnului cuventare despre detorenti'a de a amblá la basereca; cu alte ocasiuni benevenite inca se instrueze pre poporu despre acésta detorentia.

Can. 20. Parochii se laude pre celi diligenti in frecuentarea baserecei sî se li faca câte una indemanare spirituale in remuneratiunea evlavíei sí a esemplului bunu; era pre celi reci se-i admoneze parentiesce, sî deca nu se inderepta, se-i pedepsesca cu subtragearea unoru functiuni nu neaperatu recerute, de es. nefacundu santírea casei candu e provocatu, ori lasandu unele solemnitài, de es. facundu inmormentare imbracatu numai in Epitrachilu, lasandu cantecele rituali.

Era deca spre dorere s'ar' aflá, carele in contr'a toturoru admonitiuniloru sî silintieloru parochului spre a-lu indereptá se duca totu-si una vietia scandalosa, sî in tempu mai indelungatu se intrelase impartasírea sa cu s. sacramente dupa prescrierea s. mame basereci, unulu cá acel'a se se pota lipsí de inmormentarea baserecesca.

Sectiunea a 3.

Despre predicarea cuventului lui Domnedieu.

Can. 21. Fia-care parochu este indetoratu la tote Serbatoriele sî Dominecele de preste anu sub s. Liturgía a tiené cuventare omiletica, ori morale, ori dogmatico-morale, despre Evangeli'a dílei, càtra poporulu adunatu intr'unu stilu usioru sî la intielesulu acelui-asi. *)

*) Vedi sinodulu dein 1700 p. 14, sî Decret. lui Atanasiu I dein 1711 p. 4.

Intru aceste cuventări voru combata peccatele, cari incepu a se latî in comunele loru, inse cu aceea prudentia pastorale, câtu pre neme se nu numesca seau arate cu mân'a; sî voru espune principia-le invetiaturei crestine catolice, proptindu-le cu argumente pucine dar' chiare sî convingutoria; — sî avendu tempu de pregatire nece candu nu se voru incumetá a tiené cuventare fora pregatirea cuvenintiosa, cetindu, meditandu, insemnandu in scrisu sî invetiandu cele, ce voru se dica.

Can. 22. Sub decursulu anului scolastecu elementariu preutulu va catechisá amesuratu planului de invetiamentu prefigundu pentru scolele elementarie.

Can. 23. Teneretulu, carele a esítu de sub obligatiunea de a frecuentá scol'a elementaria, inse nu este legatu prein casatoria, se va catechisá de preutu in basereca, sî inca fetorii in tote Dominecele, era fetele in tote Serbatoriele de preste anu, in restempu de una diumetate de ora in ainte de Inseratu, desfasurandu-li-se argumentele cele mai de frunte, prein cari se arata lips'a revelatiunei divine, inceputulu domnediescu alu relegiunei crestine, inchiaiaturele credentiei impreunate cu desluciri morali sî esemple biblice, in urma detorintiele câtra Ddieu, deapropetele, câtra noi insi-ne, sî cele osebite ale fia-cârui statu. Propunerea se fia câtu se pote mai pre scurtu sî mai lamuritu. *)

Can. 24. La ocasiunii feliturite nece candu se intrelase preutulu a indereptá câtra poporu cuvente plene de zelu sî indulcire spirituale, esplicandu-i insemnetatea actului. Mai vertosu administrandu santele Sacramente se arate in pucine cuvente vertutea sî urmàrile benefacutorie ale acelor'asi, — pentru care scopu

*) Sinodulu dein 1742 diu'a II p. 1.

s'au asediatu acele de Domnulu Christosu? cu ce pre-gatiri trebue primite? sî altele la intielesulu fia-càrui-a.

Can. 25. Cá preutîmea se pota respunde ace-storu detorintie, se asepta dela preutii mai teneri sî inca in poteri, a lucrá sî compune unu sîru întregu de cuventàri pre tote Dominecele sî Serbatoriele anu-lui, pre cumu sî unu sîru de vorbiri catechetice de-spre întregu contienutulu doctrinei crestinesci.

Can. 26. Se se provoce preutii, cari au colec-tiuni de predice compuse de densii, ori dela altii ca-petate, cá acele se le susterna Ordinariatului, unde re-vediindu-se, dein cele mai bune se se faca una co-lectiune de predice pre tote Dominecele sî Serbatoriele de preste anu, pre cumu sî la tote ocasiunile. Acesta colectiune tiparindu-se se se procure pentru fia-care basereca.

Asemene se se tiparesca unu opu cateheticu, care inca se se cumpere pentru fia-care basereca.

Can. 27. In fia-care anu se se escria premiu pentru predic'a cea mai buna deducunda despre anu-mita tema. Elaboratulu premiatu tiparindu-se se se trametia la tote baserecele.

Can. 28. Pentru cá in elucrarea cuventàriloru sacre se se pota ajutá sî preutii celi mai seraci, in fia-care eparchía protopopesca se se infientieze biblioteca eparchiale, conferindu fia-care preutu eparchiale numai câte 1 fl. v. a. pre anu. Dein sum'a estu feliu adu-nata se se procure numai opuri teologice, biblice sî omiletice, sî pre lunga indice esactu se se concredia protopopului; singuri preutii eparchiali se le pota in-trebuintiá, sub conditiunile defigunde in Adunàrile protopopesci.

Secțiunea 4.

Despre promovarea moralității în cleru și poporu.

Can. 29. Că predicarea cuventului lui Ddiu se fia folositoria, cauta se se dovedesca mai vertosu prein portarea cea esemplaria a preutîmei. Portarea buna a preutîmei se dobendesce sî se sustiene în mare mesura prein impromutata conferire fratiesca sî schimbare de idee, prein studia ascetice teologice sî biblice, prein cuventări indereptate numai preutiloru, prein primirea esemplaria a santeloru Sacramente, prein insufletire spre totu ce e bunu sî cuvenintiosu statului preutiescu.

Deci preutîmea dein fia-care eparchia în fia-care anu se merga la Adunare protopopesca sub presidiulu protopopului, *) sî alegundu dein sinulu seu unu spiritualu, acestu-a se fia detoriu la Adunarea tienenda în Paresime prein cuventare potrivita a insufletî preutîmea la lucrare neobosita în vini'a Domnului, sî a ascultá marturisirea fia-sce-cáru preutu eparchiale.**)

Intr'aceste Adunări se se propuna câte doue teme, un'a dein teologi'a morale ori pastorale, sî alt'a dein dereptulu baserecescu, la câte doi preuti eparchiali anumindi, carii cu ocasiunea Adunarei urmatorie se fia detori a cetî în faci'a Adunarei deslegarea acelu teme.

Can. 30. Preutii, cari uitandu-si de chiamarea sa cea santa, aru fi dedati betiei, aru frecuentá popinele seau aru tiené popina, aru injurá, seau aru face alte lucrure necuvenioase statului sî scandalose, ***) deca dupa judecat'a Scaunului protopopeacu nu s'aru indereptá, se fia suspensi dela oficiulu preutiescu sî

*) Sinodulu dein 1700 p. 19.

**) Sinodulu dein 1732 p. 17 sî Sin. dein 1725. p. 11.

***) Inderept legei c. 91; Sinodulu dein 1700 p. 23; Sinod. dein 1732 p. 7.

pre tempu mai indelungatu se se detiena la Metropolia su canonía, indetorindu-se a face esercitia spirituali; sî deca nu se voru indereptá se se sterga dein numerulu clerului.

Asemenea sî aceli preuti aflatori in functiune baserecesca, cari nu s'aru lapedá de oficia-le incompatibili cu functiunile baserecesci, pre cumu suntu oficia-le comunali sî de statu. *)

Can. 31. De ora-ce nu pote se grigesca base-rec'a lui Ddiu celu ce nu scie guberná cas'a sa de-reptu aceea:

a) Deca despre ore-care-va preutu s'ar' dovedí, cà are muliere precurva, pre aceea se o dimitia dela se-ne pre calea sa, ori se inceteze dela santele sierbiri. **)

b) Preutii se veghieze cu dî cu nopte preste portarea morale a prunciloru sei, crescundu-i in fric'a Domnului.

c) Persone stricate, immorali, se nu suferia la cas'a parochiale, nece se primesca de sierbitori forà numai persone cu nume sî portare buna.

d) Preutii neinsurati ori vèduvi pentru a-si crutiá numele celu bunu se nu tiena la casa mulieri, despre cari ar' incapé cea mai mica suspitiune de immoralitate. ***)

e) Famili'a sî sierbitorii preutului se dè intru tote esemplu bunu celoru alalti poporani in pietate, in frequentarea santeloru Sacramente, in fapte crestinesci, in lucrare neobosita, in treziá sî petrecere paciuita.

Can. 32. Cele alalte facie baserecesci, pre cumu cantorulu, fetulu, curatorii, docentele, inspectoriuulu sco-

*) Inderept. legei capu 71.

**) Sinodulu dela Neocesarea can. 8, sî Inderept. legei capu 84.

***) Inderept. legei capu 15.

lastecu, betranii sî c. al., intru tote se fia de esemplu celoru alalti credentiosi, atâtu dinsii câtu sî familiiele loru, sî aflandu-se ce-va scadere in dinsii cu respectu la moralitate, preutulu numai de câtu se-i indemne parentiesce a indereptá portarea loru, carea intr'insii nu pote se nu fia scandalosa, ce deca nu ar' urmá. incredentieze-se curatoratului locale midilocirea indereptarei respectiviloru, ori la casu de lipsa Scaunului protopopescu.

Can. 33. Sentiendu-se cea mai mare lipsa de cãrti de rogatiune, de evlavía, de perfectiune crestinesca, edate in limb'a romana, de acele se se tiparesca, sî se se imparta mai alesu cá premia prein scolele elementarie.

Mai in colo se se infientieze una insocire de barbati devotati pentru moralitatea tenerimei sî a poporului, cari se incepa edarea unoru opuri de lectura morale desfatatiosa sî totu una data folositoria.

Can. 34. Pentru a impedecá latírea vitiului betfeii:

a) Se se introduca reuniuni de temperantia, dupa modalitatea cu care s'au introdusu acele sî in alte tiente crestine, cá asiá poporul pre linu se se desvetie dela beutur'a spirituosaloru.

b) Deosebita grige se puna preutulu in aratarea reutãtii vitiului acestui-a, sî se pedepsesca pre betívi cu subtragerea unoru functiuni ori unoru solemnitàti nu neaperatu recerute.

Can. 35. Pentru a stavilí patim'a necuratfeii:

a) Se se infientieze una reuniune pia pre lunga statute aprobande de Ordinariatu, carea prein conferiri benevole, prein daruri de obiecte, prein loterie de efecte s. a. se procureze zestre de casatoria feteloru orfane sî lipsite, cu portare buna inse periclitare.

b) Precurvarii sî concubinarii, pre cumu sî prostitutele publice rescindu-se de parochulu prein curatoratulu baserecescu aspru se se dosienesca a incetá dela

vieti'a scandalosa; ce deca nu ar' urmá, se se deferesca autoritátiloru dein a fora. *)

c) Preutii cu totu zelulu se lucre, cá in parochíele loru se se sterga pre incetulu daten'a de a amblá la siedietorie nesuindu-se a substituí in loculu acestor'a ce-va alta petrecere onesta sí folositoria; ori celu pucinu se intierce pre fetori dela acele adunári cuprendiendu-i cu cetirea in comunu a unoru càrti folositorie. cu ce-va lucru spre scopu bunu publicu, cu dedare la cantári baserecesci sí natiunali s. a.

d) Se se invetie parentii sí tutorii a nu iertá cá fii incredentiati loru in ainte de cununía se petreca la olalta cu una atare familiaritate, ce nu le este iertata, cu atátu mai pucinu a siedé la olalta.

e) Celi nascuti dein patu nelegiuitu, for' a capetá beneaventarea archieresca se nu pota incapé la nece unu sierbitiu baserecescu.

Can. 36. In contr'a injuratureloru sí a sudalmeloru:

a) Preutuliu in anumita cuventare se graiesca càtra poporu, aratandu bajocur'a, ce se face prein acele lui Ddieu, sí càtu de usioru se contrage naravulu acestu uritu.

b) Se amentesca poporului, cà dupà socotel'a a 23-a a parentiloru nostri dein a. 1700 unulu cá acel'a este de a se lapedá cá unu paganu.

c) Pre celi mai scandalosi aspru se-i dosienesca preutuliu, sí deca nu voru ascultá, se-i chiamo in aintea curatoratului, a colo inca se se nesuesca a-i induplecá la parasirea naravului celui de smentela. Era celi ce cu tote aceste nu s'aru indereptá, se se dè pre mân'a autoritátiloru dein afora. **)

*) Intimatulu Gub. dein 10 Aug. 1809 N. 5467.

***) Intimatulu Gub. dein 17 Dec. 1816 N. 5807.

Can. 37. Preutul se se nesuesca cu totu zelulu pastorale a staruí, cá toti credentiosii, cari au ajunsu la anii preceperei, in cele 4 posturi, dar' mai alesu la santele Pasci, marturisindu-si peccatele dupa una pregatire cuvenita, sî capetandu invetiatura sî canonu amesuratu foradelegiloru sî aptu spre sterpirea naravureloru celoru peccatose, cu adevverata pietate se se cuminece cu s. corpulu sî sangele Domnului, multiu-mindu Domnului pentru darulu primitu; sî cari nu aru implení acesta santa detorentia, se se dosienesca de preutul in aintea curatoratului. *)

Can. 38. Deosebita grige se aiba preutul de pruncii aceli-a, cari antâni'a data se apropia de s. Eucharistia pregatindu-i cu deosebite invetiature potrivite, sî dandu cu dînsii esamenu despre aceea, in basereca in aintea poporului, sî facundu dupa cumulu va luminá zelulu seu, cá diu'a aceea se fia insemnata pentru prunci sî de adevverata bucuria pentru parentii loru.

Can. 39. Pentru a dá poporului ocasiune de a se marturisi cu deplena libertate sî fora sfiela, muna-stirile rurale de prein Arcbidiecesa se se prevedia cu preuti harnici sî zelosi, cari se fia in stare a indulci poporulu la acele; ori protopopulu se despuna la diu'a Patronului munastiriloru ore-câti-va preuti zelosi, cari se implenesca s. Sierbiri in locurile acele.

Sectiunea a 5.

Despre impartirea proventeloru intre antecesoriu sî succesoriu.

Can. 40. Venitele beneficaloru parochiali, la casulu candu parochiele aru deveni in vacantia, dupa

*) Decretulu lui Atanasiu I. dein a. 1711 p. 5, sî Sinodulu dein 1725 p. 9.

regula aru fi de a se ajudecă administratoriului deregutoriei parochiali; inse dupa una datena invecħita sî usu preste totu imbracisiatu, ma sî conformu cu spiritulu statutului Archidiecesanu dein anulu 1821 des pre parochiele vacanti § 3, 4 sî 5, venitele parochiali locali sub restempulu unui anu de comunu sî in cħatu voru iertħ impregiurħrile spirituali ale parochieloru respective, voru remanē vacanti, sî venitele se voru dħ preutesei veduve sî orfaniloru, cari voru fi remasi de repausatulu beneficiatu.

De aci vene a se luħ a fora competentħ'a stolaria, carea se cuvene administratoriului interimale, carele implenesce functiunile.

Administrarea parochiei tienute in vacantia pentru vedu'a sî orfanii remasi, se se faca gratis de toti preutii invecinati, sierbindu in sħru determinatu.

Can. 41. Cħ apoi la impartħrea veniteloru parochiali intre antecesoriu seau vedu'a sî orfanii aceluħ-a sħ intre sucesoriu in parochħ, se se previna ori-ce neintielegeri sħ certe neplacute, ce turbura numai pacea sħ iubirea fratiesca intre respectivii, se arata lips'a neaperata de a defige nesce principia, cari se sierbesca de regula toturoru preutiloru archidiecesani la impartħrea veniteloru parochiali in casurele, ce vinu in ainte.

Can. 42. Fiendu aksiom'a juridica, cħ venitele parochiali se dau pentru sierbirile sacre, ce suntu legate cu parochħ'a; se arata a fi dupa dereptate, cħ pre cumu sierbirile sacre ocuru sħ se dau preste totu anulu, adeca in tote 12 lune ale anului, asiħ sħ venitele, ce suntu legate cu parochħ'a, tote se se compute in 12 pħrti egali.

Can. 43. Dereptu aceea 1. Inceputulu anului la impartħrea veniteloru parochiali se fia 1-a Januariu a fia-cħrui anu, sħ asiħ anulu se va computħ dupa 12 lune pħna la 31 Decembre.

2. După aceste 12 luni se voru computá in 12 părți egali tote venitele parochiali curate de preste totu anulu, ori de ce plasa aru fí acele, sî anume:

a) Salariulu seau subsidiulu, ce se capeta in bani gat'a.

b) Semenaturele de pre portiunea canonica, adeca de pre sesiunea seau pamentele parochiali, atâtu cele de toamna câtu sî cele de primavera.

c) Fenulu, ce s'a procreatu preste totu anulu, ori de ce plasa ar' fí acela.

d) Lemnele focali, ce se dau preutului preste anu seau in stânginu seau cu cara determinate.

e) Fruptulu dein vinia seau dein altu ramu de economía, ce ar' fí legatu cá venitu de parochía.

f) Competenti'a lecticale de pre intregu anulu dedusa după câtimea sî calitatea, in care se presteza.

g) Competentiele de paia seau de alte prestatiuni, ce se dau cá venitu parochiale preste anu.

h) Lucrulu cu jugulu sî cu mân'a, ce se dà preutului preste anu.

i) Fruptulu dein gradin'a parochiale, in casu candu gradin'a ar' fí mare sî destinata spre a se insemená cu sementie de acele, cu cari se insémena portiunea canonica; seau ar' produce fenatia, seau alte ce se tienu de venitul parochiale, de es. pome diverse in mai mare câtime; — era de cumu-va aceea ar' fí numai de verdetiure sî de legume pentru culina, produse prein industri'a respectivului, atunci acést'a nu cade sub impartîre officiosa, cè numai fratiesca intre respectivii competenti.

Asemenea nu cade sub impartîre competenti'a stolaria, carea totu deaun'a e a acelu preutu locale, carele a plenitu sierbirea sacra, pentru carea se dà stola ace'a.

Can. 44. Venitele numerate in Can. 43 sî altele cari aru mai fí, se voru computá la olalta după plas'a

loru, sî acele seau in natura seau dupa pretiulu midilocú, ce va fí atunci, candu trebue facuta impartírea intre respectivii.

Sî mai antâniu dein tote venitele aceste luate la olalta se voru sutrage:

a) sementiurele de tota plas'a, cari s'au semenatu in tote ramurele sî pamentele portiunei canonice,

b) se va suputá sî sutrage lucrulu sî cu jugulu sî cu mân'a, ce s'a facutu la lucrarea sî culegerea totoror frupteloru sî produpteloru de pre portiunea canonica, sî aceste se voru dá acelui preutu, carele a datu sementiurele sî a facutu lucrulu acel'a cu spesele sale. — de cumu-va lucrulu nu i-lu voru fí datu sî facutu gratis poporani localu seau altii.

Can. 45. Ce va remané dein tote venitele parochiali dupa sutragerea celoru de sub a) sî b) alu Can. 44, cá venitu curatu se va impartí in 12 pàrti egali. Deintru aceste 12 pàrti preutului antecesoriu (seau vèduei sî orfaniloru remasi in beneficiulu parochíei vacanti) i se voru dá atâte pàrti, câte lune a sierbitu in parochí'a ace'a, seau fiendu vèdua sî orfani, pre câte lune li s'au aplacidatu venitele parochiali, — era cele alalte pàrti dein venítulu parochiale pre anulu acelu-a voru fí ale acelui preutu, carele va functiuná in locu cá preutu locale pàna la capetulu anului acelu-a.

Can. 46. Stipendia-le pentru s. Liturgíe seau sî alte oficia sacre, cari suntu fundate sî legate de cutare dí a anului, le va capetá acelu preutu locale, carele functiuneza cá atare in parochí'a aceea pre tempulu, in carele cade diu'a sierbirei acelei-a fundate, sî carele cá atare a perfacutu sierbinti'a sacra.

Aceste determinàri cuprense in Canonele 42, 43, 44, 45, sî 46 se voru tiené de cinosura la tote casurele de impartíre, cari voru intrevení de acumu in ante, sî se voru aplecá cu tota cuscientiosetatea sî acu-

ratatea între totii aceia, cari de se-ne sî între se-ne nu s'aru scî impacá în privinți'a venitoru parochiali, ce li-aru competi cá la antecesoriu sî sucesoriu în cutare parochía.

Sectiunea a 6.

Despre regularea și prevedererea spirituale a parochielor.

Can. 47. Sinodulu enuncia în principiu necesitatea contragerii parochielor, sî comenda cu totu adinsulu Veneratului Ordinariatu esecutarea ei, pre cátu se va poté fora daun'a sufletesca a credentiosiloru sî scadiementulu baserecei.

Can. 48. Parochíele, ce nu se voru poté contrage, fiendu posibilu una dotare, cuvenientiosa, se se prevedia cu clerici.

Can. 49. Unde nece contragera, nece prevederea ori dotarea cuvenientiosa nu ar' fi posibilu, se se aplece moralisti, inse numai în esceptiune.

Can. 50. La teologí'a morale se se suscepa numai de celi, ce au terminatu celu pucinu 4 clási gimnasiali. Acesti-a se invetie aici la Scaunu pàna la deplena pregatire; — sî fiendu suscepti dein necesitatea unoru anumite parochíe se remana legati de parochíele acele, — meritele speciali singure voru face esceptiune.

Lege electorale provisorie

pentru congresulu provinciei metropolitane gr. cat. romane de Alb'a Julia,

§. 1. Congresulu de multu doritu are se fia constitutivu pentru intrega provinci'a baserecesca gr. catolica de Alb'a Julia in afacerile economice-baserecesci si fundatiunali, in catu admitu despusetiunile fundatoriloru, si in cele scolastece.

§. 2. Congresulu se compune:

- a) dein Parentele Archiepiscopu si Metropolitu ca presedinte ordinariu,
- b) dein Parentii Episcopi sufragani,
- c) dein cate doi reprezentanti alesi cu majoritate de voture dein sinulu veneratelor Capitulo: metropolitanu si diecesane sufragane de Orade, Gherl'a si Lugosiu,
- d) dein reprezentantii preutimei si a mireniloru,
- e) dein reprezentantii corpureloru profesoralu dein Blasiu, Naseudu—Gherl'a, Beiusiu—Oradea mare, si
- f) dein cate unu reprezentante alu munastiriloru de ordulu S. Basiliu dein Blasiu si Bicsadu.

§. 3. Preutimea face una a trei'a parte, era mireunii doue de trei parti dein totalitatea reprezentantiloru dela § 2 lit. d).

§. 4. Provinci'a baserecesca se imparte in cercure electorali, si fia-care dein aceste tramete la congresu cate tre reprezentanti, adeca unu preutu si doi mireni.

§. 5. Fia-care cercu electorale va custá deintr'unu numeru dela 22,000 pana la 35,000 de suflete, si estu modu Archidieces'a se imparte in 12 cercure electorali dupa aclusulu sub A, — er' arondarea cercureloru electorali in diecesele sufragane se va face prein Ven. Ordinariatele respective.

§. 6. Alegutori suntu:

- a) toti preutii fungenti in cercurele loru,
- b) toti mireunii gr. catolici majoreni, sui juris, nepetati si domicialiati in cerculu electorale, era celi domicialiati a fora dein teritoriulu diecesei in comun'a, ce li va fi mai indemana.

§. 7. Alesu pote se fia ori-care alegutoriu trecutu preste 30 de ani, fora alta restrictatiune, de câtu se fia fiulu diece-sei, in carea se alege.

§. 8. Ordinariatele prefigu diu'a intrunirei indereptatîtoru la alegeri, sî denumescu pre comisarii dein fia-care cercu electoral, er' acesti-a au a determiná loculu intrunirei alegutoriloru sî a conduce actulu alegeri.

§. 9. Alegerea reprezentantiloru baserecesci este directa, va se dîca: toti prentii se aduna la loculu desemnatu de comisariu, a colo voteza cu voture secrete, sî celu ce intrunesce majoritate absoluta de voture este deputatulu cercului.

In casu candu nece intr'unulu nu s'ar' concentrá majoritatea receruta, votarea se face a dou'a ora intre doi insi cari au intrunitu in se-ne mai multe voture.

§. 10. Alegerea deputatiloru mirenesci este indirecta sî se face asiá, cà fia-care parochia tramete câte unu delegatu, sî parochiele mai mari de 500 de suflete doi delegati, cele dela 1000-1500 de suflete trei delegati, cele dela 1500-2000 trametu patru delegati, sî asiá mai de parte.

§. 11. In fia-care comuna baserecesca parochulu sî curatoratulu conserie pre celi indereptatîti la alegerea delegatiloru.

§. 12. Acesti-a — indereptatîtii — se intrunescu in diu'a desemnata sub presidiulu protopopului seu a plenipotentiatului seu, sî indeplenescu actulu alegeri votandu fia-care pentru atâti-a individi, câti delegati are se trametia comun'a ace'a.

§. 13. Votisarea prein aclamatiune nu este liertata.

§. 14. Delegatulu va ff prevediutu cu credentiunali suscrise de presedentele, de curatoriu primariu sî notariulu curatoratului, sî sigilate cu sigilulu parochiei.

§. 15. Delegatii intruniti la tempulu seu in loculu prefiptu, sub presidiulu comisariului respectivu, in ainte de tote alegu unu notariu sî doi scrutatori, sub a càroru controla se face votisarea.

Alesii suntu celi ce voru intruni in se-ne majoritate de

voture absoluta. Acesti-a după terminarea actului de alegere se voru prevedé cu credentiunali suscrise și sigilate de comisariu, scrutatori și de notariulu respectivu.

§. 16. Corpurele profesorali deîn Blasiu, Naseudu—Gherl'a și Beiusiu—Orade voru alege câte doi deputati, cari asisde-rea se alegu in intielesulu §§loru de mai susu.

§. 17. Protocolulu actului alegerei dusu de notariulu ad hoc va fi asisde-rea suscrisu de presiedentele și de notariulu. Comisariulu la tempulu seu va asterne acestu protocolu la scaunulu metropolitanu.

A

Conspectulu

cercureloru electorali in Archidiecees'a de Alb'a Julia—Fagarasiu.

Cerculu I.

Eparchi'a	Albei Julie	cu	11820	suflete	
"	Aniudului	"	8564	"	
"	Bistrei	"	11097	"	31481

Cerculu II.

Eparchi'a	Blasiului	cu	10312	suflete	
"	Armeniloru	"	5901	"	
"	Bagaului	"	6959	"	
"	Cutului	"	8694	"	31866

Cerculu III.

Eparchi'a	Cichendealului	cu	4770	suflete	
"	Ibasfalaului	"	5453	"	
"	Mediasului	"	9194	"	
"	Sabiniului	"	12994	"	32411

Cerculu IV.

Vicariatulu	Fagarasiului	cu	29045	suflete	29045
-------------	--------------	----	-------	---------	-------

Cerculu V.

Eparchi'a	Alecusiului	cu	4228	suflete	
"	Biei	"	13252	"	
"	Iernotului	"	7702	"	
"	Sionfalăului	"	4820	"	
"	Uiorei	"	6671	"	36673

Cerculu VI.

Eparchi'a	Ludosiului	cu	7030	suflete	
"	Osiorheliului	"	11587	"	
"	Pogaceuei	"	10419	"	
"	Vaidacutei	"	4538	"	33574

Cerculu VII.

Eparchi'a	Giurgeului	cu	17249	suflete	
"	Odorheliului	"	2330	"	
"	Trei-Scaunel.	"	2796	"	22375

Cerculu VIII.

Eparchi'a	Faragăului	cu	12077	suflete	
"	Reginului	"	15366	"	27443

Cerculu IX.

Eparchi'a	Catinei	cu	3822	suflete	
"	Cosiocnei	"	8781	"	
"	Palatcei	"	10919	"	
"	S. Martin.	"	10478	"	34000

Cerculu X.

Eparchi'a	Clusiului	cu	20242	suflete	
"	Dersiei	"	8781	"	29023

Cerculu XI.

Eparchi'a	Margăului	cu	9841	suflete	
"	Milvanului	"	8162	"	
"	Morlacei	"	8162	"	26165

Cerculu XII.

Eparchi'a	Ariesiului	cu	5997	suflete	
"	Beiului	"	10618	"	
"	Pociagai	"	6730	"	
"	Turdei	"	10726	"	34071

II.

Sinodulu dein 1833.

Canonele seborului mare dein anulu 1833,

in Blasiu 5/15 Julie.

Anulu 1833: 2/14 dîle a lui Julie, instalatî'a mariei sale domnului domnu JOANU LÉMENI de Lémeni, arhiepiscopului Fagarasiului in marele principatu alu Ardélului sî pàrtiloru impreunate, de legea grecésca unita, prein c. c. comisari, mariele sale dd. Ladislau grofu LAZAR de Sarhegi, consiliariu sî provincialu cancelariu, sî grofu Ladislau HALÉR de Hallerkeo, camerariu sî alu c. varmegiei Cetàtii-de-balta fispanu: in fienti'a de facia dein partea c. tesaurariatu a M. M. sale DD. Filipu I. b. de Gérlitî, consiliariu sî camerariu, sî Aaronu a Budai, secretariu, a cc. d. d. vicarii foranei, protopopi sî vice-protopopi cu ai loru deputati, pre cumu sî ale altoru preamarite sî preastralucite staturi seversîndu-se: in 3/15 ale aceiasi luni, dupa-ce m. d. archiereu, prea c. capitulu sî prea cc. dd. vicari aru fî slugitu sant'a liturgiá, in ór'a a nou'a la semnulu clopotului celui mare in palatiulu episcopescu adunandu-se, dupa invocarea s. duchu suptu presidiulu Marii sale d. archiereu s'au tienutu seboru mare, intru care s'au asiediatu urmatórele canone:

1. Prea cc. protopopi sî vice-protopopi intru implinirea ispravniciei sale, pre cumu sî in relatiele càtra acestu s. scaunu cu cea mai adeverala credintia se se arete, sî oricare se va adeveri a fî pucinu credintiosu, 1) se se dogenésca, 2) se se pedepsésca, 3) din deregutorie se se lipsésca. Asisiderarea preotii, carii dupa gresialele loru imputate nu se voru indreptá, se voru silí a-si mutá parochi'a cu alt'a mai de diosu. Éra cei cu portare buna, insinuandu-se cà poftescu locu mai bunu, dupa stàrile inpregiuru se voru mutá la o parochie mai buna.

2. Prea cc. protopopi sî vice-protopopi tractulu sîe-sî incredintiatu in toti anii odata, forà de a pofți ce-va diurnu, se-lu cerceteze. Cu privilegiulu acel'a: 1) Se iè a minte, cá unde nu se afla protocoale, acele din banii besericii se se cumpere sî se se padiésca curate; ori-care preotu s'ar' aflá intru acést'a lenevosu, se se supuna judecàtii sebornicesci. 2) Se cerce numerulu familiiloru sî alu sufleteloru, chramulu besericii, inceperea sî tota starea parochiei din launtru sî din afara, impreuna cu celea sîe-sî afiliate, sî pana antâi'a Noembre, spre alcatuirea schematismului diecesanu, in toti anii se faca relația. 3) Totu conspectulu venituriloru besericiloru se-lu insemne sî se-le improtocolé, din care cele de lipse spre sém'a s. beserici se ronduéscá a-se castigá, pre cumu sunt: acoperirea besericii, vasele cele ss., potiriulu de e modru se fie de argintu, vesmentele sî cele ce suntu spre infrumsetiarea casei lui Dömniedieu.

3. Prea cc. proto- sî vice protopopi in private procesuri chiamati isi voru luá diurnu doi florinti nemtiesci in argintu, platindu-li-se operatulu dupa instructi'a tabulara.

4. Ce se atinge de veniturile stolare sî de canetii, (*ce-tesce: capetie*) pâna candu cele de càtra acestu s. seboru asiediate prea inaltiatului c. guberniu se voru aterne sî preainalt'a intarire se va dobendí, vechiulu obicei se se tîe.

5. Cc. parochi, administratori sî preoti in vesmentu statului cuviintiosu (reverénda, seau bateru tiundra négra lunga pâna la glesne) se se arete la obsce, cá altmintrilea se voru pedepsi.

6. Cc. parochi, administratori scl. in domineci sî serbatori poporului s. liturgié neaperatu se o slugésca, sî se faca invetiaturi (predice), éra prunciloru sér'a la vecernie catechesuri. Intru acést'a prea cc. protopopi se priveghieze, pre ceilenesi se-i dogenésca, pre neascultatori se-i traga la judecata sebornicésca; éra stradalnicii preoti, cei ce bine intogmite predice, omilii seau catechesuri voru aterne s. scaunu, spre a mai

multor'a folosu cu alu autoriloru sei nume se voru tipari, si dupa dis'a s. Pavelu indoita cinste voru primi.

7. Cc. preotii, pre cumu au datorie, ca ei se fie lumin'a lumii si sarea pamentului, se ie aminte, nu cumu-va prin portare rea se dee ce-va smintela poporului. Deaci carii s'aru afla, cumca sudue, sau petrecu prin fagadao cu prostimea dinpreuna, sau pipa pre de alungulu satului inaintea obscii, prin prea cc. protopopi se se pedepsasca cu 12 fl. nemt. in valuta.

8. In fiesce care parohie, de nu e dascalu, prin c. protopopu cu impreuna-intielegerea poporeniloru barbatu charnicu se se ronduiasca dascalu, carele de tomn'a pana primavar'a pruncii si pruncutiele satului se-i adune in cas'a cea de scola, sau de nu e scola, si cu ce-va greutate in cas'a sa se-i invetie: 1) rugatiunile, 2) poruncile, 3) tainele cu folosulu loru si celealalte ce suntu a religiei, 4) pre cei mai desceptati se-i deprinda in cunoscentia litereloru si a aritmeticeii; iara unde nu este dascalu, deregutori'a acest'a se o implinesca cantorulu.

9. Primavar'a, sau in fiinti'a de facia a protopopului sau a notariului tractului, pruncii se faca examenu, si informatiile se se trimita la scaunu.

10. Unde nu e casa de scola, cc. protopopi se cerce pre posesorii locului a da locu si ajutoriu, si se silisca pre poporeni ca se o faca, pre cumu si ce-va ajutoriu spre incaldirea scolei si a dascalului se dee, dupa cumu le voru fi stările impregiuru.

11. Sierbitorii besericii: fetii, clopotarii, titorii strinsa datorie voru ave a priveghia pentru cele ce se tienu de beserica, de eclesie, de scoterea platii si a capetiloru celoru preotiesci, de grij'a si de acoperementulu casii si superedificate-loru parochului, ca, unde voru partini stările impregiuru, superedificatele obscea se le faca sau se le platisca, ca urmatoriulu preotu se nu fie silitu ale rescumpara de la moscenii predecesorului.

12. Se aretă pof't'a a totu clerulu pentru dominiulu Cutului, care e diestrea clerului celui teneru, cá in vacanti'a episcopatului, venindu la c. fiscu veniturile intercalarie, tóte se vie la seminariulu clericiloru: la care s'a hotaritu, cá acést'a a clerului drépta rugamente preainaltului c. c. tronu se se astérna.

13. Se ivi altu postulu alu c. cleru, cá deputati se se numésca intru lucrarea a unui planu spre a dobendi de la inaltiat'a curte, cá scoleloru nationale singuru episcopulu Fagarasiului se le fie suprému diréctoru; intru care se sí alése urmator'i'a deputati'e: — *presésu*: prea c. d. Ioanu Némesiu, vicariulu Rodnei; *actuariu* alegundu-se de c. seboru preac. d. Teodoru Sereni, consistorialu notariu. Prea cc. dd. *deputati*: Constantinu Alutanu, Isidoru Alpini, Iosifu Siandoru, Ioanu Simonet, Nicolae Sóncioli, Antonie Coroianu, Alexandru Siulutiu, Grigorie Popu Doroltianulu, Constantinu Molnariu, Ioanu Barna, Teodoru Baldi, Arsenie Popoviciu, Timotheu Cipariu.

14. Ivindu-se alta intrebare pentru honorariulu preotiloru de la recomandati'i spre invetiaturile preotiesci, s'a asiediatu, cá pentru facut'a recomandati'e se se iée doi fl. nemti. bani de arg., sí de se voru primí inca alti doi fl. nemti. in argintu.

15. Intru urmarea testamentului a prea dulcelui nostru parinte IOANU BOBU, prin carele tóte ale sale le-au testatu clerului seu, s'a hotaritu, cá proto- sí vice-protopopii, precumu sí unii din preotii meritali (*sic*) sí seraci, dupa tenorulu testamentului se aiba salariu, care pe anulu curg. li-s'au sí platitu.

16. Intru implinirea dísei apostolului: „cei ce bine slujescu, trépta buna-si' dobendescu“, s'a milostivitu mari'a sa domnulu sí prea sfitítulu nostru archiereu pre prea cc. dd. actuali protopopi a-i daruí cu cinste de a portá bráne rosi (singuru), sí de aici incolo a se numí consistoriali asesori, carii aci dupa ale sale statii cu numele urméza:

a) cei ce mai nainte au fostu actuali protopopi: 1) Ioanu

Simoneti in Sasu-Réghinu, 2) Iosifu Siandoru in Desiu-Ocn'a, 3) Constan. Ghiulai in Betlénu, 4) Antonie Coroianu in As-cileulu-mare, 5) Nicolae Sónciali (*sic*) in Cugiru, 6) Teodoru Baldi in Clusiu.

b) carii acumu cu prilejulu acestui s. seboru sau numitu actuali protopopi: 1) Ioanu Visioli in Gherghio-S. Miclosiu, 2) Ioanu Coltoru in Ghirisiu, 3) Artimonu Ludosi in Ludusiu, 4) Ioanu Maioru in Bistritia, 5) Ioanu Popu in Ibasifalàu, 6) Ioanu Barna in Vérésimortu, 7) Constan. Molnariu in Belgradu, 8) Grigorie Popu Doroltianulu in C. Doroltiu, 9) Simionu Filépu in Nandr'a, 10) Alexandru Siulutiu in Bistr'a, 11) Ar-senie Popoviciu in Turd'a, 12) Alexandru Anc'a, in Gherl'a.

Intru urmarea unui milostivu decretu imperatescu suptu nro. 4953, a. c. din 26 Iulie, cá Iesít'a imperatésca porunca de 1815 Apr. 7, nro. 843, spre a impedecá pricinile despartírii casatoríloru: 1) Parochii, in tempulu promulgatíloru de voru intielege care-va parte a fi silita la casatorie, se incéte de la strigári, aretandu, cá din frica casatorí'a nu pote se stée. 2) Dupa-ce nici unu semnu de sila nu se ivesce, parochulu pre miri inaintea a dóo marturii straine, carii se nu fie rudenie cu densi, sí de e cu potintia inaintea a dóo persóne de ju-detiú (magistratu) despre bun'a invoire chilinu chilinesce se-i intrebe: acésta cercare se o scrie in protocolulu cununatíloru; sí numai-ce pucina sila intielegundu parochulu se incéte de la vestiri. 3) Ori ce dispensatie s'ar poftí de la scaunu, testi-moniulu despre invoirea ambe pàrtíloru iscalitu sí prin paro-chulu locului se se trimita. 4) Spre intrebuintiarea scaunului protopopescu acel'asi atestatu cu tóte stàrile-impregiuru a pu-seloru intrebàri, a respunseloru la acele intrebàri, de dóue marturii sí de insu-si mirii scrisu (seau de nu sciu scrie, se traga cu man'a sa cruce la nume,) inca sí de parochulu lo-cului scrisu, cu prilejulu scóteri cidulii se se trimita pro-topopului. Acumu de nou se se vestésca, precumu acé prea-inalta porunca se sí vestésce adaogundu sí acésta, cumcà pa-

rochii cei lénesi intru implinirea acestoru prea inalte rondueli, pedépsei celoru ce cununa forà de lege se voru face vinovati. Deunde mai urméza: cá causele de casatoríe in forulu de josu forà aperatoriulu casatoríei. carele dupa asiedimentulu s. seborului de la Tridentu se fie depusu juramentu, la judecata nici cumu se nu se primésca, sî candu se trimitu spre revizie, sî defensi'a in scrisu suptu iscalitur'a defensorului se se trimita la scaunu.

Aceste cucernice hotariri a s. sî marelui seboru fiesce care c. protopopu le-va vestí subordinatiloru sei preoti, carii voru fi datori intru audiulu poporului a-le cití prin besericile sale.

Datu din sesi'a seborului mare, Blasiu, datulu mai susu insemnatu. prin

Teodoru Popu, m. s., *Teodoru Sereni, m. s.,*
canonicu sî vicariu generalu. consistorialu sî intru acestu
obiectu alu clerului notariu.

III.

CANONELE

seborului mare din anulu 1821,

in Blasiu 16 Sept.

Anulu 1821 Septembrie 16 díle dupa-ce sf. seboru au hotaritu, ce sî cumu se se respundia la pusele intrebàri a inaltiatului princiú Primasiu, sî metropolitu a Strigonului, sî se se astérna sî in sf. seboru nationalu, bine au placutu seborului nostru diecesanu, deosebi pentru diecesulu nostru, aceste urmatóre a-le asiedíá sî a-le intarí:

I.

Pentru consistoriumu.

1. Pâna ce se va hotarí in seborulu nationalu, ce

praxis fori spiritualis se se asiédie, tîe-se cea pâna acumu obicinuita.

2. Pentru indreptarea causansiloru se ronduesce Miercurea in fie-sce care septemâna dî de sesie.

3. Consistoriumulu se va silî a tiené vêlf'a sî auctoritasiulu fratiloru vicaresi, proto-sî vice-protopopi, cá acei-a se pota cu bunu sporiu plinî lucrurile de la scaunu pofsite. Spre acestu sfersitu iaste de lipsa. a) cá resolutiile, — in care s'ar cuprinde ce-va, ce póte aduce scadere protopopului, au cá i-se exponeluésce ce-va gresiala, au cá se infrunta, — se nu se deé de notaresiulu consistoriumului pe o instantîe ponosluitóre deschisa, ci se se comendaluiasca cu ponosluitulu prin comisîe suptu pecete, sî urmandu respunsulu dupa cuviintia se-lu indrepte. b) cu causansii. cari vinu la scaunu, prea cinstiti domni asesori asiá voru lucrá, câtu se vadia ei, cumcá protopopii au respectulu cuviintiosu la scaunulu archierescu; almintrilea nici celea mai bune ronduéle ale loru nu se voru bagá in sama. c) canonirea protopopiloru câtu va fî cu putintia nu fie de obsce sî indelungata, ci stée mai cu sama in glóba cu bani, sau in grele intemplári in a restu, cá acestea nu aducu atâf'a scadere, cá suspensi'a deregutorii. Mai incolo sf. consistoriumulu tîe-si invichitulu seu obicéiu a fî milostivu in judecátile sale, sî urmandu invetiaturi sf. Pavelu: nu iée pêr'a cu graba inprotiv'a preotului I. càtra Timot. capu 5.

II.

Pentru vicaresi, protopopi sî vice-protop.

Se voru silî in totu anulu a-si visitaluí eparchí'a, cá celea de lipsa se le indrepteza. sî despre asiediările sî ronduélele sale cu acestu prileju facute osebitu protocolu se duca; inse nu visitaluésca deodata tóte popórele eparchíei sale, luandu satele pe rîndu; pentru cá

asiá de o parte prea îndelungata vreme lipsesce pre poporénii sei de fienti'a sa de facia; de alta parte, cà urinduse cu îndelungat'a neodibna, nu póte dupa placerea sa a seversí acelu lucru de folosu; ci pue la dóo sau trei sate dî, pe care se-lu ascepte parochulu cu celealalte facie besericesci gat'a.

Datoríile protopopului la visitatíe pe scurtu sunt acestea:

1. Cá se vadia, cumu padiesce preotulu podób'a beserici, care mai cu sama din a loru lenevire nu se baga in sama; care are revna spre cas'a Domnului, afla facutori de bine spre podób'a ei?

2. Sftele tienu-se cu cuviintiósá cínste?

3. Venitulu biserici, câtu de pucinu, lu-va cercá, cumu se cheltuésce prin curatorii? La acestea chieltu-éle nu se mestece preotii, forà dóra cu svatu, cà de ací multe rele urméza in partea preotiloru.

4. De are biseric'a venitu bunisioru, dintru acel'a, iar de nu are, faca protopopulu, cá se confereluiasca parochulu cu curatorii ce-va la-olalta, sî se faca cu doi némesi atestatu din 7 betrâni jurati despre tóta eclesi'a, originalulu-lu trimita la archivumu, de unde se va dá copie vidimaluita.

5. Pre preotu-lu silésca a slují sant'a liturgíe in aintea sa, asísiderea cerce cumu observaluiesce ceremoniile celor' alalte taine, cà sau aflatu multi a face mari gresiale in slujb'a sf. taine.

6. Cerce despre portarea lui din titori, sî parintiesce se-lu dojenésca, -lu indemne, sî de va fí vrednicu, cu laude mai mare-lu atítia spre celea bune.

7. Mai vertosu cerce protopopulu, au silésce-se parochulu dupa putintie a invetiá norodulu credinti'a bataru dupa catechismu, sî pruncii in catechisatii, macaru rugatiunile sî poruncile lui Ddieu sî a biserici, sî pre preotulu, cari nu-si va plíní deregatori'a acést'a,

ba neci dupa cuviintiósele tri admoniti nu se va îndreptá, traga-lu la judecata si-lu trimita la scaunu.

8. Iae sam'a, cumparatu-si-au preotii poruncitele protocolóme, care la scaunu trebuie se se tiparésca cu rubrici, sî insemnéza intr'insele celea cuviintiósá?

Mai pre urma protopopulu invetiatur'a, care o va face in fiesce care biserica cu prelejulu visitàti, între celealalte aduca aminte norodului despre datoriile càtra inaltiatulu imperatu sî domnii tierii. Indemne-i spre tienerea bisericii in statu bunu, spre inpodobirea ei cu càrti sî cu alte ce lipsescu.

Tóte acestea le santionaluésce seborulu cu ace'a amelintiare: cà de voru gresî inprotiv'a acestor'a protopopii sî vice-protopopii, vinovati se fia judecàtii.

Deosebi aduce mai incolo aminte s. seboru protopopiloru: se aiba grija de neravurile preotiloru, cari cu pild'a sa cei buna multu potu folosí, iara cu faptele sale celea rele fôrte multu potu stricá viati'a preotului reu este o sprijona a reutàtii norodului, a carui'a neravuri trebuie îndreptate.

Deci in totu chipulu cu totu prilejulu intru aceia se se straduiasca, se-si îndrepte preotii sîe-si supusi, sî asiá printr'insii norodulu. Strinsi fie cu adeveratu intru acést'a; numai aduca-si aminte, cá nu cumu-va cu lumin'a adeverului se orbésca ochii mintii, sî revn'a prea mare se strice mai multu de càtu aru puté folosí sî îndreptá. Urméza pild'a Mantuitoriului, care a certatu pre ucenicii, cei ce poftéa focu din ceriu spre cei inradecinati in rele; cu blandétia dara sî cu intieleptiune lucréze spre laud'a sî marirea lui Domnedieu.

III.

Pentru parochi.

Pentru parochi osebite reguli a numerá aici-a nu judeca seborulu a fi de lipsa, cà suntu loru pentru

viati'a sa destule cunoscute din pastoralisii, numai acelea se se straduiasca a-le plini. Deosebi totusi li se mai aduce a mînte datorî'a loru cei mai de frunte, se invétie norodulu sî pruncii in catechisatii, cá se faca destulu voii lui Dumnédieu sî poftei maicii bisericii.

A dóu'a se lumineze inaintea norodului cu faptele celea bune, contenindu-se sî de celea slobode, dupa pild'a marelui apostolu Pavelu, de aru fî acelea spre scandal'a cui-v'a; pentru acei'a mai vectoru de beatur'a in crisma se se contenésca, cá acést'a, togm'a de nu-i impreunata cu betî'a (care arare ori se intempla), strica cinstea preotului inaintea poporéniloru.

IV.

Pentru norodu.

Mare grige va avé parochulu 1) cá se umble poporénii sî cei mai tîneri la biserica, sî pre cari nu i-ar puté plecá cu poftorite dojéne preotiesci, se-i dé in susu la protopopu, cá acest'a dupa prea inaltele rondueli se-i dé la domnulu solgabiràulu locului. care are datoríe sî prin pedepsa a silí pe cei lénési se mérga la biserica. 2) Se nu-si faca serbatori, care nu se tienu de biserica, sî cá se-si parasasca reulu seu obicéiu, preotulu intru unele díle cá acelea nu slujasca sft'a liturgíe.

V.

Pentru parochiile vacansie.

Cumu móre preotulu, datorî'a protopopului este se inscientiéze tóta eparchí'a, cá fratii se faca la st'a jertfa pomenirea reposatului; apoi se refereluiasca la scaunu pentru asiediarea altui preotu in locu, care a-siá va se se faca:

1. De nu are repausatulu fiu clericu sau macaru sî retoru, se comendaluiasca protopopulu macaru-ce

clericu din eparchí'a sa, de iaste; de nu, macaru din ce parte a tierii, care se va arată la protopopulu; sî de nu se va arată neci unulu, se cêra protopopulu clericu dela scaunu, care de se va invoí cu saténii, bine va fí, se iae fat'a remasa a reposatului, sau alt'a dintru acei'a parochíe, de va fí cu placere, iara de nu, slobodu va fí a se casatorí cumu va voí, cà parochí'a se dà lui pentru cà-i vrednicu, nu pentru sociulu de casatoríe.

2. De nu se va capetá clericu, candidatí'a se se faca asiá: protopopulu dupa instructí'a sîe-si data numai pe aceii'a se pue inainte, care fiindu sanetosi la trupu, sciu celea de lipsa, adeca: cetí bine, cantá, scrie, sî catechismulu, asiadara mai vertosu pre cei ce au invetiatu câtv'a la scóla, de la care nu s'au lapedatu, ci ei pentru ale sale pricini s'au lasatu. Cu prelejulu candidatíei, candu nu se pléca norodulu totu intru o parte, nu asculte protopopulu de doi de trei, cari vreu se fie gur'a satului, ci deosebi iae votumu de la poporéni sî trimita candidatí'a la scaunu cu opini'a sa, cá aicea se se aléga dintr'insii; iara la scaunu se se numiasca vreocâte-va fétie, care din datoríe se fie la examenulu sî alejerea candidatiloru, de nu va puté episcopulu singuru stá la acést'a tréba. Pentru ostenála, mergundu protopopulu in fatí'a locului, va avé 2 zloti in arjintu in locu de diurnumu, sî pentru expedití'a comendatíi onu taleru, de se va primí comendatulu sî la scaunu, de nu se va primí, va fí indestulitu protopopulu cu diurnumulu celu de doi zloti.

3. De au reposatu preotulu dupa semenatur'a de tómn'a, tóta acei'a remane preotesei sau prunciloru lui, cea de primavéra administratorului parochu; de au muritu: inainte de a semená de tómn'a, va fí aratur'a in parte cu preotés'a; de au moritu dupa Pasci, semenatur'a sî cea de primavéra iaste a preotesei, iara fenatiulu a administratorului parochíei.

4. Urmatoriulu preotu, de nu va poté nici de cumu face, cá satulu se-i rescumpere epulaturile, nu se indetorește mai multu a rescumperá de câtu cas'a, pometulu ultuitu, sau rescumperatu de predecesoru, sî gardurile, care voru fi de tréba.

5. Preotulu iaste datoriu a rabdá pe veduv'a preotésa cu casnicii sei lunga sine in casa intru unu anu, de va vré se remâe sau nu va avé unde se-si plece capulu.

Datu din protocolulu seborului mare a episcopíei Fagarasiului in Blasiu, dio'a sî anulu mai susu insemnatu; prin

Isidoru Alpini, m. p. notaresiu.

IV.

Acte despre sinodulu electoralale dein 1772.

a) *Chart'a Guberniului catrã consistoriu, prein care inscientieza, cumu cã M. Sa s'a involitu, cã se se tienã sinodu electoralale.*

Suae Mattis nomine!

Honorable Consistorium Cleri Uniti Balasfalvense nobis honorandi! Salutem et gratiae caeo regiae et apostol. Mattis incrementum! Sua Majestas sacratissima tenore benigni sui decreti aulici dd. 17 Junii a. c. exarati pro suo in sacram Unionem apostolico zelo, et materno in clerum populumque unitum affectu, ne clerus idem et populus per obitum Dni quondam *Athanasii Rednik* episcopi Fogarasiensis orbatu praesule, quopiam afficiantur detrimento, elementer annuere dignata est, ut memoratus clerus in possessionem Balasfalva sedem videlicet episcopalem ad diem per Gubernium r. praestituendum modo et ritu antea observato confluat, congregationem synodalem habeat, ibidemque in praesentia duorum commissariorum regionum in personis Excellentissimi Dni comitis Gabrielis Haller consiliarii status et gubernii regii actualis intimi, nec non comitis Josephi Beldi de Uzon elementer denominatorum, seposito omni partium (studio) libera suffragia conferant, *tria apta et idonea subjecta candident*, haec vero pro clementissima electione, ac nominatione per Gubernium regium Suae Matti Ssmae praesententur.

Quam benignam Suae Mattis Ssmae voluntatem communicari cum praelibato Consistorio hisce eo fine, ut eos, qui ad constituendam synodalem congregationem adesse debent, prae-vie ad confluendum admonere queat, praesertim vero incunctanter sursum referre acceleret, an, et sub quo temporis spatio cum iis quorum interest, confluxum instituere posse speraret;

quo dein terminus parsitus (sic) eo certior per Gubernium statui, praefigique valeat.

In reliquo altefata Sua Mattas Ssma benigne propensa manet. E regio Magni Ppatus Tranniae Gubernio Cibinii die 30 Junii 1772.

M. Josephus Comes ab Ausperg (*recte*: Auersperg)

Gubernator

Michael Bruckenthal secr.

b) *Consistoriulu respundiendu cu d. 18 Juliu 1772 multiumesce si arata, cumu ca diu'a pentru acelu sinodu nu se pote pune in a-ante de 26 Augustu a. a.*

c) *Representatiunea Sinodului catrà Guberniu, in obiectulu alegerei.*

Posteaquam V. Clerus graeci ritus in M. Tranniae Ppatu unitus juxta benignissimam ordinationem et gratiam Cao regiam in praesentia duorum comissariorum regionum in personis Exmi Dni Comitis Gabrielis Haller consiliarii status et Gubernii regii actualis intimi, nec non Illmi Dni Comitis Josephi Beldi de Uzon clementer denominatorum, Balasfalvae praefixo per Exc. regium Gubernium die 26 Augusti synodallyter congregatus solemnitate et ritu hactenus observato liberis votis tria apta et idonea subjecta candidasset, haecque suffragia in RR. Patres Gregorium Major, Ignatium Darabanth et Jacobum Aaron sequenti ordine et numero collata essent, videlicet in

R. Patrem Gregorium Major 95,

R. Patrem Ignatium Darabanth 16,

R. Patrem Jacobum Aaron 11,

superest, ut eadem praefata subjecta pro clementissima electione et denominatione medio Extiae Vrae et Exc. r. Gubernii Suae Matti Ssmae humillime repraesentemus. Porro cum univversus ferme clerus ac populus, praesens aequae ac absens, Reverendum Patrem Major unanimi voce et suffragiis Episcopum sibi alioquin de hac Ecclesia cumprimis Sophronianae tumultuationis temporibus optime meritum a sua Matte Ssma clemen-

ter denominari expetant, et humillime orent: eapropter idem V. Clerus hic synodaliter constitutus praefatum R. Patrem Major Extiae Vrae ac Excelso r. Gubernio specialiter commendandum duxit, quatenus Sua Mattas Ssma eundem R. P. Major gratioso ac praepotenti Extiae Vrae ac Exc. r. Gubernii intercedente patrocinio pro spirituali desolatae hujus Ecclesiae consolatione, ac populi disuniti conversione hujus dioecesis Fogarasiensis Episcopum clementissime denominare dignaretur.

In reliquo jugi Excellentiarum Vestrarum venerationis cultu perennamus.

BalASFALVAE 27 Aug. 1772.

Vicarius cum toto clero graeci ritus unito.

Ejusdem Cleri notarius.

d) *Representatiunea sinodului catrà Majestate intru acelu-asi obiectu.*

Augustissima Imperatrix etc.

Posteaquam V. Clerus in M. Tranniae Ppatu unitus juxta benignissimam ordinationem et gratiam Cao regiam in praesentia duorum comissariorum regionum in personis Exmi Dni Comitis Gabrielis Haller consiliarii status et Gubernii regii actualis intimi, nec non Illmi Dni Comitis Josephi Beldi de Uzon clementer denominatorum, Balasfalvae praefixo per Exc. regium Gubernium die 26 Augusti synodaliter congregatus solemnitate et ritu hactenus, observato liberis votis tria apta et idonea subjecta candidasset, haecque suffragia in RR. Patres Gregorium Major, Ignatium Darabanth et Jacobum Aaron sequenti ordine et numero collata essent, videlicet in

R. Patrem Gregorium Major 95,

R. Patrem Ignatium Darabanth 16,

R. Patrem Jacobum Aaron 11,

praefata vero subjecta pro clementissima electione ac denominatione medio r. Gubernii Matti V. Ssmae humillime repraesentari praelaudato r. Gubernio demisse supplicassemus; de-

nique humillimam nostram pro R. Patre Gregorio Major, ut is Episcopus desolatae hujus Ecclesiae gratia ac clementia caea regia renunciaretur, ac denominaretur, nomine totius Cleri factam intercessionem adjecissemus; ad haec nonnulla pro uberiori lamentabilis status ac desiderii nostri notitia Matti Vrae Ssmae recta via humillime detegenda duximus sequentibus:

Clementer nosse dignetur Mattas Vra Ssma Clerum hunc et populum valachicum unitum multiplicibus haereticorum ac schismaticorum impetitionibus eo miseriarum et calamitatum devenisse, ut nisi ejusmodi Episcopum, qui tum esurientes ac verbum Domini sitientes sana doctrina pascere, ac consolari, tum etiam subditorum vitae necessitatibus succurrere et ut ait S. Gregorius M. Pont. Rom. in quantum potest providere promptus sit ac paratus, divina et regia clementia obtinuerint, de se quasi desperatum existiment. Proinde universus Clerus hic ac populus unitus, immo et disuniti plurimi sui conversionem pollicitantes, uno ore ac voce (vox populi vox Dei) anhelant, acclamant et orant, ut Reverendus P. Major, qui nempe multiplicibus ab altissimo donis ac virtutibus ornatus, longoque rerum usu perfectus Preco aliunde hac in terra evangelicus per saepe cum vitae propriae periculo versatus, pietate insuper vitaeque integritate et activitate prae ceteris praeditus: qui denique, quia de afflictata hac Ecclesia et altissimo Mattis Vrae Ssmae imperio optime meritis, aliorum invidia patria pulsus est, clementia caeo regia (nam a Deo electum pie credimus) sibi Pastor condonaretur. Hoc enim praesule Deo juvante et Matte Vra Ssmae matris concurrente plurima optata bona illam videlicet pristinam labefactatae Ecclesiae concordiam, pacem et tranquillitatem redituram polliceri nobis audemus; amor enim unus gentes ad Deum, et meliorem frugem convertit, quanto autem amore idem bonus Pater in Ecclesiae hujus fideles, hique vicissim in eum ferantur perspectum est omnibus, et nisi Episcopus clero populoque gratus fuerit et acceptus, detrimentum potius quam incrementum S. Unionis ab experientia metuendum habemus. Quibus humillime praemissis

Majestati Vrae per tot animarum salutem, per Augustissimi imperii felicitatem, per publicam pacem et tranquillitatem, denique per Christi charitatem, de genu demisse supplicamus, quatenus Mattas Vra rejectis et non attentis quorumque in contrarium adductis rationibus, post factam nostram hic in loco consecrato coram Deo candidationem Rđum P. Major jam tertio electum episcopum huic dioecesi clementissime resolvere ac denominare dignaretur: hoc etenim utrumque ecclesiastici videlicet et politici status ratio si unquam, isto cumprimis tempore exigere ac postulare videtur.

Quae dum Mattis Vrae Ssmae Throno supplices substerimus in profundissimo erga Eandem venerationis cultu manemus Balasfalvae 30 Augusti 1772.

Mattis Vrae Ssmae

humillimi perpetuoque fideles subditi
Vicarius cum toto Clero unito.

Ejusdem Cleri notarius.

NOTA. S'au scrisu dein „*Protocollum Literarum missionalium de anno 1772 e V. Consistorio Episcopali Balasfalvensi*“ — unde se cuprendu sî acte dein anii urmatori panà la 1776.

Cumu arata documentele cuprensa intru acestu protocolu episcopulu Atanasiu Rėdnicu a moritu in diu'a sa onomasteca, 13 Maiu, 1772. In 18 („in Maiu 7 dıle, a dou'a dı dupa ingroparea rep. in Domnulu Archiereu“ cumu dice documentulu,) s'a tienutu „adunare“ in castelu, la care au participatu Filoteu Laslo — celu ce de repausatulu episcopu in or'a mortii fusese denumitn vicariu pentru tempulu vacantiei, — Teologulu Stefanu More, 4 monachi dein Blasiu, notariulu clerului Avramu Daianulu sî 9 protopopi. Intru acesta adunare s'a decisu a se cere dela imperates'a alegere de archiereu nou, ce s'a sî facutu cu d. 19 Maiu.

Totu cu acestu datu s'a tramesu la imperates'a sî urmatori'a suplica: (Ad Majestatem.) Ad revocandam magisque

stabiliendam clerum inter et populum non modo fidei, sed et mutuae dilectionis unionem, pacem et concordiam, conjunctis precibus Matti Vrae Ssmae demisse instamus, quatenus Rssmos PP. *Gregorium Majer, Silvestrum Kolyani et Gerontium Kotore* gratia et clementia caeo regia in pristinum statum et honorem asserere dignaretur. Quam gratiam dum a Ssma Matte Vra firmiter nobis pollicemur, in profundissimo erga Eandem venerationis cultu emorimur. Clerus graeci ritus unitus Fogarasiensis. ¹⁾

Representatiunea catrà Guberniu, tiparita mai susu sub c) s'a inaântatu prein comisariulu c. Gabr. Haller, era cea catrà imperates'a fù tramesa la confesariulu dinsei, Ignatiu Müller, cu rogare cá se o prezenteze Majestatei Sale, inse asiá, câtu ea nu cumu-va se ajunga la urechile seau ochii inamiciloru.

Provederea scaunului se intemplà cu acesta ocasiune forte rápede: Atanasiu more in 13 Maiu, — alegerea in 26 Aug. — sî denumirea in 27 Octobre, totu 1772. ²⁾

¹⁾ Despre caus'a, pentru a carei vindecare se roga clerulu in acesta suplica, vedi istori'a baserecesca a lui Klein. Acte sî fragmente pag. 117, 121 sî 126. —

²⁾ Vedi Acte sinodali T. I p. 175.

V.

Actele sinodului dein 25 Maiu 1739.

In nomine Patris et filij et Spiritus sancti. Amen.

Puncta synodalia Anni 1739.

Anno millesimo septingentesimo trigesimo nono die 25 Maij. Ad mandatum Illustrissimi ac Rssmi Domini Dni Joannis Innocentij L. Baronis Klein, Dei et Apostolicae Sedis gratia graeci ritus per Tranniam unitorum Episcopi Fogarasien- sis, Ssmae caeae regiaeque Mattis consiliarij, pro praemisso die indictae, et in castro Balasfalvensi residentia videlicet praetitulati Illmi Dni, post S. Liturgiam hora dictae diei decima matutina praeside praememorato Illmo D. episcopo, in praesentiaque admodum reverendi patris Theologi Nicolai Jancsi (*rectius* Janosi,) nec non admodum reverendorum dominorum V. Cleri vicariorum et duodecim assessorum, aliorumque quam plurimorum reverendorum archidiaconorum inchoatae et celebratae s. Synodi Acta.

Sessio prima.

Post salutarem Illustrissimi ac Rssmi dni dni episcopi ad s. synodum adhortationem summa cum veneratione perlectis clementissimis Suae Mattis Ssmae foundationalibus, diploma- teque primo felicissimae memoriae Leopoldi imperatoris, de- creto item modernae Augustissimae Mattis ratione admodum rudi patris Theologi, factaque insuper per praelibatum Illmum dnum episcopum propositione intuitu pecuniae anno proxime praeterito promissae, pro quorum omnium consideratione V. Clerus sibi tempus dari postulans, absente Illmo dno episcopo et admodum reverendo patre Theologo, puncta litera A notata, facta et conclusa communi consensu sunt.

Acta diei subsequentis.

Sessio secunda.

In praesentia Illmi dni episcopi et adm. rudi patris Theologi praememorata venerabilis Cleri puncta exhibentur, et leguntur, primo quidem ratione tam moderni, quam subsequentium Theologorum.

Litera A

Admodum Reverende Pater,

Pater in Christo nobis observandissime!

Intellexinus clementissimam Suae Mattis Ssmae resolutionem, quod admodum reverendam partenitatem vestram in nostrum Theologum generalemque causarum universalium auditorum decretaliter denominaverit et constituerit, de quo cordicitus gratulamur, simulque cupimus, ut cedat ad emolumentum et consolationem desolatorum nostrorum sacerdotum, totiusque miserimae nostrae nationis, nec non sublevamen Illmi dni episcopi sui et nostri principalis. Antequam de introductione admodum rndae paternitatis vestrae discurreremus, infrascriptas totius nostri Cleri propositiones patienter exaudire ne gravetur.

1-mo Quoniam ob defectum mediorum et scholarum aliqui nostrorum sacerdotum non satis instructi ab illustrissimis dominis possessoribus opprimuntur ab I. Comitatum officialibus subinde injuriantur, ad forumque externum trahuntur, vexantur et parochijs amoventur, et quod majus verberantur, et postposita ecclesiastica praerogativa saepe etiam capiuntur. In his itaque dum r. (reverendi) locorum archidiaconi ad admodum r. paternitatem vestram recurrerent, satisfactionem et medelam in suis locis impetrare, absque respectu personali i. (inclitorum) dominorum patriotarum, secundum justitiae et s. diplomatis normam agnoscat sui esse officii. Annectitur et hoc

2-do Quodsi ratione similibus insolentiarum ab aliquo Ecclesiastico admodum rnda paternitas vestra requiretur, in quantum possibile foret, blandis et placidisolvere dignaretur.

3-io Evenire potest et hoc, ut aliqui sacerdotum vel propter inobedentiam suam, vel alia demerita puniantur a suis archidiaconis, eatenusque more suo consveto aut Illmum dnum episcopum, aut (tit.) paternitatem vestram sinistre informenti; itaque paternitas vestra admodum rnda, antequam ab archidiacono loci genuine informaretur, nihil apprehendat, imò scriptotenus porrigentis querelam ad archidiaconum loci, vel si momentosa materia fuerit, ad vicarium pro uberiori informatione et rei investigatione transmittat, — alias nunquam finientur molestiae et informationes sinistrae.

4-to Siquidem venerabilis cleri usus et consvetudo ea sit, ut ante omnia introducenda persona non aliter nisi debito juramento deposito acceptetur, ea propter pro majori securitate regiminis id ab adm. rnda paternitate vestra etiam venerabilis clerus desiderat.

5-to Sacram Unionem continentia 4 puncta perpetuo et irremissibiliter noster V. Clerus observabit et tenebit, ad plura autem nullo sub praetextu adigatur.

6-to Jus canonicum valachico idiomate Pravila nuncupatum, exceptis iis quae s. Unioni contrariari reperirentur, maneat in vigore suo et juxta illud in juribus procedatur.

7-mo In functione ecclesiastica existentes sacerdotes et ministros unitos, nempe diaconos, cantores sive magistros, et aedituos, in immunitate ecclesiastica ad mentem diplomatis Leopoldini conservare omnimode paternitas vestra adm. rnda studeat.

8-vo Debitum honorem tam erga Illmum dnum episcopum, quam V. Clerum publice et privatim observet.

9-no Non controvertat, immo in quantum fieri poterit, promoveat ordinationem venientium pro sacris ordinibus, ubi necessitas exigit habitis aliis requisitis, ne cogantur cum scandalo s. unionis ad schismaticos recurrere.

10-mo Annualis pensionis aut stolae promotionem (uti apud alias nationes habetur) debitis in locis allaborare, omni-

mode urgere, et viriliter deducere in efectum absque respectu contrariantium dominorum provincialistarum conetur.

11-mo Sacerdotum unitorum ex jobbagionibus oriundorum filios saltem quam diu in patria potestate erunt, manuteneant in immunitate parentum.

12-mo Admodum reverendus pater Theologus praejudiciosas et clangularias informationes in detrimentum V. Cleri vergentes, nulli transmittat, nec correspondentias similes Venerabili Clero nocivas cum dominis patriotis habeat, verum cointelligat se cum Illmo dno episcopo et V. Clero.

13-tio Cum Sua Mattas Ssma mentionem faciat diplomatis 2-di a piissimae memoriae imperatore Leopoldo benignissime collati, quod in originalibus prae manibus cleri non est, immo nec scit, an publicatum sit, necne! deberet id in publicum una cum benignissimo Suae Mattis desuper mandato, ut in omnibus punctis et clausulis ab omnibus observetur, prodire, nam in diplomate 1-mo prae manibus Cleri habito, publicato et suscepto mentio Theologi nulla est, convenit itaque ut admodum reverendus pater Theologus pro suo etiam stabilimento in eo negotio omnem moveat lapidem.

Ratione subsidii pro Monasterio.

Litera B.

Cum homagiali cultu, summoque solatio ex hesterna lectione in publica sessione facta clementissime collatarum fundationalium (quarum intuitu, ut Statutio fiat quam proxime, demisse instatur) percipiens V. Clerus clementissimam et plusquam paternam Suae Mattis Ssmae tam in stabilimentum episcopatus, quam erectionem S. Monasterij vergentem pietatem, licet undique modernarum circumstantiarum miserijs praefatus clerus obruatur, nihilominus sub conditionibus et punctis Anno proxime praeterito emanatis, etiam nunc contribuere promittit.

1-mo Ut fundatio episcopalis videlicet m/3 (millia tria) florenorum semel a Sua Matte Ssma pijissime factae tiam pro honore hujus novellae ecclesiae maneat juxta priores Suae Mattis Ssmae resolutiones, et Pontificiam confirmationem integra, ut et alij proventus ab antiquo episcopo cedentes, et hactenus usuati, aliunde non dubitamus intertentionem (*rectius*: intentionem) Suae Mattis Ssmae fuisse, ut et episcopatus iste ad instar aliorum episcopatum fundetur; Subsistentia autem admodum rudi patris Theologi per Suam Mattem Ssmam elementissime resoluti, si ulterius penes Illmum dnum episcopum eundem manere Suae Matti visum fuerit, aliunde provideatur, ne rixis et contentionibus inter Illmum dnum episcopum et admodum rndum patrem Theologum locus detur, tam praefatus Illmus dnu episcopus, quam admodum rndus pater Theologus id in locis debitis omni conatu promoveat.

2-do Siquidem per praefatas Augustissimae Mattis Ssmae fundationales et alia decreta Suae Mattis Ssmae etiam diploma Leopoldinum confirmari et rati haberi videatur, ut idem executioni detur, et juxta instantias hactenus tam Illmo Dno, quam vero Augustissimae Aulae porrectas dilucidetur, pariter in suis locis Illmus Dnus Episcopus, et admodum Rndus pater Theologus allaborare teneatur.

3-io Demisse instat V. Clerus Illmo Dno Episcopo, ut conditiones V. Cleri sub litera A admodum rndo patri Theologo propositas, eundem admodum rndum patrem acceptare omnimode allaborare; alias Clerus ei fidere haud potest.

4-to Excessus inviolationum (*rectius*: *involutionum*) laicorum in Ecclesiasticos sub litera B specificati corrigantur, interdiciantur et prohibeantur, damnificati vero in integrum restituantur, et summa illa Monasterio pendatur.

5-to Inveniatur medium, ne amplius a dominis terrestribus et aliis subsidii contributio arceatur, aut quoquo modo impediatur.

LS. Nicolaus Pap a Beja, Vene- | LS. Vicarius generalis proto-
rabilis ritus graeci uniti Cleri ge | notarius graeci ritus, Stephanus

- neralis Vicarius et protonotarius apostolicus, mp.
 LS. *Joannes Pop*, Archidiaconus
 Benyensis, V. Cleri assessor, mp.
 LS. Archidiacon. *Aaro ex Czinkindal*, mp.
 LS. *Samuel* Archidiaconus Babinensis, mp.
 LS. *Matheus*, Archid. Kiskerikiensis, mp.
 LS. *Abrahamas Pop*, Archid. Talensis, mp.
 LS. *Joannes Pop*, Archid. Balamirensis, mp.
 LS. *Joannes*, Archid. Diomaliensis, mp.
 LS. *Simeon*. Archid. N. Czergediensis, mp.
 LS. *Ieremias*, Archid. Nyarad Döjensis, mp.
 LS. *Tadomirius*, Archid. Rescariensis, mp.
 LS. *Joannes Aaron*, Archid. ex Bistra, mp.
 LS. *Basilius Barani*, Archid. Fogarasiensis, mp.
 LS. *Petrus*. Archid. Gradistensis, mp.
 LS. *Joan*. Archid. Carolinensis
 LS. *Matheus Pop*, Archid. Türiensis, mp.
 LS. *Ladislaus Koluni*, Archid. Bürkesiensis, mp.
 LS. *Josephus Koluni*, Archidiaconus, mp.
 LS. *Mathias Pap*, Archid. Örménysekiensis, mp.
- Pop Sukiensis*, mp.
 LS. *Procopius*, Archidiaconus Dohadiensis, mp.
 LS. *Athanasius*, Archidiaconus Nesseudensis, mp.
 LS. *Georgius*, Archid. Sukiensis, mp.
 LS. *Ursus*, Archidiaconus Kopenensis, mp.
 LS. *Basilius*, Archid. Szekaliensis, mp.
 LS. *Joannes*, Archid. Tordensis, mp.
 LS. *Basilius*, Archid. Kovasiensis, mp.
 LS. *Wolfgangus*, Archid. Gyekiensis, mp.
 LS. *Joannes*, Archid. Kszecensis
 LS. *Alexius*, Archid. Laposiensis, mp.
 LS. *Michael*, Archid. Rüctsiensis, mp.
 LS. *Theodor*, Archid. Monoriensis, mp.
 LS. *Gabriel*, Archid. .onsensis, mp.
 LS. *Joannes Pop*, Archid. Udvarhelyensis, mp.
 LS. *Gabriel*, Archid. Morosiensis, mp.
 LS. *matheus*, Archid. Veneziensis, mp.
 LS. *Abrahamus*, Archid. ex Bistra, mp.
 LS. *Stanislaus*, Archid. D. Barojensis, mp.
 LS. *Georgius*, Arch. ex Illye, mp.

Representatiunea Episcopului catrà Majestate.

Sacrassima regia Majestas etc.

Nisi ineffabilis divinae bonitatis providentia eam supremis

orbis moderatoribus indidisset clementiam, ut post sinistras informationes et relationes, imo factas subinde ad illas etiam resolutiones, gravatis sive non auditis aditum patefacerent, et de meliori se informari paterentur, plurimos etiam optimorum fidelium subditorum, adversariorum suorum (quos nullus fugere potest) invidioso nocendi studio, exindeque subsequendis eorundem malis informationibus non solum bonorum jacturam, verum vitae etiam aliquando periculum incurrere, lamentemur. At misericordia et lenitate illa praediti, exactam rei investigationem facere, et imbecilliolem quoque partem benignissime exaudire, consiliumq in melius clementissime mutare consveverunt. Hinc augustissima regia Mattas, tametsi homagiali obligatione benignum Mattis Vrae Ssmae intuitu Theologi ad preces et sinistras adversariorum meorum mihi onera, sub praetextu aedificationis animarum (quod procul abest) intendentium, Rescriptum reveritus fuerim, nihilominus, quia in factione adversariorum nostrorum, gravaminibus, demississimisq nostris eatenus precibus postpositis, Mattiq Vrae Ssmae haud exhibitis evenisse perspectum habeam, ad instar aliorum taliter subinde gravatorum, et ad male informatum Principem denuo recurrentium, sequentia ingenitae Matti Vrae Ssmae bonitati humillime substerno.

Ad mentem diplomatis a divo quondam imperatore Leopoldo, rege et principe nostro clementissimo, clero et nationi nostrae elargiti, resolutum fore Theologum et me eundem tenere debere benigni Rescripti tenor declarat. Ast demississime Matti Vrae Ssmae notifico, *diploma illud his in Trannia ab ipsis etiam, qui in hoc puncto contra me allegant, in reliquis nobis favorabilibus punctis ita impugnari, ut licet et nos idem aliquando citamus, cum eo tamen in publicum prodire haud audeamus: Asserunt non esse publicatum neque acceptatum, consequenter nullum obligare; unde innumerabiles contra idem diploma excessus patratos fuisse, vel ex ipso etiam supplici gravaminum nostrorum libello Matti Vrae Ssmae per serenissimum principem de Lobkovitz no-*

mine Cleri et Nationis nostrae humillime repraesentando, et fors jam exhibito abunde constat.

Antequam itaq dictum diploma quoad omnia puncta executioni detur cunctosque ad observandum obliget, altissimae Mattis Vrae Ssmae considerationi decernendum committo: an justitiae consentaneum sit, ut solum me obliget, et ad observationem eorum, quae nos passive tangunt, unice ego et clerus adigamur.

Siquidem certum sit, neminem nudam sine ullo favore in se obligationem assumere consuevisse: hinc necessarium est, ut *aut in universis punctis et clausulis observetur ab omnibus, aut si illa quae favorem nostrum respiciunt, non observantur, nec ad reliqua cogamur*: Ssma quidem Mattas Vra potestate principali, cui resistere nemo potest, id efficere poterit, verum per id plurimi non ad unionem amplectendam invitabuntur, sed cum lacrymis deserendam adigentur, quod hactenus etiam factum in districtu Coronensi et alibi experimur, animadvertentes quippe privilegia sua in favorabilibus non observari, quod nullis aliis in Trannia accidit, recesserunt.

Accedit, quod clerus noster per Dei ter optimi gratiam jam et theologos, et in jure canonico versata subjecta habeat, qui nationem ab inconvenientiis arcere possunt. Ast constat ex praememorato gravaminum nostrorum libello, et aliis etiam documentis comprobare possumus, adversus praescriptum juris canonici plures inconvenientiae (sic) ab aliis hujus provinciae nationibus contra nos fieri, unde sacerdotes nostros via facti non solum damnificatos, incaptivatos, membris mutilatos, sed et interfectos aliquibus in locis deploramus, quos Theologi et causarum auditores a Matte Vra Ssma taliter dotati, nec jure prosequi, nec alias tangere volunt, mirum sane, nam *homines suae nationis ad rectum juris et justitiae tramitem trahere ac ex heterodoxis tenebris reducere aut nolint aut non possint, et tamen nostros non eorum ope, sed nostrorum persuasu ad unionem reductos, qui nullatenus per Dei gratiam jam eorum directione indigent, convertere, vel*

potius alienare student. Hinc apertissime animadverti potest, eosdem non apostolici zeli ardore (siquidem ejus amplior in natione hungarica materia detur) sed modicae nobis factae fundatiunculae disrumpendi et minuendi desiderio, tam ad pijssimae reminiscentiae Ssmam Mattem, quam Mattem Vram Ssmam eatenus infestandam inductos fuisse, et actu stimulari. Enimvero si animarum aedificationi studerent, amplum Claudiopolitanum collegium, Cibiniensis, Carolinensis, Coronensis et Udvarhelyensis divites residentiae pro alendis et emittendis apostolis et verbi divini enunciatoribus, nullus enim ab hocce divino opere quempiam prohibet, fors sufficerent. Verum procul distant ab hocce motivo, quietem quippe non laborem, non apostolos agere, sed episcopo et clero imperare, pro mensa episcopali praedecessori resolutos ter mille florenos, si non in toto saltem in parte, sibi appropriare student, licet cautum sit jure canonico locupletari cum detrimento alterius; non sufficit, quod vix non omnes clerici nostri in tributariam sortem, ultimamq; paupertatem adeo redacti sint, ut ad victum et vestitum comparandum robotis, sordidisq; rusticanis lucris cum neglectu divinorum necessitentur.

Verum jam et episcopum ad id adigere nituntur, imo adegerunt; si quartirium Theologo, quod nec ipse hactenus commodum habeo, parare, debita, et pie defuncti Theologi et mea Viennae nondum soluta solvere adactus fuero, si sedulus in administrandis oleribus, foeno, avena, aliisq; Theologi necessarijs provisor jam fuero. Heu dignitatem episcopalem! heu miseram nostram nullibi fors in Europa auditam sortem! quod in Polonia, Graecia, Munkazini et alibi eqiscopi uniti Ruthenorum, Armenorum, nulli tamen alterius ritus Theologis provisores, qui nec in divinis, nec aliis, nisi in faciendis expensis episcopum juvare possunt. Defecerunt libri, et cum applausu haereticorum, imo et schismaticorum immediate ob defectum fundi pecuniarij cum ingenti animarum et divini cultus jactura haeret typographia! Dominium Balasfalva, si dominium dici potest,

in duas partes divisum et adversariorum meorum impositionibus ita enervatum et desolatum est, uti lustrantibus et vere fatentibus omnibus constat, ut nisi adminiculo cleri subvelatus fuisset, praeteritis annis ex ejus redditibus honeste subsistere et qua episcopus curiam intertenere, sincere fateor, non potuissem (aestimatum enim summam sex millium florenorum nec fertilibus annis importat) et tamen novis obruor impositionibus! impossibile autem mihi est tot partibus satisfacere.

2-do Pariter ex eodem malae informationis fonte etiam benignissimum illud desideratae memoriae imperatoris regis et principis nri pijssimi sub 20 Februarij 1738 rescriptum, nobis et obstaculis ejus negotij haud auditis emanaverat, unde quia additum erat *ad ulteriorem usque Resolutionem nostram*, posteaquam nos etiam paterna mansuetudine et misericordia exaudire dignatus fuisset, pro certo in melius, et tam animarum saluti, quam cultui divino et incremento sacrae unionis utilius reformafurus erat, nisi praematura morte nobis ereptus fuisset. Quod etiam a Ssmae Mattis Vestrae ingenita pietate consideratis nostris, ut praemisimus, praecibus et gravaminibus, visaq; justitia nostra reformandum humillime speramus, quantum etenim et Bullae Pontificiae et contractui cameratico cum Aula Romana et nobiscum inito tempore permutationis dominiorum, imo et juribus canonicis, haec ex adversariorum nostrorum nocendi inquietudine tardius subsecuta intertentionis Theologi ordinatio, contrarietur, liquidissime ex puncto undecimo memorati supplicis gravaminum nostrorum libelli (quod pro uberiori informatione etiam hic accludere consultum esse statui) constat.

3-io Accedit porro, quod cum reges, principes, Archiepiscopi, episcopi et reliqui, qui aliis praeesse et eosdem juvare volunt, juramento ad id se obligare, etiam fidelibus suis subditis soleant, hujusmodi autem Theologi id omnimode declinare nitantur, Clerus causas suas absque juramenti depositione eis-

dem concedere nolit, siquidem nullibi in Transylvania, imo nec alibi tam privilegiati iudices a Matte Vra Ssma aut pijssimis praedecessoribus alijs nationibus, taceo cleris, impositi existant. Asserunt quidem id regulis suis adversari, verum ijsdem et hujusmodi judicandi officia et dignitates contrariari videntur; itaq quoniam res cum onere vadit, si officium aridet, etiam juramentum arridere, et illud ad instar aliorum iudicum deponere, justitiae svadet ratio, nisi sortem nostram in hoc etiam prae reliquorum fidelium deteriorem Majestas Vra Ssma velit.

Quibus de genu Altitudini Mattis Vrae substratis, Eandem una cum clero demississime exoro, ut antequam in reliquis nobis etiam favorabilibus saepius citati diplomatis, clausulis et punctis effective consolemur, et quoad omnia idem diploma executioni detur, insertis contra abusus remediis dilucidetur, similibus provisorialibus officio episcopali derogantibus curis, siquidem millenis obruamur aliis, ne aggravemur, tributarium enim et paupertate nimia oppressum stipendijsq suis militantem in fundatione sua regia eppum habere, etiam regiae dignitati derogare videtur. Nec pateretur Mattas Vra Ssma, si genuinam necessitatum et miseriarum mearum notitiam haberet, similibus me aggravari, siquidem talibus implicitus nec officio satisfacere valeam. Proinde si Theologus zelo apostolico ducitur, ut ex praecursoribus residentibus Theologum et apostolum agat, clementissime Majestas Vestra Ssma demandare aut aliquem ex gremio nostro suffragiis totius Cleri eligendum, juramentumq non fugientem, nobis in celebrandis divinis et faciendis concionibus proficuum constituere dignetur; tempore etenim susceptae unionis etiam, solum eo usque Clero Theologus ordinatus fuit, donec e gremio suo aptos theologos repraesentare valeret: quales nos tam ex alumniis Mattis Vrae Ssmae Romae degentibus nostri ritus Basilianis, quam alijs faciliere repraesentaturos speramus.

Quam Mattis Vrae Ssmae clementiam, et in miserias

meas pijssimam reflexionem, indignis ad aras precibus quoad
vixero demereri non intermittam.

Majestatis Vestrae Sacratissimae

humillimus, perpetuoq fidelis
subditus et capellanus

Joannes Innocentius L. B. Klein

eppus Fogarasiensis.

NOTA 1. Actele sinodului dela 1739 s'au copiatu dein „Miscellanea“ (citata T. I. p. 177,) carea le cuprende pre paginele 276—281. Sîncai inca a publicatu faptele acestui sinodu in *Chronic'a* sa la a. 1739 in versiune facuta dupa unu Ms. a lui Szakadathi, carui-a-i imputa, de ce „nu a insemnatu numele tuturoru protopopiloru, carii s'au iscalitu la seborulu acestu a.“— Conferindu cele 7 suscrieri dein *Chronica* cu cele dein MSulu nostru aflamu, cumu cã in column'a antania loculu alu 6-a vene a se ceti *Dalensis* in locu de *Talensis*, adeca: Avramu Popu protopopulu dela *Dai'a*, carele mai tardiu a portatu deregutori'a de protonotariu alu Clerului.

Sam. Klein in istori'a sa (*Acte sî Fragmente de Cipariu*, p. 95) pune acestu sinodu la 1738, — forã indoiela aberandu in *chronologia* „dupa obiceiuu seu,“ pre cumu insemna despre elu Sîncai, *Chronica* T. III p. 270.

NOTA 2. Representatiunea episcopului Klein catrà imperates'a M. Teresi'a s'a copiatu totu dein „Miscellanea“ pag. 283—9. Ea nu are datu, pre cumu — dorere — nu au cele mai multe chartie, ce ne pestreza acesta colectiune dela Klein. Inse dein cuprensulu ei este invederatu, cã nu pote fi scrisa in a-ante de 1740. Cu tote aceste am cugetatu de lipsa a o pune la calcãniuulu acteloru acestui sinodu, pentru cã este una incordare estrema spre a incuvenientiã nesuinti'a sinodului de a scapã de jesuitu, sî pentru cã ea desvelesce planurile strainiloru.

Insemnu sî ace'a, cumu cã jesuitulu Nicolau Jánosi fusese denumitu de Teologu lunga episcopulu Klein prein decretulu imp. Carolu VI cu d. 20 Febr. 1738, — éra dupa mortea dînsului imperates'a cu d. 1 Maiu 1741 denumi de Teologu pre Jos. Balog (*Miscellanea* p. 296.) — Dein cuventele representatiunei: „*pie defuncti Theologi*“ combinate cu ace'a impregiurare, cã despre decretulu dela 1741 nu se face amentire, se pote conchide, cumu cã acesta representatiune s'a scrisu in ainte de 1 Maiu 1741.

VL

Sinodulu dein 1738.

Conditiones sub quibus Nos universus Clerus graeci ritus sacrae romanae ecclesiae per Transylvaniam unitus et infra scriptus, ad paternas tam Excelsae Camerae Aulicae Suae Mattis Ssmae nomine, quam Excellentissimi Dni Nuncij apostolici, aliorumq zelosorum patronorum intimationes per Illmum ac Rssmum Dnum Dnum Joannem Innocentium Klein L. Baronem de Szad, Dei et Apostolicae Sedis gratia modernum episcopum nostrum Fogarasiensem, nec non Saae Caeae Regiaeque catholicae Mattis Consiliarium, in Synodo generali, anno praesenti 1738 die 26 Januarij Balasfalvae indicta, et celebrata, propositas et promotas pro celeriori aedificatione Monasterij graeci ritus uniti Balasfalvensis, etiam in his anxijis circumstantijs contribuere vovemus:

1. Ut certi simus de stabilimento Monasterij et Episcopatus, ne ulterius deplorabilem mutationem nos experiri contingeret, non licebit Illmo ac Rsmo Dno Eppo ex pecunia illa in praememoratum finem colligenda expendere, donec clementissimas prius Suae Mattis Ssmae desuper finaliter epeditas fundationales nobis non demonstrabit.

2. Pensio ex parte Excelsae Camerae, quolibet anno semper prius expendatur, illa autem finita nostra.

3. Praefatum Monasterium non vergat in praedictum ritum nostri, praeterq religiosos graeci ritus id est Basilianos unitos. alios religiosos non capiat. Dictorum vero Basilianorum saltem 3 aut 4 pro Capitulo destinati de concreditis ad conservandum ipsis rebus et instrumentis literarijs Cleri et Nationis, ne uti hactenus deplorabiliter decepti experti sumus, alie-

nis nostra concedentes, melioribus instrumentis et rebus ad Clerum pertinentibus privaremur, rationes ad id ex Clero ordinatis dare teneantur.

4. Siquidem Monasterium non moriatur, cum ex pluribus constet, itaq nihil exinde confiscetur, nec liceat ea propter illuc intrare, etiam demortuo episcopo.

5. Gaudeat indultis, privilegiis et libertatibus, quibus latini ritus Monasteria in ditionibus suae Mattis Ssmae gaudent.

De horum itaque inviolata, etiam a parte Excelsae Camerae observatione assecurati per decursum quinquennij summam illam 25000 florenorum pro tam salutari opere, licet millenis circumdemur miserijs, venditis tamen temporalibus facultatibus deponere satagemus. Idcirco, ut suprafatae conditiones a Sua Matte Ssma pro majori nostra securitate, juriumq Monasterij uberiori futura cautela clementissime approbarentur, nobisq authentice extradentur, humillime, et de genu rogamus et instamus.

Datum ex generali Synedria Balasfalvensi Anno et die ut supra

Stephanus Pap Timandi a Suk
vicarius generalis in partibus
inferioris Tranniae, eidemque
annexis et prothonotarius a-
postolicus mp.

(LS.)

et

Nicolaus Pap a Beja, vica-
rius generalis in partibus
superioribus et prothono-
tarius apostolicus mp.

(LS.)

Nominibus et in personis omnium in praefata generali Synodo existentium universum Clerum et Nationem repraesentantium.

NOTA. S'a copiatu dein „Miccellanea“ citata, p. 161-2.—
Pre urm'a acestoru conclusa sî rogamenti ale sinodului in 30
Martiu s'a inchiaiatu in Vien'a contractu, prein care architectulu
curtei imperatesci Joane Martinelli s'a obligatu a edificá muna-
stire, residentia sî templu catedrale in Blasiu (forá adjustare
interna, campane, orologiu sî forá cele 3 porte mari ale in-
trarei,) pentru siesa dieci sî una miia floreni; era in 21 Aug.
s'a estradatu diplom'a imperatesca, prein care bunulu Blasiu-
lui se dá episcopiei sî munastirei Basiliane dein Blasiu.

VII.

Canonele sinodului dein 1732.

Sit Laus Deo Patri, Deo Filio, Deo Spiritui
Sancto amen.

Anno Domini 1732 post instellationem Illmi ac Reverendissimi Dnmi Dni Joannis Innocentii Klein L. Baronis de Száád Dei et Sedis Apostolicae gratia V. Cleri graeci ritus uniti in Trannia Eppi Fogarasiensis; ab Excelso Gubernio Regio Transilvanies pro die 28 mensis 7-bris Fogarasini indictam, eodemq die cum Solemnitate celebratam: Sequentibus post nominatum diebus 29 videlicet et 30 ejusdem mensis sub praesidio dicti Illmi Dni Eppi praesentibus admodum Reverendo Patre Georgio Raigai E. S. I. saepe nominati Dni Eppi Theologo. Rndissimis item Dnis Stephano Pap Timandi Sukiense et Nicolao Pap Benyiense Jam dicti V. Cleri graeci ritus uniti generalibus vacariis (sic) reliquisque ejusdem Cleri Archidiaconis honorand: ac quam plurimis aliis parochis et Popis suis titt dignissis. Ibidem pro declarata Instellatione accersitis et convocatis: Instituitur Generalis Synedria in qua sequentia pertractantur et concluduntur.

1-o Cum Eppus pro pertractandis negotiis. Ecclesiasticis totum V. Clerum titulo generalis Synedriae. diversis locis ac temporibus reassumendis adesse et defatigare onerosum nimis censeat; conclusum adeoq est, ut pro similibus occurrentiis adinstar normae a suo praedecessore in similibus practisatae duodenaria ex ipsis Dominis Archidiaconis Selectioribus Dno Eppo assistens consistorialis erigeretur corona.

2-o Ut Saltem ab externis Schismaticis Eppis ordinati ac tandem per legitimum Unum Eppum Sacrae Unioni aggregati Popae ea qua alii parochi praerogativa uti ac gaudere arceantur impediaturq; Deliberatum est ut unusquisq eorum singulum et singulum pro investitura V. Clero pendat ducatum. Hoc eidem sentiendum est etiam de aliis Parochias suas ingressuris.

3-o Terminatur Reverendissimorum duorum Vicariorum authoritas quae pro parte Dni Sukiensis a confiniis Hungariae usque ad fluvios Maros et Aranyos se extendet: Dni autem Benyiensis erit reliqua Provinciae pars nominatis duobus fluviis a superiore distincta.

4-o Pro exigentia ritus uniti plane necessarium videtur unam quamq ecclesiam quatuor personis esse praeditam duobus videlicet popis diacono et edituo quos a servitiis publicis V. C. erga suum posse tenebitur conservare immunes.

5-o V. Cleri Secretarius, non aliunde quam a Dnis Archidiaconis singulo et singulo exolvetur imperiali annuatim.

6-o Pro distinctione poparum et secularium impositum est popas condecienti Clericali habitu vestitos esse sub poena fl 12 quam a refractariis exiget Archidiaconus Dioeceseos.

7-o Cavebunt item popae Deo fideique Xnae detestabiles convitationes ac vituperia a plebaeis usurpari male solita, reus enim similium aequae 12 flor. poena punietur, in quam non absimiliter incurret laicus sacerdotem suum convitians.

8-o Si qui autem poparum in popinis cum scandalo aliorum iteratis vicibus helluari et per plateas titubantes divagari deprehenderentur; tales toties, quoties jam dicta 12 flor. poena ab iisdem irremissibiliter exigenda venient puniendi. Archidiaconi vero duplicatae

subjiciuntur. Poenae autem bursali impares ad Satisfactionem usque limitato a suis superioribus luant peccati poenas aresto.

9-o Pro cavendo illo ordinario scommate, quo popae a Vulgo lacessantur nimirum: quod popae valachici sint furum praecones: Serio cavebunt popae, ne cum ejusmodi farinae hominibus conversentur aut similes scienter hospitio excipiant: Sontes enim inevitabili eaque legali afficiendos se se noverint poena.

10-o Cavebunt item ex post popae (quod non nunquam contigisse perhibetur) sacram communionem aegrotis seu de loco in locum deferendam laicorum manibus concedere sub poena fl. 12; quam aequae subibit et laicus illam irreverenter tangens.

11-o Et quemadmodum sui muneris erat antea etiam, ita deinceps laudabilius unusquisque plebanus divina frequentare suam instruet plebem teneros aequae ac imbecilliores cultui Divino asvefaciet; ex quo major adultam inter et teneriorem plebem timor Domini invalescat. Et cum: Non sine doloris sensu experiamur etiam diebus festis plebanos saepius parietibus quam plebi Sacra celebrare, verbumque Dei depraedicare, conclusum itaque est, ut si qui laicorum ex supina negligentia domi stertendo Sacra negligere Ecclesiasticis insimularetur: Is prima vice a parocho serio admoneatur; secundario idem divinorum negligens repertus (la Majoru: denariis) „50“ tertia vice autem floreno Altari cedenter (la Maioru: cedentibus) irremisibiliter puniatur.

12-o Pariformiter; Siquis parochorum Sanctam Lyturgiam sine legitima excusatione celebrare neglexerit, ab Archidiacono suo aequae 12 florenis sit puniendus cui Lyturgiae auditorium quoque praestabit necessaria.

13-o Festa fori idest majora non observantes po-

pae eadem 12 florenorum poena, laici vero tribus florenis sint puniendi.

14-o Li etiam popae, qui extra rituale pro casibus reservatis et urgentibus sacram confessionem aut baptismum saluti plebis summe necessariam ignoranter et vitiose administrare deprehenderetur: eadem 12 florenorum poena puniendi eveniunt.

15-o Cavebunt in posterum Sacerdotes plebem ab ecclesiis excludere et eas ei interdicere aut ex injuria quadam cuiusdam sacram Synaxim denegare sub poena graviore. Ad quod accedit. Ut Plebani etiam dies feriales pro suo interesse plebi pro festis ne denuncient.

16-o Si quis autem sacerdos ante ternam denunciationem canonicam quospiam capulaverit; talis irremissibiliter 24 florenis sit puniendus. In rebus autem circa hanc materiam (materiam) dubiis a parochis consulendus sit archidiaconus Dioecesanus. Hac eadem poena serio injungitur ne laicos alterius curae commissos sine legitima causa et raone copulare praesumat. Secundario. Temerarii autem; falcemque in alterius messem immittentes eo facto officio priventur quo instituto sancte observato infinitae et periculosae illae tricae tollantur. Copulandi autem, quemadmodum aliarum Religionum asecrae, pari modo nostri quoque. Parochis suis de praestandis tribus marianis erunt provisi.

17-o Quemadmodum periculosum nimis est etiam saecularibus sacram confessionem rarius adire et s. communione se munire, ita damnabile et scandalosum evenit sacerdotes quoad primum a plebe notari. Conclisum igitur est singulos sacerdotes omni mense saltem semel hoc bono et salutari exemplo populo prae-lucere debere sub poena fl. 12.

18-o Qui autem clancularie cum pagensibus parochiam conducere sibi praesumerent, tales immedi-

ate ex ejusmodi parochia medio officialium ecclesiasticorum expellendi sint.

19-o Cavebunt ex posterum (sic!) tam sacerdotes quam seculares longiorem prolium suarum in scholis schismaticorum et acatholicorum periculosam nimis educationem sub poena a dno Episcopo arbitrate ip-sis infligenda.

20-o et ultimo. Imponitur dnis archidiaconis serio, ut pro directione sua unusquisque statuta haec hac synodo generali confirmata et edita ab Illmo Dno Episcopo authentice, inque bona forma quantocius extrahant, quibus primum semetipsos, dein clerum et ovile Dei sibi commissum ad gloriam Omnipotentis Sanctorumque ejus ac Ecclesiae emolumentum muniti ac bene instructi existant, Amen.

Extradatum ad mandatum Illmi ac Reverendissimi Dni Eppi Joannis Innocentij Klein L. Baronis de Száád per constitutum pro hac synedria V. Cleri graeci ritus uniti notarium

Paulum Pater m. p.

NOTA. Cele de antâniu 17 canone ale acestui sinodu s'au tiparitu sî la P. Maioru in ist. baser.; chiaru la calca-niulu opului, — er' intrerumpendu-se tiparirea acelui opu canonele dein urma au remasu netiparite.

Acî le infacisiâmu dupa una copia betrana, ce d. Jeronimu Albini, notariu in Cutu, avù bunetatea a ne dá dein scriptele pestrate dela parentii sei.

VIII.

Canonele sinodului dein 1728.

In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti amen.

Anno millesimo septingentesimo vigesimo octavo, die decima quinta mensis Novembris, Indicta et celebrata Synodus venerabilis Cleri Valachici graeci ritus unitorum, in Transylvania existentium, ad mandatum reverendissimi domini Patris Rectoris Claudiopolitani e S. J. convocata, et sub ejusdem praesidentia celebrata, in possessione Kolos Monostor, in aedibus AA. RR. Patrum S. J. Claudiopolitanorum, hora diei praedictae decima matutina inchoata, post lyturgiam celebratam praesentibus existentibus RR. DD. duobus vicariis generalibus inferius se se subscribentibus, praelibati V. Cleri Valachici uniti et duodecim assessoribus aliisque RR. Archidiaconis quibusdam. Acta ejusdem diei.

Sessio prima.

1. Popa Majlat quidam sacerdos *schismaticus* turbulentus et unitorum persecutor maximus in sede Rupensi pagoque Sona habitans, ex mandato reverendissimi Patris Rectoris per dominum Vicarium Petrum de Dállya *ad hanc synodum legitime citatus per contumaciam comparere noluit* neque se excusavit; ideoque sacra synodus determinavit reverendissimoque Patri Rectori commendavit illum etiam brachio saeculari implorato compeendum et condigne juxta sua demerita puniendum esse.

2. Ratione excessuum poparum *schismaticorum*, et eorum, qui sacram abjurarunt Unionem, templaque ab unitis violenter occuparunt et receperunt, aliasque intulerunt unitis violentias, ut diligentissimam faciant inquisitionem ordinati sunt RR. Domini Nicolaus archidiaconus Benyeiensis et Ladislaus Hátas pa-

rochus Fogarasiensis, vel ipsius loco quem alium Reverendissimus Pater Rector denominare voluerit, cum duobus DD. cancellistis, penes mandatum Excelsi Regii Gubernii et Excellentissimi Domini Dni Commendantis Generalis implorandum, ne ab aliquibus in serie suae faciendae inquisitionis praelibati Dni Regii turbentur. Pro quorum expensis ut et dominorum curatoris Davidis Maxaij, secretarij Francisci Boér, et procuratoris V. Cleri, Francisci Hanyadi, solutione determinatur fundus, census cathedralis, quem more solito administrabunt popae suis archidiaconis ad festum Circumcisionis Domini anni 1729 proxime futuri, hi vero domino vicario Dalliensis et Sukiensis, quorum muneris erit dictum aes erga quietantias administrantibus extradandas percipere, pariterque in jam dictas necessitates aliasque, si quae forte etiam deinceps ingruerent, cum praesitu tamen reverendissimi domini Patris Rectoris fideliter erogare.

3. Contra popas bigamos, ebriosos, convitiatores, aliosque quaelibet his similia committentes crimina stat prius conclusum, vivente pie defuncto dno Eppo determinatum, ac scriptotenus DD. Archidiaconis communicatum, cui quilibet exacte satisfacere et morem gerere, obtemperareque se se adstrictum esse noverit, etiam in praesentiarum imponitur.

4. R. Domino Archidiacono Joanni de Benye serio injungitur, ut in popam quemdam ex comitatu de Küküllö pagoque Almas existentem diligentissime inquirat ob nonnulla dicta, uti relatum est illum matri cujusdam juvenis apud catholicos studentis dixisse revera eidem damnationem imminere eo quod filius suus apud catholicos frequentaret scholas, reque ista quam diligenter investigata et examinata primo quoque tempore, genuinam desuper reverendissimo dno Patri Rectori deferret relationem.

5. RR. domini Archidiaconi singillatim in suis Hyparchiis, intra brevioris temporis spatium convocabunt ad particulares synodos, omnes suos popas, eosdemque de sacra unione et quomodo eam teneant, calleant et observent diligenter e-

xaminabunt, si quos autem inter eos invenerint schismaticos, eo magis quæmpiam unionem abjurasse, illico similes cum congrua declaratione et rei certitudine reverendissimo dno Patri Rectori denuntiabunt, qua occasione etiam singulariter exami- nabunt popas præsertim de ruditate suspectos, num formam et materiam sacramentorum calleant, quomodoque et qualiter eadem administrent; rudes autem in his instituant ac infor- ment, ne per supinam ignorantiam sacrilegia contingant, et animarum ruina sequatur.

6. A modo in posterum nullus poparum vel archidiacono- rum ob quodlibet crimen seu privatae personae seu etiam to- tius communitatis templa et ecclesias ocludere vel sacris ibi- dem celebrandis interdicare praesumat eo magis sacramenta administrare vetet, sed prius rem credibiliter dilucidatam re- verendissimo domino Principali remonstrabit, qui si culpam in- terdictioni aut cujuslibet generis poenae ecclesiasticae obnox- iam esse judicaverit, juxta rei exigentiam congruam faciet or- dinationem, cui deinde quivis poparum et archidiaconorum ob- temperandum sibi esse noverit.

7. Popae post decessum reverendissimi dni Eppi Baronis Pataki ubilibet ordinati a functionibus ecclesiasticis arceantur, ad parochias nullo modo admittantur, eo minus unitos turbare vel a parochiis amovere permittantur, imo quivis illorum se- orsim et singillatim mulcta 24 florenorum hungaricalium pu- niatur eo quod post iteratas promulgatas praemonitiones se se præsertim a schismaticis Eppis ordinari curaverint, cujus mul- tae medietas cedat dnis archidiaconis mulctaturis, altera vero medietas administretur dd. Vicarriis, ad fines puncto 2-o nota- tos servitura.

Sessio secunda.

8. Injungitur diligenter universis dnis archidiaconis, ut uque ad proxime affuturum Paschatis festum, singuli suas Hy- parchias quam optime fieri poterit visitent, sub poena fl. hung. 66, ubi popae criminosi juxta statutas a pie defuncto dno Eppo

Pataki poenas (quae dnis archidiaconis jam diu constant) secundum gravitatem culpae puniantur; si qui vero enormia commisisse scelera deprehensi fuerint, absque omni ulteriori mora dno Praelato deferantur, ut tempestive de correctione vel punitione similium provideri possit, ne gangraena et scandalum ulterius serpendo etiam plures inficiat et ordini ecclesiastico unito ignominiam inurat aliquam: occasione hujus visitationis omnes popae monendi, ne quisquam eorum potui immoderato addictus negligat munia parochialia et praecipue sacramentorum vel maxime necessariorum administrationem, prout sunt baptismus, confessio, communio etc. Lyturgias singulis festis et dominicis diebus celebrent cui ut intersit populus omnem diligentiam adhibebunt, deinde etiam populum admonebunt dni archidiaconi, ne ullus parvulorum baptismum cum evidenti animae illorum periculo differre diu praesumat, sed quamprimum sacro ablui fonte procuret; *singillatim* de nomine exquirendi erunt omnes illi, qui sincere unitos per despectum *papistas* appellare seque ab illis diversos affirmare praesumpserunt, utpote quorum similes procaciter dictae propositiones, gravia mala et erga vere unitos quoque ritus graeci fideles magnae differentiae causam non raro praebuerunt gravis auctoritatis catholicis latini ritus. Si forte vero quidam saecularium auctoritatum et potestatum visitationes hujuscemodquoquo modo impedire vellent, ejusmodi impediendum nomina primo quoque tempore, cum vera et reali declaratione negotii reverendissimo dno Patri Rectori denunciabitur (sic!), cujus muneris erit de remedio similium in locis debitis, gratiose providere.

Acta diei secundae. Sessio tertia.

9. Conclusum est ratione Filiorum poparum unitorum a magistratu saeculari et dnis terrestribus incaptivatorum vel incaptivandorum requiri debere per memoriale Excelsum Regium Gubernium, de remedio necessario gratiose adhibendo uti etiam ratione taxarum et honorariorum, decimarumque a

popis unitis per dnos terrestres hactenus exigitarum. Si vero hic nullum sequeretur in Trannia remedium recurrendum esse ad Augustam Aulam.

10. Providendum per dnos archidiaconos ut parochi a suis parochianis ratam aliquam solutionem annuatim acquirant; qua non obtenta altiores instantiae requirendae.

11. Determinatum est de Kalugeris universaliter, ut efficaciter ab omni sacramentorum administratione et ecclesiasticis functionibus, verbi gratia contionum lectione, et reliquis arceantur, cum in variis imposturis et populi corruptionibus deprehensi sint perfrequenter, qui si se opponerent huic determinationi, advocato brachio saeculari incaptiventur, et pro demerito suo graviter puniantur. Cum vero titulo mendicationis hoc genus hominum schisma spargat, humillime requirendi sunt Excellentissimi dni Generalis Commendans et Gubernator una cum Excelso Gubernio, de Patentibus illis in posterum absolute negandis.

12. Ventilari coepta est causa Thomae Szviridovics protopopae Monostoriensis.

Sessio quarta.

13. Usque in seram noctem varia testimonia pro et contra examinata sunt, et prima inquisitio contra illum instituta, invalida et insufficiens declarata est, secunda vero approbata.

Acta diei tertiae. Sessio quinta.

14. Eadem causa finaliter decisa, adeoque praedictus Thomas ob graves excessus ex Archidiaconatu simpliciter amotus et ex parochia Monostoriensi ad aliam migrare jussus.

15. Conclusum est debere scribi memoriale Excelso Gubernio de Dositheo quodam apud schismaticos ordinato Eppo nunc in Maramaros residente, ne praesumat ullum e Trannia ad se venturum ordinare, prout et ipse pie defuncto Illustrissimo dno Eppo sub gravi poena incurrenda promisit se nunquam id tentaturum.

Sessio sexta.

16. Varia variorum memorialia in privatis difficultatibus sonantia lecta sunt et congruae pro rerum exigentia resolutiones datae.

17. Communi omnium ardenti voto definitum est porrigendum memoriale Sacratissimae suae Majestatis (sic!) ratione fundi pro *seminario aliquo pure pro juventute hujus ritus servituro* constituendi ex Illustrissimi pie defuncti dni Eppi hereditate confiscata benignissime hunc in finem resolvenda.

18. Suffragio universorum serio conclusum, ne deinceps ullus ex unitis ad scholas schismaticorum et haeticorum filios suos mittere praesumat, si qui proinde id attentare deinceps fuerint deprehensi, archidiaconi et popae mulctentur 24 florenorum pensione, saeculares vero duodecim.

19. In tota Trannia diligentissime adhibenda sunt in locis debitis media, ne popae vere uniti adigantur ad contributiones, Quarteria, aliaque onera rusticos concernentia.

20. Cum aeditui altaris ministerio servientes omnia ea facere debeant, quae faciunt magistri et cantores in ritu latino, conclusum est pro horum immunitatione in locis debitis memorialia porrigi debere, cum in qualibet recepta religione hujusmodi ministri a publicis contributionibus et oneribus eximantur.

21. Querela universalis est ideo a Lyturgiis diebus festivis et Dominicis populum se se absentare, quod distinctis horis cantentur horae canonicae et Lyturgiae tardius celebrentur, et sic populus semel congregatus, si dilabi permittatur post horas decantatas multi e plebe aegre ferunt iterum redire ad Lyturgiam audiendam, determinatum est igitur, ut in praefata visitatione dd. archidiaconi commendent singulis popis, ut eadem fidelia et in uno continuo celebrent Lyturgias immediate post decantatas horas, nisi alicubi speciales defficultates id ipsum fieri impedirent. Haec porro omnia et singula, primum quidem idiomate latino, prout jacent, lecta, deinde vero idiomate

valachico. per dominum Davidem Maxaij, sacrae hujus synodi specialiter pro hoc actu deputatum notarium, de verbo ad verbum explicata, nullo prorsus contradicente iterato ab universis approbata et confirmata. Nos manu propria subscripsimus sigilloque nostro consveto munivimus. In residentia supra nominata Kolosmonostoriensi die decima octava Novembris juxta calendarium a Gregorio emendatum, juxta antiquum vero septima Novembris Anno D. 1728.

NOTA. S'a copiatu dein manuscrisulu dela d. Albin (vedi pag^o 100). Petru Maioru inca are faptele acestui sinodu in istori'a sa pag. 93—97, pre cumu dice: „din originalu, carele-lu am a mâna.“ Dorere, cà n'a adausu sî suscrierile, — cari intru acelu „originalu“ nu au potutu lipsi, — cè s'a multiamitu ale indicâ prein not'a adausa la calcâniu, pag. 97: „*Sequantur subscriptiones impressione usualium sigillorum munitae duorum generalium Vicariorum, et Archidiaconorum ac Logothetae, qui huic Synodo interfuerunt, numero sedecim.*“

Canonele sinodului dein 1725.

Dela Xs. buna sanetate iti postimu si dela noi blgoslovenie iti trimitemu Fratii tale cinstite Protopope Miclausiu dela Voil'a.

Intra aceste dile mai denainte, stringundu-se cati-va cinstiti frati, Protopopi jurati, impreuna si cu alti preoti intielepti facundu seboru, socotira, si ispravira nisce punturi pentru multe socotele ale seborului mare, care iata si fratii tale, le trimitemu in scrisore pentru acei'a cumu vei primi frati'a ta aceasta Scrisore de un'a se stringi Seboru de plinu, si poruncile aceste forte pe ameruntulu se le arati si se le dai a intielge tuturoru preotiloru, iara popi in tote satele la toti omeni, ca de acumu inainte se se tie si se se plinesca aceste tote suptu acele globe si pedepse ore care se voru aflá scrise in launtru:

Fora de aceste poranci ale seborului se aibi grije frati'a ta cumu Dajdile Vladicesci pana la Sveti Georgie se se stringa impreuna cu talerulu logofetului, si atunci in launtru se se aduca. Venitulu fratii tale pe cumu au fostu obiceiulu, in dilele altoru Vladici repausati, poti-le cere frati'a ta.

Apoi vei ave grije frati'a ta de vei pune in catastivu toti popi cari sau chirotonitu prin tralte tieri si pana acumu nau venitu la noi se-si ia Blagoslovenie nice dela noi nau paucenii de aceste cati suntu in Eparchii'a fratii tale se-i putemu sci.

Socotelele Seborului Mare.

Anulu 1725. lun'a lui Fevruarie dile 26. Socotelele Seborului mare antaiu pentru rendulu Diiaclorulu celoru inperatesci, cari se voru scote se valatuiasca pentru treb'a nevoiloru Clirosului, asjidere pentru procreatorulu, impreuna si plat'a lui.

1. Avendu Seborulu mare in multe locuri nevoe, superari si pedepse mari pentru care macaru ca se jeluescu pe la deregatorii cei de afara, mai de multe

ori au acel'a respunsu, se caute cei pedepsiti, cu lege pe acei'a care le facu nevoe, pentru acei'a am soçotitu se numimu pe sama Seborului Mare unu Pro-catoru carele se pôrte de grije tuturoru càti oru avé nevoe, si de tocmel'a lui sau rugatu Seborulu Maríi sale Domnului se-lu numiasca si pe ce se va puté toc-mi Maríi'a sa cu dinsulu dupa acei'a se va face veste pe la toti Protopopi.

2. Pentru popi care sau preotitu intralte tièri streine in alenulu poràncii Pravilei pe cumu spune la canónele sfinților Apostoli, listu 436. intra cest'a chipu, nu se cade a chirotoní pespe chotaru iara de va face forà de scire a Episcopului acui este epár-chii'a, acel'a se fie nechirotonitu cu cel'a ce-au chiro-tonitu, si iara talcuesce asiá nu-i volnicu vre-unulu de episcopi se chirotoniasca pre cine-va afara de cho-tara-le epárchii lui, iara cine va face aceast'a forà de scirea episcopului a carui-a este epárchii'a se i se iá darulu si lui si celui-a ce lau chirotonitu pe elu, de ce pintru unii cá aceste, daca nice pe urma nau ve-nitu se-si iá blagoslovenie, dela archiereulu seu si alu nostru ci sau lapedatu de seboru, avendu vreme de-stula se-si iá blagoslovenii'a, pintru acei-a Seborulu mare inca se lapeda de dinsii, se faca de aici in coló ce voru scí. Cà Seborulu de grije mai multu nu le va purtá nice la o nevoe.

3. Pentru nesce calugari cari se afla pe la unele Munastiri, de nece se scí sintu preoti adeverati, si au slobozenie a slují sfințele taine beserecesci au bá, si blagoslovenie de unde se cuvine luatau nau luatu si totusi anbla celuindu ómenii de-si lasa multi pe popi de satu cei adeverati, si mergu la nesce calugari cá acei-a se le slujasca liturgie si alte slujbe besere-cesci, de aceasta tocmiala, inca fù socotel'a Seboru-lui asiá cumu unii calugari forà de isprava cá acei-a

se iasa din tiara și se naiba a siedé pe la munastiri nice cumu; iara mireanulu carele-si va cutezá duce jertv'a la vre unu calugaru amagitoriu cá acel'a lasandu-si preotulu de satu celu vrednicu omului ace-lui-a, nice la o treba a lui se nu-i slujasca pop'a mai multu.

4. Iara pintru nescé cartielúi carele au esítu acum'a de curendu din tiar'a rumanesca din Rómnicu, și se chiama invetiatura besereceasca de cele 7 taine, inca socoti seborulu, cá óre unde se voru gasi in tiar'a Ardelului fie la mirenu fie la popa. dela toti se se iá, și se nu fie slobodu a tîné nimerni, cá au invetiaturi multe cá acele, cari suntu in alenulu legi Crestinesci și a sfinteloru seborá, pe cumu se vede numai de a coló unde díce, cá se sfintiesce agnetiulu cu aceste cuvinte, adeca fá pàni'a aceast'a cinstitu trupulu Xsului teu iproci; macaru cá tóta sfint'a scriptura Cluciulu, liturgí'a și alte càrti ale legéi pravoslavnice grecesci asiá ne arata și ne spune cá nu cu acele ci cu aceste cuvinte se sfintiesce luati mancati acest'a este trupulu mieu alu le: și potirulu: iara beti dintra cest'a toti iproci: dreptu acei a se oprescu acele carticele, cá au tocmele inprotiv'a invetiaturiloru cestoru adeverate iproci:

5. Și pentru popi care mergu la càrsmá și suduescu sau blástema au graescu cuvinte de hula pe cumu nu se cade popiloru inca socoti, cá se se dé porâncá intru tóte Epárcihiile și se opresca toti Protopopi pe preotii sei cumu de acum'a inainte se nu curéze a face nice unile de acele, iara vare cine va gresí intru unile cá aceste se-lu aiba alu globí protopopulu cumu va socoti sufletesce dupa greutate pecatului. iara de se va oblicí cá nu lau globitu, ci lau iertatu forá de oca atunci elu protopopulu singuru se fie globitu cu glób'a Seborului mare 66 de florinti, și se umble

popi alesu in sfint'a Besereca cu tichii'a, iara nu cu caciul'a sau cu cumanacu, chainele inca se fie lungi popesci adeca-te portu se aiba cá acel'a, cu carele se se cunósca de alti, ómeni mireni sí se se deshiliniasca.

6. Asiá socotí sí de sfint'a slujba adeca de liturgie cumu se fie datori preotii in tote Duminecile si serbatori mari a face liturgie pe la tote beserecile unde suntu popi mai multi pe rendu unulu intro dumineca altulu intralta, iara mireni inca se merge totu de un'a la sfant'a liturgie, in tóte Dumineci si serbatori mari, sí care nu voru merge se fie pedepsiti antaíu cu trei lopàti, adóra cu 6. Peste aceste peste tóte, pe la sfintele Pasci totu omulu mai mare de 7 ani, se se ispoveduiasca sí se se cuminece, iara vare carele nu va face porànc'a aceast'a, daca i se va templá unui-a cá acelui-a mórte, preutul nice se-lu provodesca, nice se-lu ingrópe in cintirimu; pentru aceste tóte vedi in pravila cumu díce, listu 629 capu 807. Cà se cade se se pazasca sfant'a Beserec'a sí de preoti, sí de mireni.

7. Preotii sfant'a Cuminecatura suptu globa de 12 florinti se nu o cuteze tîniá in cas'a loru, ci cu buna socotela in raclutie frumóse curate puse, iara in saculetiuri de giolgiu, sau de pansa curata, in besereca se o tfe sí de acolò se o iá candu voru merge la bolnavi sí iara se o duca in locu, inapoi de unde oa luatu cu cinste se o pue; iara unde se voru gasí preoti cá acei-a, carele nu va ascultá de porànc'a aceast'a de un'a se-lu globesca protopopulu cumu-i scrisu mai susu, sí cu banii acei-a se faca in besereca locu iscusitu sí vrednicu cá acel'a unde se se tfe sfant'a Cuminecatura in tóta vremi'a.

8. Bolnavii sau betegii cei de mórte nice cumu popii se nu-i cuminece forà de ispovedanie inaintre carii voru puté graí, iara caror'a li se va legá graiulu,

pintru acei-a se invetie protopopii pe preoti cumu se faca cu unii cá acei-a, sî cumu se deslege au se nu-i deslege.

9. Care omu nu se va ispoveduí panà la pasci, adeca in Septeman'a mare, sî nu se va pricestuí, a-celui-a nice cumu se nu i se diiá (sic!) pasc'a.

10. Aflandu-se unii cá acei-a carii in locu de pasci eiau de mananca muguru; sau alte erbi, sî se lápeda de obicéiulu sî de porànc'a beserecii, de acei-a se lápeda sî beserec'a, óre panà candu nu se voru pocái sî nu se voru intorce cu umilintia sî cu ascul-tare catrà Besereca.

11. Preotii inca se fie datori pe la septeman'a Mare a se ispoveduí in totu anulu, iara carele se va gasí dupa pasci neispoveduiti, antàiu se fie globiti cu 12 florinti, a doóra cu 24, a trei'a óra se se-i (sic!) iá darulu, Protopopii pintru un'a cá acést'a antàiu cu 24 de florinti se se globesca, apoi cu 66, a trei'a óra se fie lipsiti de déregatorié.

12. Posturile tuspátru ce suntu intrunu anu, dupa obiceiuulu sfíntei Besericii nóstre se se tie cu socotela buna cá sî panà acumu, de toti ómenii, iara de se va templá, se fie cine-va fóрте lipsitu unulu cá acel'a se-si afle duchovniculu numai in vreme de lipsa mare.

13. Pentru lucrulu despartienii cauta de vedi in pravila cumu spune sfantulu Seboru dela Cartagenu, glav'a 100 unde asiá graesce, cine se voru despartî de impreunare, de nu se voru impacá ei se fie asiá, iara de nu se se indemne catrà pocanie, talc: placù Seborului acestui-a dupa a Evanghelii sî Apostolului invetiatura, se nu-si despartia nescine mueri'a sî se o scótia pentru fie-ce iara de se va templá, de in barbatu sau din muere se se deslége impreunare, sî nu voru vre se se inpace, sî se se impreune iara se fie asiá lasati sî

despartîti, sî se nu se mai atinga de alta nunta dupa cuventulu Domnului, cã cine dîce va luá lasat'a acel'a precurvesce, iara de se va inpreuná barbatulu altii femeii, sau muere altui barbatu, atunci catrà pocanie se se aduca sî se li se dé canonu cá sî precurvariloru, cauta de aceast'a la canonulu 84 asiaselui Seboru dela Trull'a, sî la canonulu Marelui Vasilie 9. 31. 35. 48 sî la 806. pintru acei-a tóte despartianile le opresce sî alu nostru Seboru suptu glób'a pierdiării deregatorîi vare cine va cutezá face lucru cá acel'a.

14. Aflandu-se a locuri unii duchovnici cá acei-a carii deca mergu ómenii la dînsii se se ispoveduiasca nu-lu deslega, panà nu-si va plinî canonulu, sî le cauta a se duce asiá nedeslegati sî panà-si potu plini canonulu, iara cadu in tralte pecate, cã-ce cã unile canóne nu se potu plinî in multa vreme, deci unii nu voru mai fî deslegati, cã totu mai potu cadé intr' alte pecate, panà si-oru umplé canonulu, pintru acei-a se nu cumu-va se piara vrunu sufletu nedeslegatu trebuie se deslege sî se pricestuiasca Duchovnicîi pre toti carii cumu se voru ispoveduí sî se-i invetie dupa acei-a cumu voru puté mai curendu se-si pliniasca canonulu cã-ce cã pocainti'a nu stà numai intru plinire canonului. ci mai vertosu in dureré de pecate sî inim'a cea inframta a peccatosului, pe cumu dîce insu-si Dmnulu cã in ce ceasu se va întórce cu tota inim'a sa omulu peccatosu catrà sfintii'a sa intr'a cel'a ceasu ílu va ertá, pentru acei-a asiá tribue se faca sî duchovnicîi.

Aceste tote amu socotitu sî amu tocmitu cu voi'a nóstra ce de plinu cá se fie pe locu, sî statatóre pentru mai mare tarie, sî credintia, puindu iscalitur'a sî peceti'a nóstra, Scrisei in Sãmbal'a de josu, Mti'a, Anulu sî dîlele, cumu-i scrisu mai susu.

Inca s'au mai socotitu sî alte lucruri, carele acum'a nu lemu (= le amu pututu dá afara, iara candu le va veni vremi'a vei avé scire frañi'a ta.

Inse aceste tóte le porancimu se se tîe si se se ispraviascu cu
socotela buna pecumu suntu scrise si pentru acei'a le intarimu cu isca-
litu'a nóstra.

Vladic'a Ioann m. p.

NOTA 1. S'au copiatu dein „istori'a beséricei Romani-
loru, de P. Maioru. Bud'a 1813 pag. 377—384.“

X.

Actele sinodului dein 1700.

asià suntu publicate in „Magazinulu istoricu pentru Daci'a suptu redacti'a lui A. Treb. Laurianu și Nic. Balcescu. Bucuresci 1846.“ Tom. III p. 307. și urmatoriele :

< Siedenti'a dein 4 Septembrie.

Metropolitulu deschide adunarea cu unu cuventu despre folosutu unirei cu baserec'a romána. Cea mai mare parte a Clerului se arata aplecata spre a primí. Deintre laici, boiarii dein tienutul Fagarasiului se indupleca forà greutate; dara nu asiá lesne și locuitorii comitatului Uniadorei, ai scaunului Sabíului și ai districtului Brasiovului. Cu tote aceste, dupa mai multe argumente produse dein partea celoru alti se indupleca și eli. Cu modulu acestu-a se inchide siedenti'a de an-tâniu.

Siedenti'a dein 5 Septembrie.

Se desbate, cá a fora de cele patru puncte se nu se mai primesca nemic'a; Ritulu și Disciplin'a se remânia, cumu au fostu pan' acumu, lasandu deintr'insele numai cele ce se voru aflá a fi contrarie credentiei catolice. Se ordinez, cá se subscria Metropolitulu, fia-care protopopu in a-antea juratului seu, a doi comisari preuti, și a trei deputati betrani dein fia-care satu, in numele districtului intregu.

Actulu se formuleza cu aceste cuvente: >

„Noi suptinsemnatii, episcopulu, protopopii și totu clerulu baserecei romanesci dein Transilvani'a și dein pàrtile unite cu dins'a, facemu cunoscutu prein acest'a tuturoru celoru ce se cuvene, și mai alesu ordiniloru tierei Transilvaniei; Cà considerandu nestatornicí'a vi-etii omenesci și nemorirea sufletului (de care trebue

se avemu cea mai mare grige dein tote,) amu inchiatu liberi sî de buna voia dein indemnulu lui Ddieu unirea cu baserec'a romano-catolica, sî ne declarâmu prein acest'a commembrii ai S. Matri basereci romano-catolice primindu marturisindu sî crediendu tote cele ce primesce, marturisesce sî crede ace'a, mai vertosu acele patru puncte, in care ne pareâmu panà acumu a fi desbinati, care ni se propunu sî prein gratiosulu decretu sî prein diplom'a Maiestàtii sale imperiali. sî prein a eminentissimului Archiepiscopu, dein care cauza vremu cá sî noi se ne bucurâmu de totu acele derepture sî privilegia, de cari se bucura preutii acelei-asi sante Matri basereci dupa santele canone sî dupa legile fostiloru regi ai Ungariei, asiá sî noi dupa prenumitulu decretu alu Maiestàtii sale imperiali regali sî a eminentissimului Archiepiscopu, se ne bucurâmu de acumu in a-ante cá commembri ai acelei-asi basereci. Intru mai mare credentia sî taría a acestoru-a amu intaritu acestu manifestu alu nostru cu subscriptiunea manei nostre sî cu sigilulu santului monasteriu dein Alb'a Julia sî cu sigilele proprie usuali. Alb'a Julia in 5 Septembre, anulu 1700.

(L. S.) *Metropolitulu Atanasiu.* *)

Protopopulu	Daniilu dein Ili'a	cu 20	preoti.
„	Teodoru dein Crisiu	cu 20	„
„	Gavriilu dein Bistr'a	cu 15	„
„	Tom'a dein Vinti	cu 24	„ (Sincai: Vinti de d.)

*) Nos infrascripti Ecclesiae Valachicae in Transylvania partibusque eidem annexis Episcopus, Archidiaconi ac Clerus universus, memoriae commendamus tenore praesentium, quibus expedit universis, maxime vero inclytis Regni Transylvaniae Statibus, considerata tam fluxa humanae vitae instabilitate, tum etiam animae (cuius in omnibus potior cura habenda,) immortalitate, libere ac sponte, impulsuque divini numinis cum Ecclesia Romano-Catholica unionem inivi-

Protopopulu	Joane dein Uniador'a	cu 50	preoti.
"	Georgiu dein Hatiegu	cu 35	"
"	Nicola dein Sasu-Săbesiu	cu 35	"
"	Petru dein Dai'a	cu 30	"
"	Vasiliu dein Armeni	cu 39	"
"	Sav'a dein Salisce	cu 15	"
"	Petru dein Sabtiu	cu 35	"
"	Masimu dein Avrigu	cu 21	"
"	Stanulu dein Visci	cu 46	" (Sincai: Stanila)
"	Radulu dein Berivoiu	cu 56	"
"	Cristea dein Haromsecu	cu 13	"
"	Basiliiu dein Călbora	cu 35	" (Sincai: Calboru)
"	Idomiru dein Birghisiu	cu 9	"
"	Basiliiu dein Brasiovu	cu 25	"
"	Georgiu dein Ohab'a	cu 40	"
"	Basiliiu dein Suppadure	cu 26	"
"	Joanne dein Lopandu	cu 16	" (Sincai: Lepindea)

mus, ejusdem S. Romano-Catholicae Ecclesiae commembra nos tenore praesentium declaramus, omnia admittententes, profitentes ac credentes, quae illa admittit, profitetur ac credit, praesertim vero illa quatuor puncta, in quibus hactenus dissentire videbamus, quae etiam in Clementissimo Decreto ac Diplomate Suae Sacratissimae Maiestatis ac Eminentissimi Archiepiscopi nobis insinuantur: qua propter iisdem prorsus juribus ac privilegiis, quibus eiusdem S. Matris Ecclesiae Presbyteri ex indultu S. Canonum nec non Divorum quondam Regni Hungariae Regum utantur, nos quoque juxta praenominatum Suae Sacratissimae Caesareo-Regiae Maiestatis Decretum, nec non Eminentissimi Archiepiscopi a modo et deinceps uti eiusdem commembra frui ac gaudere volumus. In cuius maiorem fidem ac robur, praesens manifestum nostrum propriae manus syngrapha, nec non sigillis Monasterii nostri Albensis, quam propriis usualibus communivimus. Albae Juliae 1700, die 5-a Septembris.

(L. S.) Archiepiscopus Athanasius.

(54 Protopopae cum 1563 Sacerdotibus)

Protopopulu	Costantinu dein Vidr'a cu	9	preoti.	(Sincai: Vidraseu)
"	Petru dein Geoagiu cu	27	"	(„ Gurgiu 25)
"	Adamu dein Orescia cu	25	"	"
"	Joane dein Calinu cu	50	"	(„ Calionu)
"	Radulu dein Colunu cu	40	"	"
"	Costantinu dein Sacuti cu	28	"	(„ Siuli'a)
"	Machabeiu dein Nimiti'a cu	25	"	(„ Nemiscea)
"	Joane dein Canesci cu	40	"	(„ Chiuesci)
"	Mateiu dein Lapusiu cu	27	"	"
"	Teodoru dein Lemi cu	56	"	(„ Leminu)
"	Teodoru dein Răusioru cu	45	"	"
"	Simeonu dein Sarvadu cu	10	"	"
"	Andreiu dein Simleu cu	24	"	"
"	Simeonu dein Iliasiu cu	40	"	(„ Basesci)
"	Demetriu dein Bacău cu	37	"	(„ Bacăiu)
"	Michailu dein Colot'a cu	30	"	(„ Calat'a)
"	Pasculu dein Turd'a cu	28	"	"
"	Joane dein Diomalu cu	45	"	(„ Janculu)
"	Costantinu dein Hopert'a cu	24	"	"
"	Joane dein Sangelu cu	45	"	(S: S. Georgiu. K. Săngeru)
"	Joane dein Sacalu cu	26	"	"
"	Simeonu dein Silvasiu cu	26	"	"
"	Davidu dein Noulu cu	46	"	(S: Uifalău 48)
"	Stefanu dein S. Michaiu cu	25	"	"
"	Basilu dein Santulu cu	7	"	"
"	Jaane dein Lazaru cu	15	"	(S: Jovianu dela Lazuri 15)
"	Petru dein Alb'a Julia cu	22	"	"
"	Gabriilu dein Sovaru cu	40	"	"
"	Adamu dein Cusiru cu	24	"	"
"	Gregoriu dein Bitiu cu	55	"	(S: Gregorasiu dela Chitoiu 55)

Protopopii dein Maramuresiu

"	Iia dein Soldobisiu cu	9	"	(S: Saldobagiu)
"	Luc'a dein Salisiu cu	9	"	(S: Seleusiu)
"	Basilu dein Romlisiu cu	41	"	(S: Comlisiu)

< Acestu-a fû celu mai mare sinodu alu romaniloru dein Transilvani'a. A fora de protopopi sî de preoti fura chiamati cîte trei deputati laici dein fiacare satu; pre lunga acestu-a se adunaseru multîme de romani dein tote partile, cã se vedia resultatulu unirei, sî numai dupa ce se incredentiara, cã ritulu sî disciplin'a baserecesca voru remané neschimbate cã

sî mai în a-ante, se leniscira sî primira unirea. Istoricii spunu, că panà la 200.000 familie romane se unira intru ace'a dî.

Totu la acestu sinodu, în sientia deîn 14 Septembrie, propuse metropolitulu urmatorele punte disciplinare spre primire, cari le punemu aci deîn vorba în vorba pentru interesulu loru celu istoricu. >

Anii Domnului 1700, Septembrie 14. *)

Intra cêsta vreme fiendu seboru mare în mitropolia Belgradului de toti protopopii tierii Ardélului, cari suntu romani;

Noi Vladic'a Athanasie am aretatu poht'a noastra cãtra s. soboru cu aceste poncturi. Sî poruncimu foarte tare în totu loculu, în varmeghii, în scaune, în partium; protopopiloru, preotiloru, mirêniloru, carii suntu romani, greci, serbi, ce suntu aici în tiar'a ce se chiama Transilvanie: — Poht'a Vladicai.

1-o. Candu va rendui Vladic'a sî cu Titorii, carii voru fi jurati lunga Vladic'a, dî de Seboru de toti protopopii tierii; atunci totu protopopulu cu 2 preoti betrani se se afe la dîo'a cia numita a Soborului; sî se-i dé toțu pop'a de chielțuiala 2 duce protopopului; iar' care n'are dá, protopopulu împreuna cu acei doi betrani se-lu traga; iar' protopopulu se nu s'are gasi la dî, se fie lipsitu de deregutoria sî globitu cu 66 de florinti.

2-o. Diaicii, carii voru vré se se preotiesca în a-ante se mérga la protopopu se-si cée carte, sî cu carte dela adeveratu duhovnicu; sî se scie Psaltiri'a de întielesu, sî glășurile sî tote țainele besericii; sî panà nu va fi la Mitropolie 40 de dîle, panà atunci Vladic'a se nu-lu preotiesca; sî poporu se-i caute protopopulu, sî se aiba a dá protopopului o piele de vulpe.

*) Dupa Istori'a besericeii romaniloru de P. Maioru p. 355 urm.

3-o. Popii care vinu dintr'alte tieri, se nu se priméscă panà nu voru aduce carte dela Vladic'a. Asijderé popii, carii mergu intr'alte eparfii, se nu se priméscă, panà nu voru avé carte dela protopopulu lui cumu cà-i omu bunu sî si-a platitu darea, iar' care protopopu nu va face asiá, se aiba Vladic'a a-lu birsiuguí cu 24 de florinti.

4-o. Protopopii se nu faca despartienii a fara in tiara, sau in Eparfii forà numai, candu va fí Seboru mare in Belgradu iar' care are face se fie scadiutu din tota cinstea lui. Sî se dé sî acel'a birsiagu.

5-o. Care popi voru cununá, pe carii fugu prin tralte sate, sau poporanulu altui popa, seau fratii, unor'a cá acelor'a se li se iá preotí'a.

6-o. Care diaci voru fí fostu curvari sau furi, se nu se pota preotí.

7-o. Care miréni se voru duce cu potére pre cas'a popei, sau pre femeile lui, sau pre marh'a lui, for' de scirea Vladicai sau a protopopului, unii cá acei-a se fie forà de lége, pana a-si dá sém'a; sî a cui va fí vin'a, birsiagulu Seborului mare, 66 de florinti.

8-o. Preotii, care n'au plésia sau potcapocu, sau voru amblá la càrcima, sau béti prein tergu, sî nu voru amblá cu haine lungi, unor'a cá acelor'a se li-se iá preotí'a.

9-o. Candu va avé lége sau pífra pop'a cu unu mirianu, de va cautá pop'a pre mirianu, se-lu caute in fumulu (cetesce: forumulu) lui in aintea biràului, sau a Spaniloru; iar' candu va cautá mirénulu pre popa, se-lu caute ina-intea protopopului in fumu, sau la Vladic'a.

10-o. Care popa va merge, pre poporulu altui preotu, sau ii va scadá simbrí'a, sau-lu va pírí la scaunulu de afara, acel'a se se tundia.

11-o. Satulu ce nu va ingaduf pre tiercovnicu de slujbele satului, sau nu va avé tiercovnicu, acel'a satu

se fie opritu de lége, panà nu voru pune cràsnicu, sî se-lu ingaduiasca din tote chieltuialele, sî slujbele satului.

12-o. Care satu nu va dá popei de o casa o clae de grâu, sî o fiárdila de ovèsu, sî doao díle de lucru, acela satu se fie fora popa, iara pop'a de-i va tîné liage se se tundia.

13-o. Care popa nu va face duminecile, sau serbatorile de 3 ori slujbe, sî vinerile sî miercurile de 2 ori, sî pe postu in tote dílele, unulu cá acela se fie lipsitu de preotîe.

14-o. Popii se faca slujba câtu voru puté rumanésce, Evangeli'a si poviasti'a se intieléga crestinii, iar' de nu va povestí din poucenie in toate dumineci sî in toate serbatori acela popa se se globésca cu 12 florinti. iar' de nu va gandí de birsiagu se fie lepedatu de preotîe.

15-o Care omeni nu voru méрге duminecile sî in serbatori la bisíarica, sî la liturgíe, sî voru fí sanetosi sau a casa, pre unii cá acei'a pop'a cu biràulu, sî cu juratii, antâi se-lu birsluguiasca 1 florintu, de nu va vení sî a 2 oara, se-lu birsluguiasca 3 florinti. Se nu va vení sî a 3 oara, atunci se fie lepedatu dela bisíarica cá unu paganu, câtu nici la morte nici la ingropatiuné loru pop'a se nu miarga; asíjderé sî carii nu iau náfora. sî carii nu se ispoveduescu. sî carii nu voru scí tata-lu nostru. Credeulu poràncile. fie betranu, fie teneru, asiá se patia sî acei'a.

16-o. Carii popi suntu cu a 2 casatoríe, nici intr'unu chipu se nu slujasca Liturgíe; iar' se s'are gasí se se tundia de totu se fie mirénu.

17-o. Care popa va botezá fàr' de miru, se se lip-sasca de protîe.

18-o. Serbatorile se se tîe care suntu insemnate la Ceaslovu cu slove rosii: sî au polileu, sî evangeliu, aceli-a se se tîe, iar' care voru tîné intraltu chipu, se se birsluguiasca cu 12 florinti.

19-o. Care Protopopi voru face Soboru de epárbhie, sî care popa nu va veni la Soboru, Protopopulu cu cei doi popi betrani sî cu soborulu se-i birsiuguiasca 6 florinti fâr' numai candu s'are intemplá se fie betégi.

20-o. Care logodna se va face fàra de popa, acei'a se nu se eunune panà nu voru dá in scire Protopopului sau Vladicai.

21-o. Care oameni nu voru tîné céle 4 posturi, se nu voru postí cumu se cade, vînerile sî Miercurile, in postu de pesce; acei'a se fie lipsiti dela Bisiarica, pana nu-si voru cere ertatiune dela Pop'a sî dela Poporu.

22-o. Carii Preoti suntu adevirati, sî voru trage tabacu, macaru in ce féliu de chipu, se se birsluguiasca cu 12 florinti.

23-o. Care popa sau mirianu va suduí de sufletu sau de lége, acel'a se se lipsasca de preotfe, sî mirianulu lapedatu (sic!) cá unu paganu.

24-o. In care Bisiarici nu va fi icoan'a lui XS, sî a Precistei, sî a lui sfeti Nicolae, se se globasca pop'a cu 12 florinti, sî satulu cu 24 de florinti.

25-o. La care popi se voru gasí odàjdiile Beséricii nespelate, sau mai scurte de glesne, sau potirile, sî alte grozave se se birsluguiasca cu 24 de florinti.

26-o. Care popi nu voru pomení pre inaltiatulu imperatu Ignatiusiu, sî pre Coronatulu Craiulu nostru Iosifu Leopoldu, sî pre Vladic'a Ardélului, acelor'a li se va luoá darulu Preotiei.

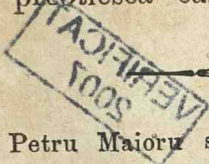
27-o. In care eparfie sau satu se voru aflá oameni rei, hoti, curvari, sau alte lucruri facundu; pre unii cá acei'a se-i dé in mânile tisturiloru se-i birsluguiasca; sî panà nu se voru impacá cu bisiaric'a, panà a-tunci se nui primésca; ci se fie lapedati.

28-o. In care satu se va face Duminecile sî in Serbatori jocuri, cumu se tragu pre ulitia, sau intr'altu chipu, acel'a satu se se birsiuguiasca cu 12 florenti."

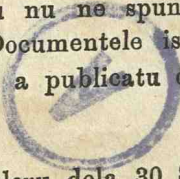
— Sinodulu acceptà aceste punte, dupa cumu le propuse Metropolitulu Atanasiu, luându a fora punctulu 2 și 4, cari s'au modificatu. „Direptu acéi'a, adauge P. Maioru la p. 360, acéste doao canoane cu acéste cuvinte dupa céle 28 de puncturi puse le indereptà Vladic'a:

„Iara acéste amu ingaduitu:

„Protopopii se faca desprttenii cu sciré Vladicai, Diacii se se preotiesca carii voru fi vrednici și in-
vetiati.“

NOTA 1. Petru Maioru spune totu la p. 360, cumu că esemplariulu de pre care a scrisu faptele acestui sinodu, -lu are „din Archivulu celu Vladicescu alu Blasiului,“ și cumu că „ortografi'a și unele lucruri, mai vertosu de suptu numerulu 26 in Seboru la acest'a cuprinse, tocm'a de nu ar' portá esemplarulu acest'a in frunțe anulu 1700 și numele Vladicai Athanasie, inca luminatu vedescu, că acestu seboru in dfilele lui Athanasie celui antâiu sau tînutu și esemplariulu acest'a dintru acélesi dîle e scrisu.“

Dorere, că d. Laurianu nu ne spune, nece in „Magazinulu istoricu“ nece in „Documentele istorice“ tiparite in Vien'a 1850, dein ce funtana a publicatu decursulu siedentieloru sinodului acestui-a. ?

NOTA 2. Faptele sinodeloru dela 30 Septembrie 1699, — și dein Februaru 1697 (in care metropolitulu Teofilu II cu clerulu seu a acceptatu uniunea cu baserec'a Romei,) suntu publicate in „Ortus et progressus variarum in Dacia gentium ac Religionum“ *Claudiopoli* 1764 pag. 7—12, și in „*Samuelis Klein historia Daco-romanorum sive Valachorum*“ (tiparita in „Foai'a pentru minte“ A. 1862 pag. 145—162.) Cari eu nu le retiparescu aci dein opurile indicate, pentru că este prospectu securu, cumu că

opurile lui S. Klein nu preste multu tempu voru vedé lumin'a în editiune autentica. Cà Ordinariatulu Episcopescu dela Oradea mare si-a datu involîrea, cá Manucriptele lui Sîncal sî S. Klein se se straporte la Blasiu — erga restitutionem — sî sub ingrigirea Ordinariatului Metropolitanu se tiparesca. — Era canonele dela 1627 sî 1675 nu le tiparescu aci, dein cauza, cá ele suntu tiparite in *Acte sî fragmente de T. Cipariu*. Blasiu 1855 p. 150 sî 145. — care opu usioru se pote procurá.

VERIFICAT
2007

VERIFICAT
2017

